

การสื่อสารและการปรับตัวของอาจารย์ต่างชาติในมหาวิทยาลัยไทย

นายธานีษฎ์ กองแก้ว

สถาบันวิทยบริการ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต

สาขาวิชาวาทวิทยา ภาควิชาวาทวิทยาและสื่อสารการแสดง

คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2544

ISBN 974-17-0295-7

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

COMMUNICATION AND ADJUSTMENT OF FOREIGN LECTURERS IN THAI UNIVERSITIES

Mr. Thanit Kongkaew

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Arts in Speech Communication

Department of Speech Communication and Performing Arts

Faculty of Communication Arts

Chulalongkorn University

Academic Year 2001

ISBN 974-17-0295-7

หัวข้อวิทยานิพนธ์	การสื่อสารและการปรับตัวของอาจารย์ต่างชาติในมหาวิทยาลัยไทย
โดย	นายธานีษฎ์ กองแก้ว
สาขาวิชา	วาทวิทยา
อาจารย์ที่ปรึกษา	รองศาสตราจารย์ ดร. อรวรรณ ปิณฑน์โอภาท

คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้หัวข้อวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วน
หนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทมหาบัณฑิต

..... คณบดีคณะนิเทศศาสตร์
(รองศาสตราจารย์ จุมพล รอดคำดี)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ถิรพันธ์ อนวัชศิริวงศ์)

..... อาจารย์ที่ปรึกษา
(รองศาสตราจารย์ ดร. อรวรรณ ปิณฑน์โอภาท)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ เมตตา วิวัฒนานุกูล)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ศิริชัย พงษ์วิชัย)

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ธานีษฎ์ กองแก้ว : การสื่อสารและการปรับตัวของอาจารย์ต่างชาติในมหาวิทยาลัยไทย
(COMMUNICATION AND ADJUSTMENT OF FOREIGN LECTURERS IN THAI UNIVERSITIES)
อาจารย์ที่ปรึกษา : รศ. ดร. อรวรรณ ปิลาธนนโธวาท; 126 หน้า ISBN 974-17-0295-7

งานวิจัยเรื่อง การสื่อสารและการปรับตัวของอาจารย์ต่างชาติในมหาวิทยาลัยไทย มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงการปรับตัวของอาจารย์ต่างชาติ ศึกษาความสามารถทางการสื่อสารภายใต้วัฒนธรรมไทยของอาจารย์ต่างชาติ ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความสามารถทางการสื่อสารและระดับการปรับตัวของอาจารย์ต่างชาติ และศึกษาถึงปัจจัยอื่น ๆ ที่มีผลต่อการปรับตัวของอาจารย์ต่างชาติ รูปแบบการวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจเก็บข้อมูลจากแบบสอบถามจำนวน 104 ชุดและทำการสัมภาษณ์เจาะลึกอาจารย์ต่างชาติเป็นจำนวน 30 คน

ผลการวิจัยพบว่า

1. ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการปรับตัวของอาจารย์ต่างชาติ คือ ระยะเวลาที่อยู่ในประเทศไทย
2. ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ระดับความสามารถทางการสื่อสารภายใต้วัฒนธรรมไทยของอาจารย์ต่างชาติ คือ สัญชาติของอาจารย์ต่างชาติ และ ระยะเวลาที่อยู่ในประเทศไทย
3. ความสามารถทางความคิดและความสามารถทางอารมณ์และความรู้สึกไม่มีความสัมพันธ์กับการปรับตัวของอาจารย์ต่างชาติ ในขณะที่ ความสามารถทางด้านพฤติกรรมและความสามารถในการสื่อสารภายใต้วัฒนธรรมไทยโดยรวมมีความสัมพันธ์กับระดับการปรับตัวของอาจารย์ต่างชาติ
4. สัญชาติของเพื่อนสนิท พฤติกรรมการเปิดรับสื่อโทรทัศน์ พฤติกรรมการใช้อินเทอร์เน็ต และปัจจัยทางด้านสิ่งแวดล้อม ไม่มีความสัมพันธ์กับการปรับตัวของอาจารย์ต่างชาติ ในขณะที่สื่อวิทยุมีความสัมพันธ์กับการปรับตัวของอาจารย์ต่างชาติ

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาควิชา วททวิทยาและสื่อสารการแสดง

สาขาวิชา วททวิทยา

ปีการศึกษา 2544

ลายมือชื่อนิสิต.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

4385081228 : MAJOR SPEECH COMMUNICATION

KEY WORDS : COMMUNICATION AND ADJUSTMENT/ INTERCULTURAL COMMUNICATION
COMPETENCE/ INTERCULTURAL COMMUNICATION

THANIT KONGKAEW : COMMUNICATION AND ADJUSTMENT OF FOREIGN LECTURERS
IN THAI UNIVERSITIES. THESIS ADVISOR : ORAWAN PILUNOWAD, Ph.D., ASSOCIATE
PROFESSOR. 126 pp. ISBN 974-17-0295-7

This study was conducted to investigate the adjustment process of foreign lecturers in Thai universities, communication competence of foreign lecturers in Thai society, the relationship between communication competence and adjustment process and the factors that affected the adjustment process. This research was a survey research with two main tools, questionnaire and in-depth interview.

The results were as follows:

1. The factor affecting the foreign lecturers' adjustment process was the period of being in Thailand.
2. The factors affecting the foreign lecturers' communication competence were the nationality of lecturers and the period of being in Thailand.
3. Levels of adjustment depended on behavioral competence and overall communication competence while cognitive competence and affective competence were not the factors that affected the levels of adjustment.
4. Levels of adjustment depended on the consumption of radio while TV news watching behavior, use of Internet behavior, and the environmental factors were not the factors that affected the levels of adjustment.

Department Speech Communication and Performing Arts Student's signature.....

Field of study Speech Communication Advisor's signature.....

Academic year 2001 Co-advisor's signature.....

กิตติกรรมประกาศ

ในการทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ รศ.ดร.อรวรรณ ปิลาพันธ์โอภาท อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ที่ให้คำแนะนำ ดูแล ใส่ใจและคอยแก้ไขวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ให้ สมบูรณ์ยิ่งขึ้น รวมทั้งเปิดโอกาสให้อิสระทางความคิดให้ผู้วิจัยได้ทำในสิ่งที่ผู้วิจัยสนใจ ขอกราบ ขอบพระคุณ รศ. ถิรพันธ์ อนุวัชศิริวงศ์ ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ รศ.เมตตา วิวัฒนานุกูล รศ. ศิริชัย พงษ์วิชัย กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ที่ให้คำแนะนำในการแก้ไขวิทยานิพนธ์ฉบับนี้มา โดยตลอด และขอขอบพระคุณอาจารย์ภาควิชาวาทวิทยาและสื่อสารการแสดงทุกท่านที่ให้ความรู้ ในทางวิชาการและแง่มุมต่างๆ ในการใช้ชีวิต

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้คงจะไม่สามารถที่จะสำเร็จได้หากผู้วิจัยไม่ได้รับกำลังใจ ความช่วยเหลือจากคุณพ่อ คุณแม่ และพี่ชายทั้ง 2 ของผู้วิจัยที่ให้การสนับสนุนในการทำ วิทยานิพนธ์ในครั้งนี้แก่ผู้วิจัยมาโดยตลอด

ขอบคุณอาจารย์ชาวต่างประเทศทุกท่านที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามอย่าง ดียิ่ง รวมถึงเจ้าหน้าที่ทุกท่านที่ช่วยให้ผู้วิจัยสามารถเข้าไปเก็บข้อมูลต่างในการวิจัยครั้งนี้

สิ่งที่มีค่าอย่างยิ่งนอกเหนือจากความรู้เชิงวิชาการที่ได้รับจากการศึกษาในหลักสูตรนี้คือ การที่ผู้วิจัยได้มีโอกาสรู้จักกับบุคคลกลุ่มนี้ ตลอด 2 ปีที่ผ่านมาบุคคลกลุ่มนี้เป็นเพื่อนแท้ แบ่งปัน ประสบการณ์ทั้งในยามทุกข์และสุข ร่วมเรียน จัดงานสัมมนา ทำรายงาน แก้ปัญหาต่างๆร่วมกัน มา ผู้วิจัยได้เรียนรู้แง่มุมในการดำรงชีวิตต่างๆ มากมายจากเพื่อนกลุ่มนี้ ผู้วิจัยขอขอบคุณ คุณกรสุมา เจียมสระน้อย คุณจันทรีจิรา อาภาเขต คุณจัสมิน สุวรรณชีพ คุณจิตติมา หลอมทอง คุณชัยวัฒน์ หอวรรณภากร คุณณัฐพงศ์ แย้มเจริญ คุณปอรัชฌ์ ยอดเนตร คุณผานิต อมราพิทักษ์ และคุณสุระ ศิริมหาวรรณ

ขอบคุณครับ

ธานีษฎ์ กองแก้ว

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ฅ
สารบัญภาพ.....	ฎ
บทที่	
1 บทนำ	
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
1.2 วัตถุประสงค์ในการวิจัย.....	2
1.3 ปัญหำนำวิจัย.....	2
1.4 ขอบเขตของการวิจัย.....	3
1.5 คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย.....	3
1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	5
2 แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	
2.1 แนวคิดเรื่องการปรับตัว.....	6
2.2 แนวคิดเรื่องการปรับตัวในเชิงการสื่อสารระหว่างวัฒนธรรม.....	8
2.3 แนวคิดเรื่องขั้นตอนการปรับตัวของผู้ที่เข้าไปอยู่ต่างวัฒนธรรม.....	21
2.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	26
3 ระเบียบวิธีวิจัย	
3.1 รูปแบบการวิจัย.....	30
3.2 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	30
3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	31
3.4 การทดสอบเครื่องมือ.....	33
3.5 วิธีการดำเนินการเก็บข้อมูล.....	34
3.6 วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล.....	34

สารบัญ (ต่อ)

บทที่		หน้า
4	ผลการวิจัย	
	4.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลลักษณะประชากร.....	35
	4.2 ผลการศึกษาแจกแจงตามประเด็นปัญหานำวิจัย.....	39
	4.3 ผลที่ได้จากการสัมภาษณ์และแบบสอบถามปลายเปิด.....	67
5	สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	
	5.1 สรุปผลการวิจัย.....	76
	5.2 อภิปรายผลการวิจัย.....	80
	5.3 ข้อเสนอแนะ.....	87
	รายการอ้างอิง	90
	ภาคผนวก	92
	ภาคผนวก ก.....	93
	ภาคผนวก ข.....	119
	ภาคผนวก ค.....	121
	ภาคผนวก ง.....	122
	ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์	126

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	แสดงลักษณะทางประชากรของกลุ่มตัวอย่าง.....	39
2	แสดงความสัมพันธ์ระหว่างเพศและระดับขั้นการปรับตัว.....	40
3	แสดงความสัมพันธ์ระหว่างเพศอายุและระดับขั้นการปรับตัว.....	41
4	แสดงความสัมพันธ์ระหว่างศาสนาและระดับขั้นการปรับตัว.....	42
5	แสดงความสัมพันธ์ระหว่างสัญชาติและระดับขั้นการปรับตัว.....	43
6	แสดงความสัมพันธ์ระหว่างสาขาวิชาที่สอนและระดับขั้นการปรับตัว.....	44
7	แสดงความสัมพันธ์ระหว่างสถานภาพและระดับขั้นการปรับตัว.....	45
8	แสดงความสัมพันธ์ระหว่างประสบการณ์ในการสอนต่างประเทศและระดับ ขั้นการปรับตัว.....	46
9	แสดงความสัมพันธ์ระหว่างระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในประเทศไทยและระดับ ขั้นการปรับตัว.....	47
9.1	แสดงความแตกต่างระหว่างระยะเวลาที่อยู่ในประเทศไทยกับระดับการปรับตัว.....	47
10	แสดงความแตกต่างระหว่างเพศของอาจารย์กับระดับความสามารถในการสื่อสาร..	49
11	แสดงความแตกต่างระหว่างระดับอายุของอาจารย์กับระดับความสามารถใน การสื่อสาร.....	50
12	แสดงความแตกต่างระหว่างศาสนาของอาจารย์กับระดับความสามารถใน การสื่อสาร.....	51
13	แสดงความแตกต่างระหว่างสาขาวิชาที่สอนกับระดับความสามารถในการสื่อสาร..	52
14	แสดงความแตกต่างระหว่างสัญชาติของอาจารย์กับระดับความสามารถใน การสื่อสาร.....	53
15	แสดงความความสัมพันธ์ระหว่างระยะเวลาที่อยู่ในประเทศไทยของอาจารย์ ต่างชาติและระดับความสามารถทางการสื่อสาร.....	54
16	แสดงความแตกต่างระหว่างระดับขั้นของการปรับตัวและความสามารถทางด้าน การฟังภาษาไทย.....	56
17	แสดงความแตกต่างระหว่างระดับขั้นของการปรับตัวและความสามารถทางด้าน การพูดภาษาไทย.....	56

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
18	แสดงความแตกต่างระหว่างระดับขั้นของการปรับตัวและความสามารถทางด้านการอ่านภาษาไทย..... 57
19	แสดงความแตกต่างระหว่างระดับขั้นของการปรับตัวและความสามารถทางด้านการเขียนภาษาไทย..... 57
20	แสดงความแตกต่างระหว่างระดับขั้นของการปรับตัวและความรู้ในเรื่องวัฒนธรรมไทย..... 58
21	แสดงความแตกต่างระหว่างระดับขั้นของการปรับตัวและความสามารถทางด้านความคิด..... 58
22	แสดงความแตกต่างระหว่างระดับขั้นของการปรับตัวและความสามารถทางด้านอารมณ์ความรู้สึก..... 59
23	แสดงความแตกต่างระหว่างระดับขั้นของการปรับตัวและความสามารถทางด้านพฤติกรรม..... 60
24	แสดงความแตกต่างระหว่างระดับขั้นของการปรับตัวและความสามารถทางการสื่อสารภายใต้วัฒนธรรมไทย..... 61
25	แสดงความสัมพันธ์ระหว่างสัญชาติของเพื่อนสนิทและระดับการขั้นการปรับตัว..... 62
26	แสดงความสัมพันธ์ระหว่างการเปิดรับชมข่าวโทรทัศน์และระดับการขั้นการปรับตัว..... 63
27	แสดงความสัมพันธ์ระหว่างการรับฟังวิทยุและระดับการขั้นการปรับตัว..... 64
28	แสดงความสัมพันธ์ระหว่างการใช้อินเทอร์เน็ตและระดับการขั้นการปรับตัว..... 65
29	แสดงความแตกต่างระหว่างระดับขั้นการปรับตัวและปัจจัยทางด้านสิ่งแวดล้อม..... 66

สารบัญภาพ

ภาพที่		หน้า
1	ภาพตัวแบบการสื่อสารของการปรับตัวข้ามวัฒนธรรมตามแนวคิดของ Kim.....	11
2	ภาพแบบจำลอง Stress-Adaptation-Growth ของ Kim.....	22
3	ภาพ W-curve แสดงการปรับตัวตามแนวคิดของ Ting-toomey.....	23
4	ภาพระดับขั้นในการปรับตัวตามแนวคิดของ Ruben & Steward	25

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การพยายามที่จะทำความเข้าใจถึงพฤติกรรมการสื่อสารของบุคคลที่อยู่ต่างวัฒนธรรมกัน เป็นประเด็นที่น่าสนใจและมีผู้ที่ทำการศึกษากันอย่างกว้างขวาง Gudykunst (2000) ได้กล่าวว่า ในปี ค.ศ. 1959 Edward T. Hall นักมานุษยวิทยาภาษาศาสตร์ และคณะได้ร่วมมือกันศึกษาองค์ความรู้ในด้านนี้ และได้บัญญัติศัพท์คำว่า “การสื่อสารต่างวัฒนธรรม” (Intercultural communication) ขึ้นมา และยิ่งในปัจจุบัน ศักยภาพของเทคโนโลยีการสื่อสารและการคมนาคมก็เอื้ออำนวยให้คนต่างพรหมแดนวัฒนธรรมสามารถติดต่อสื่อสารและไปมาหาสู่กันได้อย่างง่ายดาย

ผู้ที่เดินทางเข้ามาจากต่างวัฒนธรรมนั้น เป็นบุคคลที่เกิดและเติบโตมาในวัฒนธรรมหนึ่ง เขาจะถูกสังคมหล่อหลอมเอาวัฒนธรรมต่างๆ ในสังคมนั้นให้ซึมเข้าไปในตัวบุคคล ผ่านทางครอบครัว โรงเรียน เพื่อน หรือสื่อต่างๆ ที่บุคคลนั้นเปิดรับ สิ่งที่สังคมหล่อหลอมให้กับบุคคลนั้นก็คือ แนวทางในการประพฤติ วิธีคิด และกระบวนการเรียนรู้ซึ่งบุคคลก็จะรับรู้และนำไปใช้ปฏิบัติ เพื่อที่จะได้เป็นที่ยอมรับในสังคมนั้น และได้รับการยอมรับให้เป็นส่วนหนึ่งของสังคมนั้น ต่อมาเมื่อบุคคลนั้นได้เดินทางไปอยู่ในสถานที่อื่นที่มีวัฒนธรรมแตกต่างกัน ไม่ว่าจะเป็นการชั่วคราวหรือถาวรก็ตาม เขาจะต้องเรียนรู้ถึงพฤติกรรม วิธีคิดแบบใหม่เพื่อที่จะนำไปใช้ได้ ในสังคมที่ตนได้ย้ายเข้าไปอยู่ ซึ่งกระบวนการเรียนรู้และปฏิบัตินี้เป็นส่วนหนึ่งของการปรับตัวทางวัฒนธรรม

การปรับตัวจึงเป็นเรื่องสำคัญที่ชาวต่างชาติทุกคนจะต้องเผชิญ ตามสมมติฐานที่นักวิชาการหลายท่านได้ให้ไว้ในเรื่องเกี่ยวกับการปรับตัวต่างวัฒนธรรมนั้น (Bertalanffy, 1956; Ford & Lerner, 1992; Ruben & J. Kim, 1975; Ruesch & Bateson, 1951/1968; อ้างถึงใน Kim, 1995) มนุษย์มีแรงผลักดันภายในที่จะปรับตัวและเติบโตให้เข้ากับสังคมที่ตนเองอาศัยอยู่ ซึ่งการปรับตัวเข้าสู่สิ่งแวดล้อมใหม่จะเป็นขั้นตอนและกระบวนการที่ทำผ่านการสื่อสาร และการปรับตัวนี้เป็นขั้นตอนที่ซับซ้อนและเป็นพลวัต จะดำเนินต่อไปเรื่อยๆ

การปรับตัวทางวัฒนธรรมในเชิงการสื่อสารนั้นเป็นองค์ความรู้ที่สำคัญแต่ในประเทศไทยยังมีผู้วิจัยในเรื่องทางด้านนี้ยังไม่มากนัก อาทิ บทบาทของสื่อมวลชนและสื่อบุคคลกับการปรับตัว

ทางวัฒนธรรมของนักเรียนแลกเปลี่ยนต่างชาติ โครงการเอเอฟ เอส โดยธิดารัตน์ กนิษฐนาคะ (2541) การแสวงหาข้อมูลข่าวสารเพื่อการปรับตัวของอาจารย์ชาวต่างประเทศของสถาบันบัณฑิตบริหารธุรกิจ ศศินทร์ โดยฉลองรัฐ ยิ่งไพบุลย์(2538)

ในการศึกษาในครั้งนี้ผู้วิจัยสนใจถึงกระบวนการปรับตัวทางวัฒนธรรมในบริบทของมหาวิทยาลัยซึ่งเป็นประเด็นที่ยังไม่เคยมีใครเข้าไปศึกษา โดยแ่งมุมที่จะทำการศึกษานั้นจะศึกษาในเชิงการสื่อสารถึง กระบวนการปรับตัวทางวัฒนธรรมของอาจารย์ต่างชาติในประเทศไทย โดยผู้วิจัยได้เลือกเอาอาจารย์ในระดับอุดมศึกษาเป็นประชากรเนื่องจาก การศึกษาในระดับอุดมศึกษาในปัจจุบันได้มีการจ้างอาจารย์ต่างชาติเข้ามาสอนเป็นจำนวนมาก อีกทั้งอาจารย์ยังเป็นผู้ที่จะต้องปฏิสัมพันธ์กับนักเรียนซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นคนไทย และจะต้องทำให้นักเรียนเข้าใจถึงบทเรียนที่อาจารย์ได้ทำการสอนอีกด้วย ประเด็นที่จะทำการศึกษานั้นจะทำการศึกษาถึงกระบวนการปรับตัวในมุมมองของการสื่อสารระหว่างวัฒนธรรม

วัตถุประสงค์ในการวิจัย

1. เพื่อศึกษาถึงการปรับตัวของอาจารย์ต่างชาติ
2. เพื่อศึกษาถึงความสามารถทางการสื่อสารภายใต้วัฒนธรรมไทยของอาจารย์ต่างชาติ
3. เพื่อศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างความสามารถทางการสื่อสารภายใต้วัฒนธรรมไทยกับขั้นตอนการปรับตัวของอาจารย์ต่างชาติ
4. เพื่อศึกษาถึงปัจจัยอื่น ๆ ที่มีผลต่อการปรับตัวของอาจารย์ต่างชาติ

ปัญหาคำวิจัย

1. การปรับตัวของอาจารย์ต่างชาติเป็นอย่างไร
2. ความสามารถทางการสื่อสารภายใต้วัฒนธรรมไทยของอาจารย์ต่างชาติเป็นอย่างไร
3. ความสัมพันธ์ระหว่างความสามารถทางการสื่อสารภายใต้วัฒนธรรมไทยกับขั้นตอนการปรับตัวของอาจารย์ต่างชาติเป็นอย่างไร
4. ปัจจัยอื่น ๆ ที่มีผลต่อการปรับตัวของอาจารย์ต่างชาติเป็นอย่างไร

ขอบเขตของการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างนั้นจะเป็นอาจารย์ต่างชาติในระดับมหาวิทยาลัยรัฐบาลที่อยู่ในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ที่กำหนดประชากรเช่นนี้เพื่อควบคุมปัจจัยทางด้านระบบการทำงาน อัตราเงินเดือน และสภาพแวดล้อมอื่นๆ ให้ไม่แตกต่างกันมากนัก

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

อาจารย์ต่างชาติในระดับอุดมศึกษา หมายถึง ผู้ที่มีสัญชาติตามกฎหมายอื่นที่ไม่ใช่สัญชาติไทย และทำหน้าที่สอนในระดับอุดมศึกษาในมหาวิทยาลัยในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล

ลักษณะทางประชากรของอาจารย์ต่างชาติ หมายถึง ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับอาจารย์ต่างชาติเช่น ระยะเวลาที่อยู่ในประเทศไทย เชื้อชาติ เพศ อายุ ฯลฯ

ความสามารถทางการสื่อสารภายใต้วัฒนธรรมเจ้าบ้าน หมายถึง ความสามารถที่เกี่ยวข้องที่จะทำให้การสื่อสารของผู้แปลหน้าในวัฒนธรรมเจ้าบ้านเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งมีปัจจัยที่ต้องพิจารณา 3 แง่มุม คือ ความสามารถทางความคิด ความสามารถทางอารมณ์และความรู้สึก และความสามารถทางการปฏิบัติ

ความสามารถทางความคิด หมายถึง ความสามารถทางการคิดภายใต้วัฒนธรรมเจ้าบ้าน (Host cognitive competence) คือ ความสามารถภายในของแต่ละบุคคล เช่น ความรู้ที่เกี่ยวกับวัฒนธรรมเจ้าบ้าน ภาษาของเจ้าบ้าน ประวัติศาสตร์ ความเชื่อ บรรทัดฐาน และกฎเกณฑ์ในการสื่อสารระหว่างบุคคล ซึ่งความสามารถทางความคิดนี้จะเกี่ยวข้องกับระดับความซับซ้อนภายในความคิดของแต่ละบุคคล (Cognitive complexity)

ความสามารถทางอารมณ์และความรู้สึกหมายถึง ความสามารถทางการแสดงความรู้สึกภายใต้วัฒนธรรมเจ้าบ้าน (Host affective competence) คือ ความสามารถในการรับรู้และแสดงอารมณ์ที่เหมาะสมในวัฒนธรรมเจ้าบ้าน รวมถึงความตั้งใจที่จะเรียนรู้และเปลี่ยนแปลงตนเองจากวัฒนธรรมเก่าที่ตนเองยึดถืออยู่ รวมไปถึงความสามารถในการเข้าใจ ซึมซาบ มีส่วนร่วมในสุนทรียลักษณะของวัฒนธรรมเจ้าบ้าน และมีอารมณ์สะท้อนออกมาได้เมื่อรู้สึกสนุกสนาน เสียใจ โกรธ ในลักษณะของวัฒนธรรมเจ้าบ้าน

ความสามารถในการแสดงพฤติกรรม หมายถึงความสามารถในการปฏิบัติตนภายใต้วัฒนธรรม
 เจ้าบ้าน (Host behavioral competence) คือความสามารถที่จะเลือกแสดงพฤติกรรมทั้งวัจนะ
 และอวัจนะได้อย่างเหมาะสมเพื่อที่จะรู้สึกเป็นอันหนึ่งอันเดียวกับวัฒนธรรมเจ้าบ้าน ทักษะในการ
 พูด ฟัง ปฏิบัติตามกฎหมายของการปฏิสัมพันธ์ ทักษะในการจัดการปฏิสัมพันธ์ในแบบของเจ้าบ้าน ซึ่ง
 เป็นผลพวงมาจากความสามารถทางความคิดและความสามารถในการแสดงความรู้สึกนั่นเอง

ปัจจัยอื่น ๆ ที่มีผลต่อการปรับตัวของอาจารย์ต่างชาติ หมายถึง ปัจจัยทางด้านปฏิสัมพันธ์ต่างๆที่
 อาจารย์ต่างชาติจะต้องเผชิญในวัฒนธรรมไทย ในที่นี้คือ พฤติกรรมการสื่อสารระหว่างบุคคล การ
 เปิดรับสื่อมวลชน การเปิดรับผู้แปลกหน้าของวัฒนธรรมไทย ระดับความอ่อนปรนในการให้ปฏิบัติ
 ตามวัฒนธรรมไทย และความเข้มแข็งของกลุ่มชนชาติเดียวกัน

ขั้นตอนการปรับตัวของอาจารย์ต่างชาติ หมายถึง ระดับขั้นที่อาจารย์ต่างชาติจะใช้ในการปรับตัว
 ให้เข้ากับวัฒนธรรมไทย ซึ่งประกอบไปด้วย 4 ขั้น คือ ความตื่นตาตื่นใจในวัฒนธรรมใหม่ ความ
 หงุดหงิดที่เกิดขึ้นในวัฒนธรรมใหม่ การหาทางปรับตัวให้เหมาะสม และผลที่เกิดขึ้นจากการ
 หาทางปรับตัว (Ruben & Steward, 1998)

การสื่อสารต่างวัฒนธรรม หมายถึง กระบวนการแลกเปลี่ยนและตีความสัญลักษณ์และบริบท
 หนึ่งๆ โดยบุคคลในกระบวนการสื่อสารนั้นมีความแตกต่างทางวัฒนธรรมมากในระดับที่มีการ
 ตีความและมีความคาดหวังเกี่ยวกับพฤติกรรมที่เหมาะสมแตกต่างกัน นำไปสู่การสร้าง
 ความหมายที่ไม่เหมือนกันได้ (Lustig and Koester, 1993)

ผู้แปลกหน้า หมายถึงผู้ที่มาจากต่างวัฒนธรรมและได้ย้ายเข้ามาอยู่ในประเทศอื่น (ในที่นี้จะ
 เรียกว่าประเทศเจ้าบ้าน) โดยมีวัตถุประสงค์บางอย่าง (ทำงาน แต่งงาน ท่องเที่ยว ฯลฯ) ซึ่งในที่นี้
 คืออาจารย์ต่างชาติที่เข้ามาทำงานในประเทศไทย

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

การศึกษาในครั้งนี้จะเป็นการปูพื้นฐานองค์ความรู้ที่เกี่ยวกับการสื่อสารต่างวัฒนธรรมในแง่ของการปรับตัวทางวัฒนธรรม โดยจะแสดงถึงกระบวนการตลอดจนวิธีการปรับตัวทางวัฒนธรรมของอาจารย์ต่างชาติที่เข้ามาทำงานในประเทศไทย งานวิจัยนี้จะเป็นประโยชน์ต่อผู้ที่ต้องเกี่ยวข้องกับการสื่อสารต่างวัฒนธรรม ช่วยให้เข้าใจถึงขั้นตอนการปรับตัวรวมถึงเข้าใจในความแตกต่างระหว่างวัฒนธรรม ผู้วิจัยหวังว่างานวิจัยนี้จะสามารถนำไปประยุกต์ใช้กับการปรับตัวทางวัฒนธรรมของชาวต่างชาติในบริบทอื่นได้

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดที่จะใช้ในการศึกษาเรื่อง การสื่อสารกับการปรับตัวของอาจารย์ต่างชาติในมหาวิทยาลัยไทยนี้ จะเสนอในรูปแบบของแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการปรับตัวของผู้ที่เข้ามาอยู่ในวัฒนธรรมใหม่ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องและจะ โยงมาถึงปัจจัยที่จะใช้ในการพิจารณาในครั้งนี้แนวคิดในการทำวิจัยในครั้งนี้มีดังนี้

- แนวคิดเรื่องการปรับตัว
  - แนวคิดเรื่องการปรับตัวในเชิงการสื่อสารระหว่างวัฒนธรรม
  - แนวคิดเรื่องขั้นตอนการปรับตัวของผู้ที่เข้าไปอยู่ต่างวัฒนธรรม
  - งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
-
- แนวคิดเรื่องการปรับตัว

การปรับตัวนั้นมีนักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายเอาไว้ ในที่นี้จะขอกล่าวถึงการปรับตัวในเชิงการสื่อสารระหว่างวัฒนธรรม Kim (1978, อ้างถึงใน Kunjara, 1982) กล่าวว่า การปรับตัวทางวัฒนธรรม (Acculturation) เป็นขบวนการปรับความคิด ทัศนคติ และพฤติกรรมของบุคคลที่ได้เข้าไปอยู่ในสังคมใหม่ ในขณะที่ Gudykunst (1998) กล่าวว่า การปรับตัวของผู้ที่เข้ามาอยู่ในวัฒนธรรมใหม่ก็คือการที่ผู้ที่เข้ามาอยู่ใหม่หรือผู้แปลกหน้า ต้องจัดการกับความไม่แน่ใจและความกังวลใจที่เกิดขึ้นในสังคมวัฒนธรรมใหม่หรือสังคมวัฒนธรรมของเจ้าบ้านให้ได้

กันทิมา กุญชร ณ อยุธยา (Kantima Kunjara, 1982) กล่าวว่าผู้แปลกหน้าต้องการที่จะควบคุมความเปลี่ยนแปลงต่างๆ เพื่อที่จะจัดการกับสิ่งต่างๆในสิ่งแวดล้อมใหม่ให้ได้ โดยการใช้การสื่อสารเป็นเครื่องมือ จะเกิดการเรียนรู้และเผชิญกับสถานการณ์ที่มีปัญหาต่างๆผ่านการสื่อสารทั้งในเชิงวัจนะและอวัจนะ ทั้งในการสื่อสารระดับระหว่างบุคคลและระดับสื่อมวลชน Peterson Jenson & Rivers (1965, อ้างถึงใน Kunjara, 1982) กล่าวว่า การสื่อสารเป็นเสมือนตัวเชื่อมของกระบวนการทางสังคม เป็นวิธีหรือขั้นตอนที่มนุษย์ใช้ในการจัดการ สร้างความมั่นคง และปรับปรุงการดำเนินชีวิตในสังคม ซึ่งกระบวนการทางสังคมนี้จะขึ้นอยู่กับความสะสม แลกเปลี่ยน และส่งผ่านความรู้ และความรู้ที่ตนเองก็ขึ้นอยู่กับ การสื่อสาร

Kunjara (1982) เสนอว่าการปรับตัวในเชิงการสื่อสารนั้นจะเกิดจากผลกระทบจากสิ่งแวดล้อม ซึ่งสิ่งแวดล้อมนั้นก็จะเป็นตัวกำหนดผู้สื่อสารด้วย ดังนั้นรูปแบบของการสื่อสารของผู้แปลหน้าในประเทศเจ้าบ้าน เป็นเสมือนตัวแทนของขั้นตอนและผลที่เกิดขึ้นจากการปรับตัวของผู้แปลหน้าในสังคมเจ้าบ้าน

จากที่กล่าวมาข้างต้นนี้จะเห็นได้ว่าการสื่อสารได้เข้ามามีบทบาทสำคัญในการปรับตัวของผู้แปลหน้าที่เข้ามาอยู่ในวัฒนธรรมใหม่หรือในสังคมเจ้าบ้าน ซึ่ง Kim (1979, อ้างถึงใน Kunjara, 1982) ได้เสนอสัจธรรม (Axioms) 5 ข้อที่เกี่ยวข้องกับการสื่อสารและการปรับตัวดังนี้

1. กระบวนการปรับตัวทางวัฒนธรรม เป็นกระบวนการทางธรรมชาติที่บุคคลจะปรับตัวเมื่อบุคคลนั้นถูกเลี้ยงดูและหล่อหลอมมาจากสังคมหนึ่งและได้ย้ายเข้าไปอยู่ในอีกสังคมวัฒนธรรมใหม่
2. กระบวนการปรับตัวทางวัฒนธรรมเกิดขึ้นผ่านกระบวนการสื่อสาร
3. รูปแบบของการสื่อสารของผู้แปลหน้าจะสะท้อนถึงการปรับตัวทางวัฒนธรรมของผู้แปลหน้านั้น
4. กระบวนการสื่อสารเพื่อการปรับตัวทางวัฒนธรรมเป็นกระบวนการปฏิสัมพันธ์ที่ต่อเนื่อง ที่เกิดขึ้นผ่านความสัมพันธ์ระหว่างผู้แปลหน้าและสภาพแวดล้อมทางสังคมวัฒนธรรม
5. ผู้แปลหน้าจะเป็นส่วนย่อยส่วนหนึ่งของสังคมเจ้าบ้าน ซึ่งระบบย่อยนี้จะเป็นระบบที่เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวันและจะมีอิทธิพลต่อการปรับตัวทางวัฒนธรรมมาก และผู้แปลหน้าไม่สามารถที่จะปรับตัวให้เข้ากับระบบสังคมทั้งหมดของสังคมเจ้าบ้านได้

จะเห็นได้ว่าการปรับตัวนั้นจะต้องอาศัยการสื่อสารเข้ามามีเป็นปัจจัยสำคัญที่จะทำให้กระบวนการปรับตัวดำเนินต่อไปได้

- แนวคิดเรื่องการปรับตัวในเชิงการสื่อสารระหว่างวัฒนธรรม

แนวคิดนั้นจะนำเสนอแนวคิดของนักวิชาการที่สำคัญ 3 แนวคิดดังนี้

- แนวคิดเรื่องการปรับตัวในเชิงการสื่อสารระหว่างวัฒนธรรมของ Young Yun Kim
- แนวคิดการปรับตัวระหว่างวัฒนธรรม (intercultural adaptation) ของ Stella Ting-toomey
- แนวคิดเรื่องการปรับตัวระหว่างวัฒนธรรม (Intercultural adjustment) ของ Willam B. Gudykunst

- แนวคิดเรื่องการปรับตัวในเชิงการสื่อสารระหว่างวัฒนธรรมของ Young Yun Kim

Kim (1994) กล่าวว่าสาเหตุที่ทำให้เกิดความแตกต่างในการปรับตัวของผู้แปลภาษาในสังคมเจ้านั้นมาจากปัจจัยที่สำคัญ คือ การสื่อสาร เพราะการสื่อสารนั้นเป็นช่องทางที่ผู้แปลภาษาสามารถใช้เรียนรู้ถึงสัญลักษณ์ที่สำคัญต่างๆ ของสังคมเจ้านั้น Kim (1994)กล่าวถึงกิจกรรมการสื่อสารตามแนวคิดของ Ruben ว่าจะพิจารณาได้เป็น 2 แง่มุมคือ การสื่อสารของบุคคล (Personal communication) และการสื่อสารในสังคม (Social communication)

การสื่อสารของบุคคล (Personal Communication) คือกระบวนการภายในจิตใจที่แต่ละบุคคลจะต้องจัดการให้ตัวเองมีพฤติกรรมที่ใช้ในการปฏิบัติในสังคม พัฒนาวิธีการมองฟัง หรือแสดงความเข้าใจและตอบสนองต่อสิ่งแวดล้อมที่แตกต่างกัน คือเมื่อผู้แปลภาษาได้รับประสบการณ์ที่แตกต่างกันในวัฒนธรรมใหม่ ก็จะทำมาสร้างรูปแบบของการตอบสนองเพื่อที่จะได้เกิดความเข้าใจ และสามารถที่จะตอบสนองไปให้เจ้านั้นเข้าใจในความตั้งใจของตนได้

ปัจจัยที่ต้องพิจารณาในแง่ของการสื่อสารของบุคคลนั้นมีประเด็นที่ต้องศึกษาดังนี้

- โครงสร้างทางความคิด (Cognitive structure) หรือเรียกอีกอย่างหนึ่งว่ากระบวนการรับรู้ (Perceptual process) คือการจัดเรียงประสบการณ์ต่างๆ ของผู้แปลภาษาให้อยู่ในรูปแบบที่จะทำให้ผู้แปลภาษานั้นสามารถที่จะจัดการกับสิ่งเร้าในสังคมวัฒนธรรมใหม่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ
- ความรู้ (Knowledge) คือ ความรู้ถึงรูปแบบและกฎเกณฑ์ของระบบการสื่อสารของเจ้านั้น ซึ่งความรู้นี้มีผลอย่างมากในการที่จะทำให้ผู้แปลภาษาเข้าถึงช่องทางการ

สื่อสารในสังคมเจ้าบ้าน ในการสื่อสารระหว่างบุคคลกับเจ้าบ้านและสื่อมวลชนของเจ้าบ้าน

- ภาพลักษณ์ของตนเอง (Self-image) คือภาพลักษณ์ของตนเองที่มีในสายตาเจ้าบ้านและในสายตาของกลุ่มผู้แปลกหน้าด้วยกัน
- แรงจูงใจในการปรับตัว (Acculturation motivation) คือแรงจูงใจที่จะทำให้ผู้แปลกหน้าเรียนรู้สิ่งใหม่ๆ เข้าร่วมในกิจกรรมของเจ้าบ้านและโน้มเอียงไปยังสภาพแวดล้อมใหม่

ในบริบทของการปรับตัวข้ามวัฒนธรรมนั้นการสื่อสารของบุคคลสามารถอธิบายได้ในลักษณะของ ความสามารถในการสื่อสารในประเทศเจ้าบ้าน (Host communication competence) คือความสามารถภายในของผู้แปลกหน้าแต่ละบุคคลในการใส่รหัสและถอดรหัสข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการสื่อสารในชีวิตจริง ที่จะต้องมีปฏิสัมพันธ์กับเจ้าบ้าน ซึ่งความสามารถทางการสื่อสารนั้นแบ่งออกได้เป็น 3 ประเภท คือ ความสามารถทางความคิด (Cognitive competence) ความสามารถทางการแสดงความรู้สึก (Affective competence) และความสามารถทางการปฏิบัติ (Operational competence)

ความสามารถทางการสื่อสารของผู้แปลกหน้านั้นจะแสดงออกมาได้เมื่อมีการสื่อสารภายในสังคม (Social communication) ซึ่งจะเป็นไปใน 2 ทิศทางคือ การสื่อสารระหว่างบุคคล (Interpersonal communication) และ สื่อมวลชน (Mass communication)

การสื่อสารระหว่างบุคคล (Interpersonal Communication) จะเกิดขึ้นผ่านทางความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล สังเกตได้จากระดับของการติดต่อกัน ระดับของความสนิทสนมของผู้แปลกหน้าที่มีต่อเจ้าบ้าน ซึ่งเราสามารถที่จะคาดเดาถึงการสื่อสารระหว่างบุคคลนี้ได้จากเครือข่ายของการสื่อสารต่างวัฒนธรรม

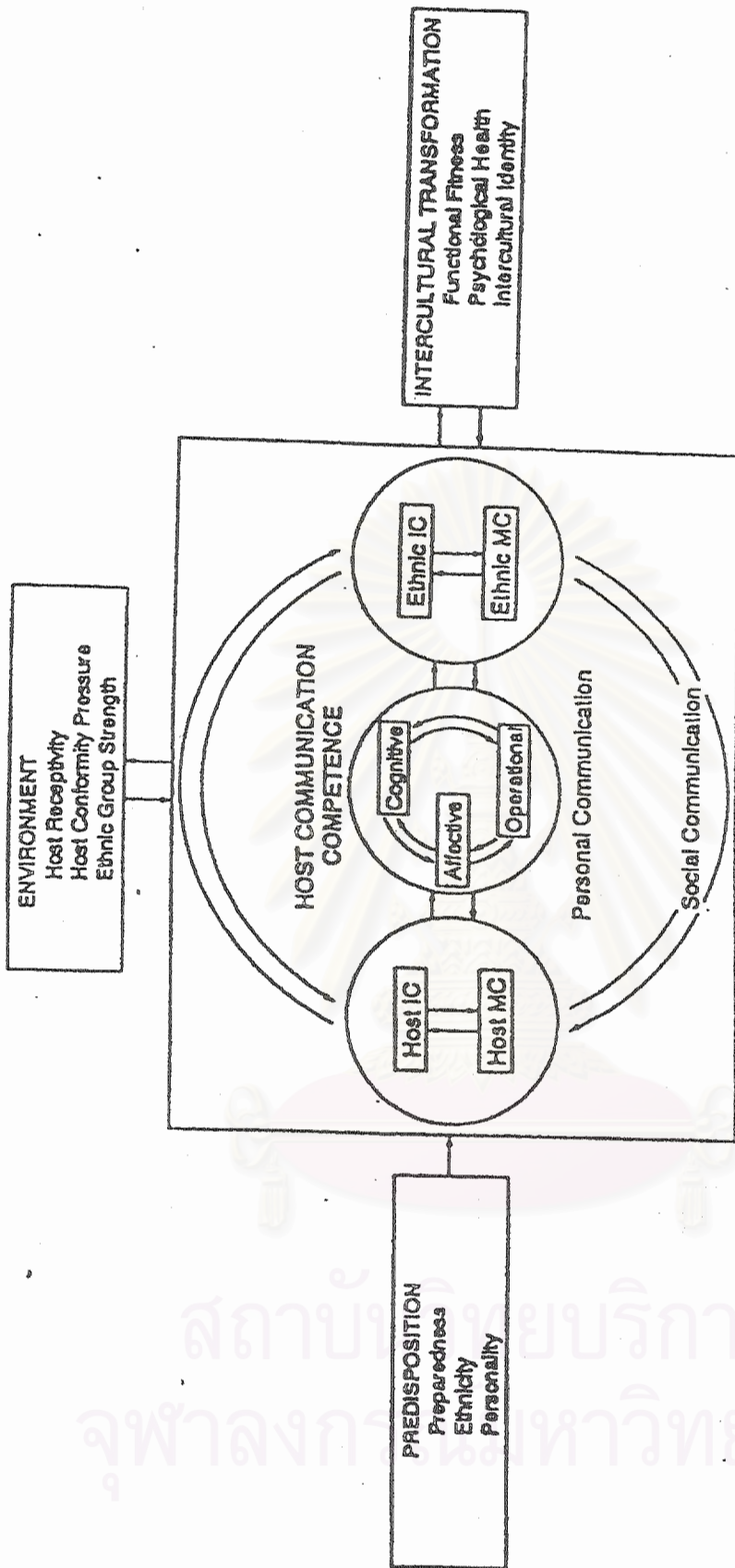
สื่อมวลชน (Mass Communication) ในที่นี้คือสื่อมวลชนของเจ้าบ้านซึ่งจะมีผลต่อการปรับตัวเป็นอย่างมาก คือผู้แปลกหน้าจะได้เรียนรู้ถึงแง่มุมด้านต่างๆของระบบสังคมวัฒนธรรมของเจ้าบ้าน สื่อมวลชนจะมีผลต่อการปรับตัวในช่วงแรกๆ และสื่อมวลชนเป็นช่องทางที่ไม่สามารถสร้างความกดดันให้แก่ผู้แปลกหน้าได้ เพราะช่องทางนี้ไม่สามารถที่จะให้ผู้แปลกหน้าสามารถโต้ตอบและแสดงผลตอบรับ (Feedback) ได้ ซึ่งแตกต่างจากการสื่อสารระหว่างบุคคล

จากแนวคิดของ Ruben นี้ Kim (1995) ได้นำมาพัฒนาสร้างเป็นกรอบแนวคิดในการศึกษาถึงเรื่องการปรับตัวข้ามวัฒนธรรมไว้โดยกล่าวว่า การปรับตัวข้ามวัฒนธรรมนั้นจะมีมุมมองเป็น 2 ด้านคือด้านกระบวนการปรับตัวข้ามวัฒนธรรมคือเป็นรูปแบบการสื่อสารที่เกิดขึ้นกับผู้เข้ามาอยู่ในวัฒนธรรมใหม่ และด้านโครงสร้างของการปรับตัวข้ามวัฒนธรรมคือเป็นการกล่าวถึงปัจจัยทางการสื่อสารที่มีผลต่อการปรับตัวข้ามวัฒนธรรม ซึ่งทั้ง 2 มุมมองนี้มีความเกี่ยวเนื่องกันอยู่จึงสามารถที่จะสรุปออกมาได้เป็นแนวคิดดังนี้

องค์ประกอบที่มี ความสัมพันธ์ในการ ปรับตัว	มิติที่ใช้ในการศึกษาองค์ประกอบแต่ละส่วน
1. ความสามารถในการสื่อสารภายในวัฒนธรรมเจ้าบ้าน	<ul style="list-style-type: none"> ● ความสามารถในการคิดภายในวัฒนธรรมเจ้าบ้าน ● ความสามารถในการแสดงความรู้สึกภายในวัฒนธรรมเจ้าบ้าน ● ความสามารถในการปฏิบัติตนภายในวัฒนธรรมเจ้าบ้าน
2. การสื่อสารภายในสังคมของเจ้าบ้าน	<ul style="list-style-type: none"> ● การสื่อสารระหว่างบุคคลกับเจ้าบ้าน ● สื่อมวลชนของเจ้าบ้าน
3. การสื่อสารภายในสังคมของกลุ่มชาติพันธุ์ตนเอง	<ul style="list-style-type: none"> ● การสื่อสารระหว่างบุคคลของชนชาติพันธุ์ตนเอง ● สื่อมวลชนของชนชาติพันธุ์ตนเอง
4. สิ่งแวดล้อม	<ul style="list-style-type: none"> ● ลักษณะการเปิดรับของเจ้าบ้าน ● ระดับความพร้อมปรนในการให้ปฏิบัติตามของเจ้าบ้าน ● ความเข้มแข็งของกลุ่มชนชาติพันธุ์เดียวกัน
5. สิ่งที่ดีตัวผู้แปลกหน้าก่อนที่จะมาอยู่ในวัฒนธรรมใหม่	<ul style="list-style-type: none"> ● การเตรียมตัวล่วงหน้า ● ความเป็นชนชาติพันธุ์ ● ลักษณะบุคลิกภาพ
6. การเปลี่ยนรูปในเชิงระหว่างวัฒนธรรม	<ul style="list-style-type: none"> ● การกระทำที่เหมาะสม ● สุขภาพจิต ● อัตลักษณ์ของความต่างวัฒนธรรม

ซึ่งกรอบแนวคิดนี้สามารถที่จะสรุปเป็นตัวแบบได้ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 ตัวแบบการสื่อสารของโครงสร้างการปรับตัวข้ามวัฒนธรรมตามแนวคิดของ Kim (1995)

องค์ประกอบที่ 1   ความสามารถทางการสื่อสารภายใต้วัฒนธรรมเจ้าบ้าน (Host communication competence)

ความสามารถทางการสื่อสารในประเทศเจ้าบ้านมีส่วนสำคัญในการที่ช่วยปรับตัวให้ผู้แปลกหน้าที่เข้ามาอยู่ในวัฒนธรรมใหม่นั้นสามารถที่จะปรับตัวและมีความรู้ความเข้าใจและแสดงพฤติกรรมสื่อสารที่เหมาะสมออกไปได้ซึ่งประกอบด้วยโครงสร้างที่สำคัญ 3 ส่วนคือ

- 1) ความสามารถทางการคิดภายใต้วัฒนธรรมเจ้าบ้าน (Host cognitive competence) คือ ความสามารถภายในของแต่ละบุคคล เช่น ความรู้ที่เกี่ยวกับวัฒนธรรมเจ้าบ้าน ภาษาของเจ้าบ้าน ประวัติศาสตร์ ความเชื่อ บรรทัดฐาน และกฎเกณฑ์ในการสื่อสารระหว่างบุคคล ซึ่งความสามารถทางความคิดนี้จะเกี่ยวข้องกับระดับความซับซ้อนภายในความคิดของแต่ละบุคคล (Cognitive complexity)
- 2) ความสามารถทางการแสดงความรู้สึกภายใต้วัฒนธรรมเจ้าบ้าน (Host affective competence) คือ ความสามารถในการรับรู้และแสดงอารมณ์ที่เหมาะสมในวัฒนธรรมเจ้าบ้าน รวมถึงความตั้งใจที่จะเรียนรู้และเปลี่ยนแปลงตนเองจากวัฒนธรรมเก่าที่ตนเองยึดถืออยู่ รวมไปถึงความสามารถในการเข้าใจ ซึมซาบ มีส่วนร่วมในสุนทรียลักษณ์ของวัฒนธรรมเจ้าบ้าน และมีอารมณ์สะท้อนออกมาได้เมื่อรู้สึกสนุกสนาน เสียใจ โกรธ ในลักษณะของวัฒนธรรมเจ้าบ้าน
- 3) ความสามารถในการปฏิบัติตนภายใต้วัฒนธรรมเจ้าบ้าน (Host operational competence) คือความสามารถที่จะเลือกแสดงพฤติกรรมทั้งวัจนะและอวัจนะได้อย่างเหมาะสมเพื่อที่จะรู้สึกเป็นอันหนึ่งอันเดียวกับวัฒนธรรมเจ้าบ้าน ทักษะในการพูด ฟัง ปฏิบัติตามกฎของการปฏิสัมพันธ์ ทักษะในการจัดการปฏิสัมพันธ์ในแบบของเจ้าบ้าน ซึ่งเป็นผลพวงมาจากความสามารถทางความคิดและความสามารถในการแสดงความรู้สึกนั่นเอง

องค์ประกอบที่ 2 การสื่อสารภายในสังคมของเจ้าบ้าน (Host social communication)

การสื่อสารที่เกิดขึ้นในสังคมของเจ้าบ้านนั้นมีประเด็นที่น่าสนใจอยู่ 2 ด้านคือ การสื่อสารระหว่างบุคคลกับเจ้าบ้าน และ สื่อมวลชนของเจ้าบ้าน

- 1) การสื่อสารระหว่างบุคคลกับเจ้าบ้าน (Host interpersonal communication) จะมีส่วนช่วยให้ผู้แปลกหน้าเข้าใจถึงระบบความคิดของชนเจ้าบ้าน และสามารถใช้ในการสื่อสารนี้เพื่อเป็นตัวเปรียบเทียบกับพฤติกรรมของตนได้
- 2) สื่อมวลชนของเจ้าบ้าน (Host mass communication) จะช่วยให้ผู้แปลกหน้าเข้าไปอยู่ในปฏิสัมพันธ์เสมือนจริงในสังคม (Para-social interaction) ซึ่งแม้ว่าสื่อมวลชนนั้นจะไม่สามารถที่จะทำให้ผู้แปลกหน้าตอบสนองได้ แต่สื่อมวลชนก็เป็นแหล่งสำคัญของการเรียนรู้ภาษาและวัฒนธรรม โดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วงแรกของการปรับตัวกับผู้แปลกหน้า ซึ่งเป็นช่วงที่ผู้แปลกหน้าไม่ได้มีปฏิสัมพันธ์กับชนเจ้าบ้านมากนัก

องค์ประกอบที่ 3 การสื่อสารภายในสังคมของกลุ่มชาติพันธุ์ตนเอง (Ethnic social communication)

ประเด็นที่จะใช้พิจารณาคือ การสื่อสารระหว่างบุคคลของชนชาติพันธุ์ตนเอง และสื่อมวลชนของชนชาติพันธุ์ตนเอง กล่าวคือในช่วงแรกของการปรับตัว ผู้แปลกหน้าจะมีความสามารถในการสื่อสารกับชนเจ้าบ้านในระดับต่ำ และผู้แปลกหน้าที่เข้ามาอยู่ใหม่ก็จะไม่สามารถที่จะใช้เกณฑ์ของตนเองในการประเมินพฤติกรรม หรือเข้าใจการสื่อสารต่างๆ ได้ ดังนั้นผู้แปลกหน้าจึงจำเป็นที่จะต้องพึ่งพาชนชาติพันธุ์ของตนเอง ในด้านของแหล่งข้อมูลข่าวสาร เป็นเพื่อนไว้รับทุกข์ ระบายเรื่องราวต่างๆ

เมื่อผ่านช่วงแรกของการปรับตัวมาสักระยะ การสื่อสารภายในกลุ่มชาติพันธุ์ของตนนั้น กลายมาเป็นปัจจัยสำคัญในการดำรงอัตลักษณ์ของชาติพันธุ์ตนเองเอาไว้ ซึ่งไม่ว่าจะมีทางเลือกหรือสถานการณ์บังคับ โดยมากแล้วผู้แปลกหน้าจะให้ความไว้วางใจแก่ชนชาติพันธุ์เดียวกันมากกว่า และจะจำกัดขอบเขตการสื่อสารกับชนเจ้าบ้านให้ลดลง ซึ่งจะเป็นอุปสรรคในการปรับตัวข้ามวัฒนธรรม

องค์ประกอบที่ 4 สิ่งแวดล้อม (Environment)

สิ่งแวดล้อมที่จะมีผลต่อการปรับตัวนั้นจะมีอยู่ด้วยกัน 3 ประการ คือ ลักษณะการเปิดรับของเจ้าบ้าน แรงกดดันให้ปฏิบัติตามของเจ้าบ้าน และความเข้มแข็งของกลุ่มชนชาติพันธุ์เดียวกัน

- 1) ลักษณะการเปิดรับของเจ้าบ้าน (Host receptivity) คือระดับการเปิดใจรับคนแปลกหน้าของสังคม ซึ่งจะแตกต่างกันไปในแต่ละที่ แม้ว่าป็นชนชาติพันธุ์เดียวกันแต่อยู่คนละภูมิภาคก็จะมีระดับการเปิดรับแตกต่างกัน อีกทั้งยังต้องขึ้นอยู่กับบุคลิก วัฒนธรรมเดิม หรือชนชาติของผู้แปลกหน้าอีกด้วย
- 2) ระดับความอ่อนปรนในการให้ปฏิบัติตามของเจ้าบ้าน (Host conformity pressure) คือ ระดับของความกดดันที่สังคมของเจ้าบ้านต้องการที่จะให้ผู้แปลกหน้ายอมรับ และปฏิบัติตามวัฒนธรรมของชนเจ้าบ้าน ซึ่งส่วนใหญ่แล้วก็จะเกิดจากความคาดหวังของสังคมและวัฒนธรรมนั้นที่มีต่อ พฤติกรรมและวิถีคิดของคนแปลกหน้า
- 3) ความเข้มแข็งของกลุ่มชนชาติพันธุ์เดียวกัน (Strength of the stranger's ethnic group) คือ พบว่าในช่วงแรกของการปรับตัว กลุ่มผู้แปลกหน้าที่มีความเหนียวแน่นกันมาก จะช่วยให้ข้อมูลต่างๆ เพื่อช่วยในการปรับตัวของชนแปลกหน้านั้น แต่เมื่อในระยะยาวถ้ากลุ่มคนแปลกหน้ายังมีความเข้มแข็งกันมากขึ้น ก็จะมีอิทธิพลเหนือแรงกดดันของวัฒนธรรมเจ้าบ้าน

องค์ประกอบที่ 5 สิ่งที่ดีในตัวผู้แปลกหน้าก่อนที่จะเข้ามาอยู่ในวัฒนธรรมใหม่ (Predisposition)

ในแง่มุมนี้นั้นจะพิจารณาถึงปัจจัยภายในตัวของผู้แปลกหน้าที่จะย้ายเข้ามาอยู่ในวัฒนธรรมใหม่ ซึ่งแต่ละคนก็จะมี ความแตกต่างกันไป โดยที่จะพิจารณาเป็น 3 แง่มุมดังนี้

- 1) ระดับของการเตรียมตัว (Level of preparedness) คือผู้แปลกหน้ามีความพร้อมทางด้านอารมณ์ จิตใจ รวมถึงแรงจูงใจมากน้อยแค่ไหนที่จะเข้ามาอยู่ในวัฒนธรรมใหม่ ซึ่งก็คือการเตรียมความพร้อมในด้านต่างก่อนที่จะย้ายเข้ามาอยู่ในวัฒนธรรมใหม่ เช่น การเข้ารับการฝึกอบรมทางวัฒนธรรม การเรียนรู้ภาษาของเจ้าบ้าน หรือการที่ได้เคยติดต่อกับชนเจ้าบ้านมาก่อน การเตรียมพร้อมนี้จะมากหรือน้อยก็จะได้รับอิทธิพลมาจากความคาดหวังที่มีต่อประเทศเจ้าบ้าน คือถ้ามีความคาดหวังในเชิงบวกก็จะทำให้มีการเตรียมพร้อมที่ดีก่อนที่จะย้ายเข้ามาสู่วัฒนธรรมใหม่
- 2) ระดับของความเป็นชนชาติพันธุ์ (Level of ethnicity) คือวัฒนธรรมดั้งเดิมของผู้แปลกหน้านั้น มีความแตกต่างไปจากวัฒนธรรมของชาติเจ้าบ้านมากน้อยเพียงใด
- 3) บุคลิกภาพ (Personality) คือลักษณะนิสัยของผู้แปลกหน้านั้นจะมีผลต่อการปรับตัวเป็นอย่างมากซึ่งบุคลิกภาพแบบกว้างที่น่าสนใจในการปรับตัวมี 2 ส่วนคือ การเปิดรับ (Openness) และความเข้มแข็ง (Strength) การเปิดรับนั้นคือบุคลิกที่มีมุมมองที่เปิดกว้าง ค้นหาและเรียนรู้วัฒนธรรมใหม่ๆ มีลักษณะที่เป็นคนเปิดใจรับสิ่งใหม่ เห็นอกเห็นใจ สามารถทนต่อความไม่

แน่นอนได้ดี ส่วนความเข้มแข็งนั้น ผู้แปลกหน้าจะต้องไม่หวั่นไหวไปกับวัฒนธรรมที่แตกต่าง
กันกับวัฒนธรรมของตน จะต้องเป็นผู้ที่มีแรงจูงใจมาจากความท้าทายใหม่ๆ และยังคงเป็นผู้ที่
ทำงานมีประสิทธิภาพและเชื่อมั่นในความคิดของตนเองได้แม้จะอยู่ในวัฒนธรรมใหม่

องค์ประกอบที่ 6 การเปลี่ยนรูประหว่างวัฒนธรรม (Intercultural transformation)

เมื่อผู้แปลกหน้าย้ายเข้ามาอยู่ในวัฒนธรรมใหม่ก็จะเกิดกระบวนการเรียนรู้รับเอา
วัฒนธรรมใหม่มาใช้ในการแสดงพฤติกรรมต่างๆออกไปซึ่งกระบวนการเรียนรู้นี้จะเรียกว่า
Acculturation ในขณะที่กระบวนการ Deculturation คือการไม่เรียนรู้ในวัฒนธรรมใหม่ คือการที่
ยังคงใช้วัฒนธรรมเดิมเป็นตัวอ้างอิงในการปฏิบัติตัวของตนเองอยู่ ซึ่งกระบวนการเรียนรู้และไม่
เรียนรู้จะเป็นการก่อให้เกิดการเปลี่ยนรูประหว่างวัฒนธรรมขึ้นซึ่งมี 3 ประเด็นที่ใช้พิจารณาคือ

- 1) การกระทำที่เหมาะสม (Functional fitness) คือเมื่อผู้แปลกหน้ามีการทำกิจกรรมต่างๆ ใน
วัฒนธรรมใหม่ ซ้ำกันแบบเดิมเป็นประจำ ก็จะทำให้เกิดความชำนาญและสามารถที่จะ
ปรับตัวให้เกิดการกระทำที่เหมาะสมได้ ทำให้เกิดความสอดคล้องกันระหว่างการตอบสนองที่
เกิดจากภายในบุคคลและความคาดหวังที่เกิดจากสิ่งแวดล้อมของวัฒนธรรมเจ้าบ้าน
- 2) สุขภาพจิต (Psychological health) เมื่อผู้แปลกหน้าสามารถปฏิบัติกรกระทำที่เหมาะสมได้
แล้วนั้น ก็จะทำให้สุขภาพจิตดีขึ้นกว่าในช่วงแรกที่ผู้แปลกหน้าจะต้องเผชิญกับความไม่
แน่นอนต่างๆ
- 3) อัตลักษณ์ระหว่างวัฒนธรรม (Intercultural identity) คือการที่ผู้แปลกหน้าก้าวเข้าสู่ความเป็น
ผู้สื่อสารระหว่างวัฒนธรรม คือ ความเคร่งครัดในวัฒนธรรมเดิมจะลดลง มีลักษณะที่ไม่ยึดติด
กับวัฒนธรรมใด คือพฤติกรรมที่เกิดขึ้นไม่ได้มาจากกฎเกณฑ์ของวัฒนธรรมใดวัฒนธรรมหนึ่ง
โดยเฉพาะ

● แนวคิดการปรับตัวระหว่างวัฒนธรรม (intercultural adaptation) ของ Stella Ting-Toomey

Ting-toomey (1999) กล่าวว่า การปรับตัวระหว่างวัฒนธรรม (Intercultural adaptation) นั้นสามารถพิจารณาได้ 2 ปัจจัย คือ ปัจจัยเหตุที่จะก่อให้เกิดการปรับตัว (Antecedent factors) และปัจจัยผลที่เกิดจากการปรับตัว (Outcome factors)

1. ปัจจัยเหตุที่จะก่อให้เกิดการปรับตัว (Antecedent factors) คือ ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการปรับตัวของผู้แปลกหน้า ซึ่งปัจจัยสาเหตุนั้นจะพิจารณาได้เป็น 3 ระดับ คือ ปัจจัยระดับระบบ (System-level factors) ปัจจัยระดับบุคคล (Individual-level factors) และปัจจัยระดับระหว่างบุคคล (Interpersonal-level factors)

1.1 ปัจจัยระดับระบบ (System-level factors) คือปัจจัยของสิ่งแวดล้อมต่างๆในวัฒนธรรมเจ้าบ้านที่มีอิทธิพลต่อการปรับตัวของผู้แปลกหน้ามีองค์ประกอบที่สำคัญ 5 ส่วนดังนี้

- สภาพสังคมเศรษฐกิจ (Socioeconomic conditions) ในประเทศที่มีสภาพสังคมเศรษฐกิจที่รุ่งเรือง บรรยากาศภายในประเทศจะส่งเสริมให้เกิดการปรับตัวได้ง่ายกว่าประเทศที่สภาพสังคมเศรษฐกิจเสื่อมโทรม เพราะประเทศในแบบหลังนี้คนต่างชาติจะถูกมองว่าเข้าไปแย่งใช้ทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่จำกัดของประเทศนั้น
- ลักษณะการต้องปฏิบัติตามในเชิงวัฒนธรรม (Cultural assimilation) คือ ปัจจัยที่เกี่ยวกับทัศนคติหรือลักษณะวัฒนธรรมของประเทศเจ้าบ้านที่มีต่อผู้ที่มาอยู่ใหม่ ในสังคมที่มีลักษณะต้องให้ผู้มาอยู่ใหม่ปรับตัว (Assimilationist society) วัฒนธรรมของกลุ่มชนเจ้าบ้านจะเข้มแข็งมาก ในขณะที่สังคมแบบพหุวัฒนธรรม (Culturally plural society) สังคมจะยอมรับถึงความแตกต่างกันของแต่ละบุคคล และเปิดโอกาสให้มีการติดต่อกันระหว่างวัฒนธรรมอีกด้วย
- สถาบันท้องถิ่น (Local institutions) คือสถาบันที่เข้ามาเกี่ยวข้องกับผู้แปลกหน้า เช่น โรงเรียน สถานที่ทำงาน หรือสื่อมวลชน ซึ่งสถาบันเหล่านี้จะมีอิทธิพลต่อการปรับตัวของผู้แปลกหน้าเป็นอย่างมาก
- ความหมายของคนแปลกหน้า (Host culture's meaning definition concerning the role of strangers) คนแปลกหน้าในแต่ละวัฒนธรรมย่อมมีความหมายแตกต่างกัน บางวัฒนธรรมมองว่าคนแปลกหน้าเป็นผู้บุกรุก ก็จะทำให้เกิดอคติไม่ยอมรับคนจากต่างวัฒนธรรม เป็นต้น

- ระยะห่างทางวัฒนธรรม (Cultural distance) คือระดับการปรับตัวทางจิตวิทยาของผู้แปลกหน้าที่จะเชื่อมความแตกต่างทางวัฒนธรรมตนเองและความแตกต่างทางวัฒนธรรมเจ้าบ้านให้เข้ากันได้ โดยอาศัยการใช้ความสามารถทางการสื่อสารเพื่อช่วยในการปรับตัวระหว่างวัฒนธรรม

1.2 ปัจจัยระดับบุคคล (Individual-level factors) มีประเด็นที่จะต้องพิจารณาทั้งสิ้น 4 ประเด็นดังนี้

- แรงจูงใจ (Motivation orientation) คือแรงจูงใจที่จะย้ายออกจากวัฒนธรรมของตนเองเพื่อที่จะเข้ามาอยู่ในวัฒนธรรมใหม่
- ความคาดหวัง (Individual expectation) คือความคาดหวังถึงเหตุการณ์จะเกิดขึ้นและผลของเหตุการณ์นั้น ซึ่งความคาดหวังที่จะช่วยให้เกิดการปรับตัวก็คือ ความคาดหวังที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของความจริงและความคาดหวังในเชิงบวก หรือ มองโลกในแง่ดี
- ความรู้ทางด้านวัฒนธรรม (Cultural knowledge) และความรู้ในเชิงปฏิสัมพันธ์ (Interaction-base knowledge) เช่น ความรู้เกี่ยวกับประวัติศาสตร์ การเมืองและเศรษฐกิจของประเทศเจ้าบ้าน เรียนรู้ภาษา วิธีการสื่อสารตาม วิธีการบริหารงาน วิธีการแก้ปัญหาและวิธีการตัดสินใจแบบเจ้าบ้าน
- ลักษณะทางบุคลิกภาพ (Personality attributes) คนที่มีลักษณะอดทนต่อความกำกวม (Tolerance for ambiguity) ยอมรับสถานการณ์ต่างๆ ที่ยังไม่สามารถเข้าใจได้แจ่มแจ้งได้ มีความยืดหยุ่น มีแรงขับเคลื่อนและความมุ่งมั่นในใจ (Internal locus of control) จะเป็นลักษณะที่ช่วยส่งเสริมการปรับตัวได้

1.3 ปัจจัยระดับระหว่างบุคคล (Interpersonal-level factors) มีประเด็นที่จะต้องพิจารณาทั้งสิ้น 3 ประเด็นดังนี้

- เครือข่ายที่ติดต่อด้วย (Contact network) เครือข่ายทางสังคมที่ผู้แปลกหน้าติดต่อด้วยมีบทบาทสำคัญ 3 ประการคือ ช่วยเหลือทางด้านจิตใจและความรู้สึก (Affective support) ช่วยเหลือด้านกาารงาน (Instrumental support) และช่วยเหลื่อทางด้านกาารให้ข้อมูล (Informational support)

- การเปิดรับสื่อมวลชน (Mass media uses) สื่อที่เป็นของวัฒนธรรมเดิมของตนนั้นจะเป็นสิ่งที่มีบทบาทในการลดความเครียดที่เกิดขึ้นมาจากการที่ต้องเข้ามาอยู่ในวัฒนธรรมใหม่ ส่วนสื่อของเจ้าบ้านนั้นเป็นเสมือนสถานที่ที่ปลอดภัยสำหรับผู้แปลกหน้าในการที่จะเรียนรู้วัฒนธรรมใหม่ โดยที่ผู้แปลกหน้าไม่ต้องไปเผชิญกับสถานการณ์จริงซึ่งมีความเสี่ยงที่จะเกิดการขายนหน้า
- ทักษะในการสื่อสารระหว่างบุคคล (Adaptive interpersonal skills) คือทักษะที่จะจัดการกับความเครียดภายในใจ ทักษะที่จะสื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพ และทักษะในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล

2. ปัจจัยผลที่เกิดจากการปรับตัว (Outcome factors)

ผลของการเปลี่ยนแปลงระหว่างวัฒนธรรมนั้นเป็นขั้นตอนที่ซ้อนทับกันอยู่กับขบวนการในการปรับตัว เพราะขบวนการในการปรับตัวเป็นขบวนการที่เป็นพลวัตร ผู้แปลกหน้าจะต้องพบกับความเครียด มีความสับสนในอัตลักษณ์ (Identity confusion) และมีการสูญหายของอัตลักษณ์ (Identity loss) เครือข่ายต่างๆที่ผู้แปลกหน้าติดต่อกับจะเข้ามามีบทบาทในการลดความเครียดที่ผู้แปลกหน้าจะต้องเผชิญ ผู้แปลกหน้าควรที่จะเข้าไปอยู่ในสถานการณ์ที่ตนรู้สึกสำเร็จ และสามารถที่จะรักษาความเป็นตัวตนของตัวเองไว้ได้ นอกจากนี้ผู้แปลกหน้ายังต้องเรียนรู้ที่จะขอความช่วยเหลือเมื่อเกิดผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในวัฒนธรรมใหม่

นอกจากนี้ผู้แปลกหน้าบางคนอาจจะปรับตัวมาถึงขั้นมองโลกในมุมมองของวัฒนธรรมที่ 3 (Third culture perspective) คือมองถึงข้อดีและข้อเสียของวัฒนธรรมตัวเองและวัฒนธรรมเจ้าบ้าน ติความและประเมินพฤติกรรมต่างๆจากแนวคิดความหลากหลายทางวัฒนธรรม และนำมาปรับใช้ให้เหมาะสมต่อไป

- แนวคิดเรื่องการปรับตัวระหว่างวัฒนธรรม (Intercultural adjustment) ของ Willam B. Gudykunst

Gudykunst (1998) ได้สร้างตัวแบบของการปรับตัวของการปรับตัวระหว่างวัฒนธรรม (Intercultural adjustment) ขึ้นมาโดยได้แยกแยะให้เห็นถึงสาเหตุหลัก (Basic causes) และสาเหตุผิวเผิน (Superficial causes) เขากล่าวว่า สาเหตุหลักของการปรับตัวระหว่างวัฒนธรรมนั้น คือ การจัดการกับความไม่แน่ใจ และการจัดการกับความกังวลใจ

1. ความไม่แน่ใจ (Uncertainty) คือผู้แปลกหน้าจะไม่แน่ใจในการตีความหรือแสดงทัศนคติ ความเชื่อ การให้คุณค่า และพฤติกรรม ในการมีปฏิสัมพันธ์ต่อเจ้าบ้าน ผู้แปลกหน้าต้องการที่จะคาดการณ์ถึงพฤติกรรมที่เหมาะสมที่เจ้าบ้านต้องการให้ผู้แปลกหน้าแสดงออก และผู้แปลกหน้ายังต้องการที่จะสามารถอธิบายถึงทัศนคติ ความรู้สึก และพฤติกรรมของเจ้าบ้านให้ได้ ซึ่งความต้องการที่จะรู้ว่าทำไมเจ้าบ้านถึงมีพฤติกรรมเช่นนั้น เป็นขั้นตอนของการลดความไม่แน่ใจ
2. ความกังวลใจ (Anxiety) เป็นความเครียดหรือความไม่ต้องการที่จะสื่อสาร (Apprehension) ที่ผู้แปลกหน้ามีในการที่จะสื่อสารกับเจ้าบ้าน ซึ่งส่วนใหญ่แล้วจะเกิดจากความคาดหวังในเชิงลบที่ผู้แปลกหน้ามีต่อเจ้าบ้าน

ส่วนสาเหตุผิวเผินที่มีผลต่อเหตุผลหลักมี 6 ประการคือ

- ลักษณะของตัวผู้แปลกหน้าและการให้นิยามตนเอง (Self and self concept) จะพิจารณาถึงอัตลักษณ์ ความเคารพในตัวเอง ความกล้าที่จะเข้าทำการสื่อสาร
- แรงจูงใจในการมีปฏิสัมพันธ์กับเจ้าบ้าน (Motivation to interact with hosts) คือ ความต้องการในการเข้าอยู่ในกลุ่ม ความต้องการที่จะได้รับการสนับสนุนความเป็นตัวตนของตนเอง เจ้าบ้านให้การสนับสนุนและยอมรับการแสดงออกถึงความเป็นตัวตนของผู้แปลกหน้า ความปลอดภัยที่ผู้แปลกหน้าจะรักษาอัตลักษณ์นั้นไว้
- ปฏิกริยาต่อเจ้าบ้าน (Reactions to host) คือความยึดมั่นในทัศนคติที่เกี่ยวข้องกับการสื่อสารระหว่างวัฒนธรรม ความสามารถที่จะทนต่อความกำกวม ความสามารถในการแสดงอารมณ์ความเห็นอกเห็นใจ ความสามารถในการปรับพฤติกรรม
- การจัดรูปแบบของสังคมเจ้าบ้าน (Social categorization of host) จะพิจารณาถึงความสามารถที่จะเข้าใจในความแตกต่างของวัฒนธรรมตนและวัฒนธรรมเจ้าบ้าน

การรับรู้ถึงความเหมือนกันของบุคคล ความคาดหวังในแง่บวกต่อเจ้าบ้าน รับรู้ถึงความหลากหลายของสังคมเจ้าบ้าน

- กระบวนการของสถานการณ์ (Situational process) จะพิจารณาถึงความซับซ้อนของบทสนทนาที่จะต้องกับเจ้าบ้าน ลักษณะของงานที่ต้องมีการติดต่อกับเจ้าบ้าน ลักษณะความเป็นทางการของสถานการณ์ที่ผู้แปลหน้าจะต้องพบในการติดต่อกับเจ้าบ้าน การได้รับการสนับสนุนให้มีปฏิสัมพันธ์กับเจ้าบ้าน
- การติดต่อกับเจ้าบ้าน (Connections with host) จะพิจารณาถึงความตั้งใจที่เจ้าบ้านจะมีต่อผู้แปลหน้า ปริมาณและคุณภาพในการติดต่อกับเจ้าบ้าน ความลึกซึ้งถึงความสัมพันธ์กับเจ้าบ้าน ลักษณะของการพึ่งพาตนเองกับเจ้าบ้าน

การปรับตัวของผู้แปลหน้านั้นโดยมีการใช้การสื่อสารเข้ามาเกี่ยวข้องนั้น หากพิจารณาจากแนวคิดที่ได้กล่าวมานั้น แนวคิดของ Kim ได้กล่าวว่าความสามารถทางการสื่อสารภายใต้วัฒนธรรมเจ้าบ้านของผู้แปลหน้า การติดต่อหรือเครือข่ายทางสังคมของผู้แปลหน้า ปัจจัยทางด้านสิ่งแวดล้อมของเจ้าบ้าน ปัจจัยที่อยู่ภายในตัวของผู้แปลหน้าเอง เป็นประเด็นที่ต้องพิจารณาในการปรับตัวของผู้แปลหน้า แนวคิดของ Ting-toomey กล่าวว่า การปรับตัวนั้นจะพิจารณาในเชิงสาเหตุและผลลัพธ์โดย มีปัจจัยที่ต้องพิจารณา 3 ระดับคือ ปัจจัยระดับระบบ (สิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมของเจ้าบ้าน) ปัจจัยทางด้านบุคคล (ปัจจัยภายในของผู้แปลหน้า) และปัจจัยทางด้านระหว่างบุคคล (การติดต่อสื่อสาร การเปิดรับสื่อต่างๆ) แนวคิดของ Gudykunst กล่าวว่า การปรับตัวของผู้แปลหน้านั้นมีสาเหตุหลักที่ลดความไม่แน่ใจและความกังวลใจลง โดยปัจจัยที่จะช่วยลดความไม่แน่ใจและความกังวลใจก็คือ ลักษณะภายในตัวของผู้แปลหน้า แรงจูงใจในการมี ปฏิสัมพันธ์กับเจ้าบ้าน ปฏิกริยาที่มีต่อเจ้าบ้าน รูปแบบของวัฒนธรรมเจ้าบ้าน

จะเห็นได้ว่าปัจจัยที่เป็นประเด็นที่จะต้องพิจารณาในการปรับตัวของอาจารย์ต่างชาติก็คือความสามารถทางการสื่อสารในวัฒนธรรมเจ้าบ้าน พฤติกรรมการสื่อสารของผู้แปลหน้าในวัฒนธรรมใหม่ การเปิดรับสื่อของผู้แปลหน้า ซึ่งจะเป็นปัจจัยที่จะนำมาพิจารณาในงานวิจัยครั้งนี้

● แนวคิดเรื่องขั้นตอนการปรับตัวของผู้ที่ไปอยู่ต่างวัฒนธรรม (Sojourner)

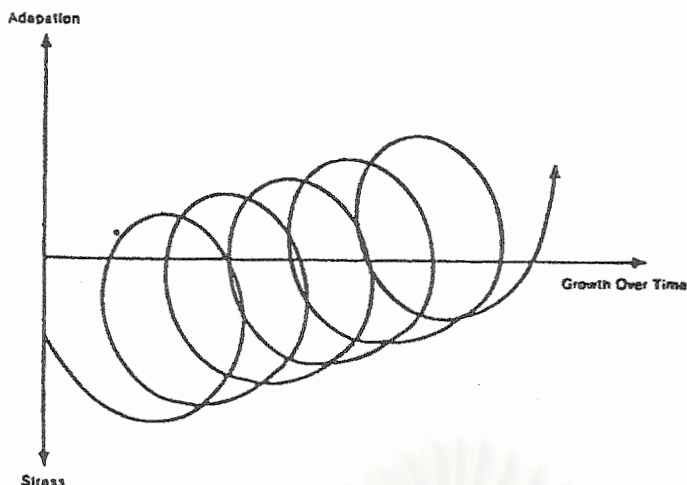
Kim (1994) กล่าวว่าผู้ที่เข้ามาอยู่ในสังคมที่มีวัฒนธรรมรูปแบบใหม่ ไม่ว่าจะเป็นการชั่วคราวหรือถาวรก็ตาม จะเริ่มต้นใช้ชีวิตในฐานะผู้แปลกหน้า ต้องประสบกับสิ่งใหม่ๆ ความเชื่อทัศนคติต่างๆ ที่อยู่ในจิตใจได้สำนึกไม่สามารถนำมาใช้ในวัฒนธรรมใหม่ได้ ผู้แปลกหน้าจะประสบกับความกังวลใจและความไม่แน่ใจ (Gudykunst, 1998) ผู้แปลกหน้าจะต้องเรียนรู้วิถีคิด วิถีแสดงความรู้สึก และการแสดงพฤติกรรมในรูปแบบใหม่ เพื่อที่จะสร้างปฏิสัมพันธ์กับเจ้าบ้านได้

การเผชิญหน้ากับวัฒนธรรมใหม่นั้นจะก่อให้เกิดความเครียด (Stress) ขึ้น ซึ่งความเครียดนี้จะไปกระตุ้นกลไกป้องกันภายในตัวผู้แปลกหน้า คือ จะเกิดปฏิกิริยาเลือกสนใจเฉพาะเรื่อง ปฏิเสธ หลีกเลียง หรือถอนตัวออกจากวัฒนธรรม ความเครียดนี้มักเกิดจากช่วงแรกของการเข้ามาอยู่ในวัฒนธรรมใหม่ ซึ่งนักวิชาการหลายท่านใช้คำว่า “การตื่นตระหนกทางวัฒนธรรม” (Culture shock)

ความเครียดนี้จะไปกระตุ้นให้เกิดการพยายามหาทางออก โดยการเปิดรับการเรียนรู้ใหม่ๆ ซึ่งจะทำให้ผู้แปลกหน้าได้ปรับตัว (Adaptation) ในขณะที่ผู้แปลกหน้าได้มีปฏิสัมพันธ์ในชีวิตประจำวัน ผู้แปลกหน้าจะเรียนรู้และปรับความคิด ความรู้สึก พฤติกรรม และแสดงถึงความต้องการของตนเองออกมาได้ เข้าใจถึงวิถีทางวัฒนธรรมของเจ้าบ้าน ซึ่งการปรับตัวนี้จะนำไปสู่การเติบโตภายในจิตใจ (Internal growth) คือการปรับทิศทางการปฏิบัติของตนเองให้เหมาะสมกับหน้าที่ของตนเองที่ปฏิบัติในวัฒนธรรมใหม่ โดยมีสุขภาพจิตที่ดีด้วย

ปัจจัยทั้ง 3 คือ ความเครียด(Stress) การปรับตัว(Adaptation) และการเติบโต(Growth) นั้นช่วยอธิบายถึงสภาพจิตใจของผู้แปลกหน้าที่จะมีการพัฒนาในทิศทางที่เป็นวงต่อเนื่องแบบถอยหลังและเดินหน้า (Draw-back-to leap) คือ ถอยหลังเป็นการผละออกจากการหล่อหลอมชั่วคราวเพื่อปรับพฤติกรรมของตนเอง แล้วจึงเดินหน้าเพื่อหล่อหลอมต่อไป ดังรูป

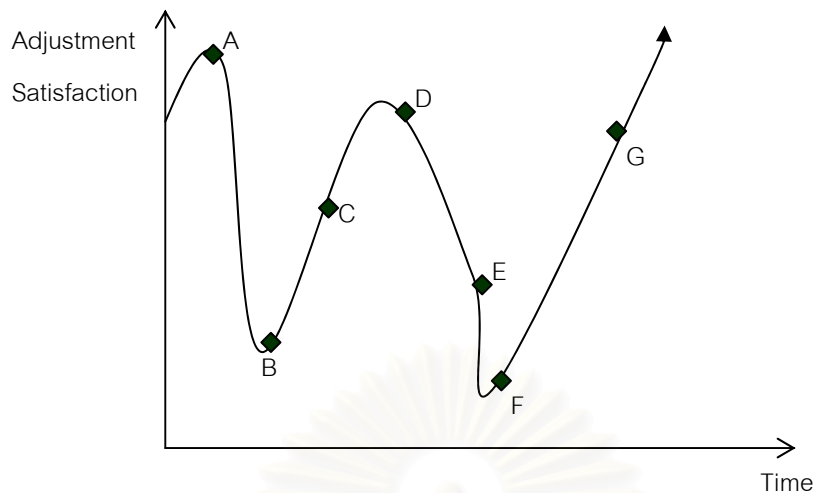
ภาพที่ 2 แบบจำลอง Stress-Adaptation-Growth ของ Kim (1994)

Ting-Toomey (1999) กล่าวถึงแบบจำลองของ Lysgaard ที่เสนอไว้ตั้งแต่ปี ค.ศ. 1955 เรื่องการปรับตัวทางวัฒนธรรมของผู้ที่ไปอยู่ต่างวัฒนธรรมในระยะสั้นเป็นโค้งรูปตัว U โดยแบ่งช่วงต่างๆในการปรับตัวออกเป็น 3 ช่วงได้แก่ Initial Adjustment เป็นช่วงที่มองวัฒนธรรมใหม่เป็นแง่บวก Crisis เป็นช่วงที่เกิดความเครียด Regained Adjustment เป็นช่วงที่สามารถจัดการกับความเครียดได้เป็นอย่างดี

ต่อมา Kim (1989) เสนอขั้นตอนการปรับตัวของผู้แปลกหน้าตามแนวคิดของ Oberg ไว้ดังนี้

1. Honeymoon Stage เป็นช่วงที่ตื่นตาตื่นใจกับสิ่งแวดล้อมใหม่ๆ
2. Hostility Stage เป็นช่วงที่รู้สึกไม่ดีต่อวัฒนธรรมใหม่ที่ตนไปอยู่ และเริ่มคบหากันเองกับคนที่มาจากวัฒนธรรมเดียวกัน
3. Recovery Stage เป็นช่วงที่เริ่มเข้าที่เข้าทาง กล่าวคือบุคคลมีความรู้ด้านภาษาและวัฒนธรรมท้องถิ่นเพิ่มมากขึ้น
4. Final Stage เป็นช่วงที่บุคคลปรับตัวได้มากที่สุด ความวิตกกังวลต่างๆลดลงและรู้สึกสนุกสนานที่ได้อยู่ในวัฒนธรรมใหม่

นอกจากนี้ Ting-Toomey (1999) ยังได้นำแบบจำลองที่อธิบายถึงการปรับตัวของผู้แปลกหน้าที่แสดงเป็นรูป W ของ Gullahorn & Gullahorn ซึ่งมักใช้กับผู้ที่ไม่ได้อาศัยอยู่ในวัฒนธรรมใหม่อย่างถาวร มาปรับเป็นแบบจำลองรูปตัว W ที่สามารถแบ่งออกได้เป็น 7 ส่วน

ภาพที่ 3 W-curve แสดงการปรับตัวตามแนวคิด Ting-Toomey (1999)

1. Honeymoon Stage (A) เป็นช่วงที่ผู้มาอยู่ใหม่รู้สึกตื่นตาตื่นใจ และอยากรู้ อยากเห็น กับวัฒนธรรมและสภาพแวดล้อมใหม่ ๆ แม้จะรู้สึกคิดถึงบ้านเล็กน้อย
2. Hostility Stage (B) เป็นช่วงที่บุคคลรู้สึกสับสน แปลกแยก เครียด และทำอะไรไม่ถูก จนกระทั่งขาดความมั่นใจ และรู้สึกท้อแท้ที่จะมีปฏิสัมพันธ์กับคนที่อยู่ในวัฒนธรรมใหม่
3. Humorous Stage (C) เป็นช่วงที่บุคคลรู้สึกเข้าที่เข้าทางมากขึ้น ได้เรียนรู้และทำความเข้าใจถึงความแตกต่างทางวัฒนธรรม
4. In-Sync Stage (D) เป็นช่วงที่บุคคลรู้สึกว่าวัฒนธรรมใหม่เป็นเสมือนบ้านของตนเอง รู้สึกปลอดภัยและเป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรมใหม่ที่ตนเข้าไปอยู่
5. Ambivalence Stage (E) เป็นช่วงที่บุคคลนั้นจะต้องกลับไปสู่วัฒนธรรมเดิมของตน และรู้สึกใจหาย อาลัยวัฒนธรรมใหม่ ผสมผสานไปกับความรู้สึกที่จะได้กลับบ้าน
6. Re-entry Culture Shock Stage (F) เป็นช่วงที่บุคคลกลับสู่วัฒนธรรมเดิมของตนเอง แต่กลับรู้สึกว่าวัฒนธรรมเดิมของตนเองนั้นแตกต่างไปจากความคาดหวัง และต่างจากที่เคยเป็น
7. Resocialization Stage (G) เป็นช่วงที่บุคคลค่อยๆ ปรับตัวกลับเข้าสู่วัฒนธรรมเดิมของตนเอง

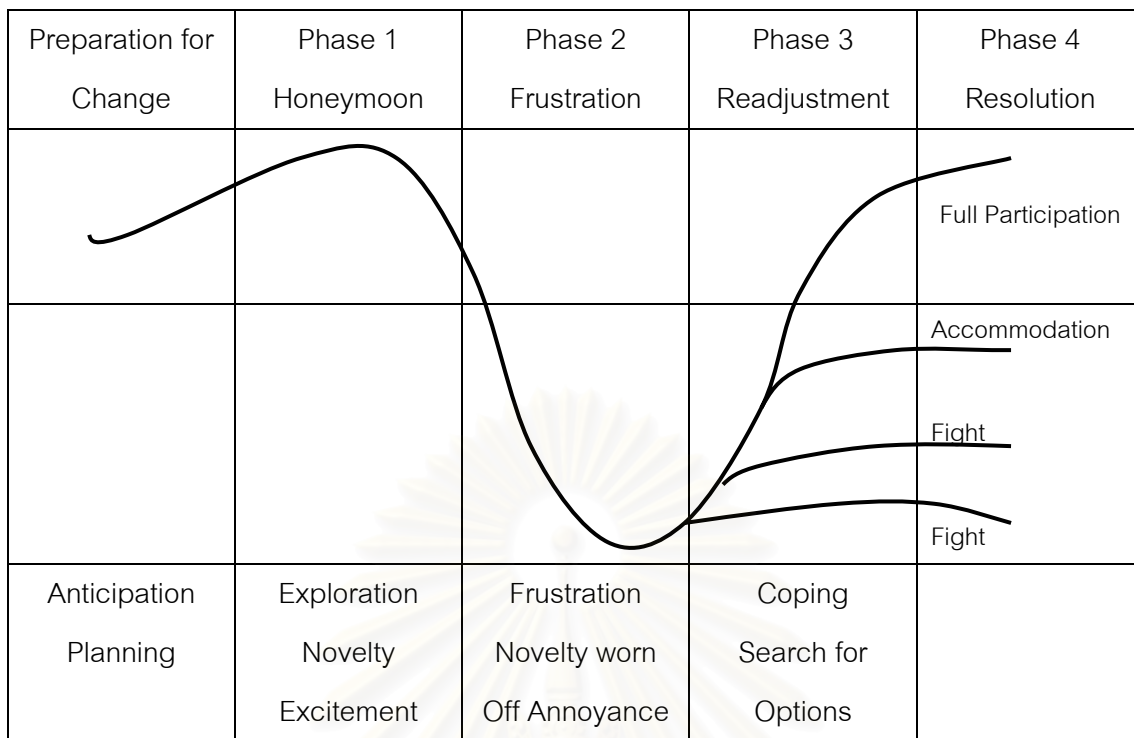
Ruben & Steward (1998) กล่าวถึงระดับของการปรับตัวทางวัฒนธรรม(Stages of cultural adaptation) เอาไว้ว่ามีอยู่ 4 ระดับด้วยกันคือ

ระดับที่ 1 เป็นช่วง Honeymoon ผู้แปลกหน้าจะรู้สึกตื่นเต้นถึงความแปลกใหม่ของวัฒนธรรมเจ้าบ้าน สิ่งแวดล้อมและสถานการณ์ใหม่ๆ ต่อมาระดับที่ 2 เป็นช่วงที่ความน่าสนใจและความแปลกใหม่ของวัฒนธรรมเจ้าบ้านกลายเป็นสิ่งที่สร้างความหงุดหงิดและความกังวลใจให้แก่ผู้แปลกหน้า ความไม่คุ้นเคยกับสิ่งแวดล้อมใหม่เริ่มเด่นชัดขึ้น

ระดับที่ 3 เป็นช่วงที่เริ่มปรับตัว ผู้แปลกหน้าจะพัฒนาวิธีการจัดการกับความหงุดหงิดใจและเผชิญกับความท้าทายในสถานการณ์ใหม่ ในช่วงที่ 4 เป็นช่วงที่การปรับตัวยังคงดำเนินต่อไป ผู้แปลกหน้าบางคนจะเริ่มคุ้นเคยกับสภาพแวดล้อมใหม่มากขึ้น เข้าใจวัฒนธรรมเจ้าบ้านมากขึ้น บางส่วนก็ไม่สามารถยอมรับกับวัฒนธรรมใหม่ได้ทั้งหมด แต่ก็สามารถที่จะจัดการกับชีวิตตัวเองให้อยู่ได้อย่างมีความสุขในส่วนที่ต้องเผชิญกับวัฒนธรรมใหม่ได้ บางส่วนก็ต้องการที่จะอยู่รอดในวัฒนธรรมใหม่แม้ว่าจะอยู่อย่างไม่สบายใจก็ตาม แต่ก็มีบางส่วนที่ไม่สามารถจะอยู่ในวัฒนธรรมใหม่ได้และต้องย้ายออกไป ดังรูปที่ 4

ขั้นตอนในการปรับตัวของผู้ที่เข้ามาอยู่ในวัฒนธรรมใหม่นั้น จากแนวคิดของนักวิชาการหลายท่าน พอจะสรุปได้ว่า เมื่อมีการย้ายเข้ามาอยู่ในวัฒนธรรมใหม่นั้นผู้แปลกหน้าในจะเกิดการตื่นตระหนกทางวัฒนธรรม โดยในตอนแรกจะมีความแปลกใจและสนใจในวัฒนธรรมใหม่ ต่อมาก็จะเกิดความเครียดขึ้นซึ่งจะไปก่อให้เกิดการปรับตัวให้สามารถอยู่ในวัฒนธรรมใหม่ให้ได้

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

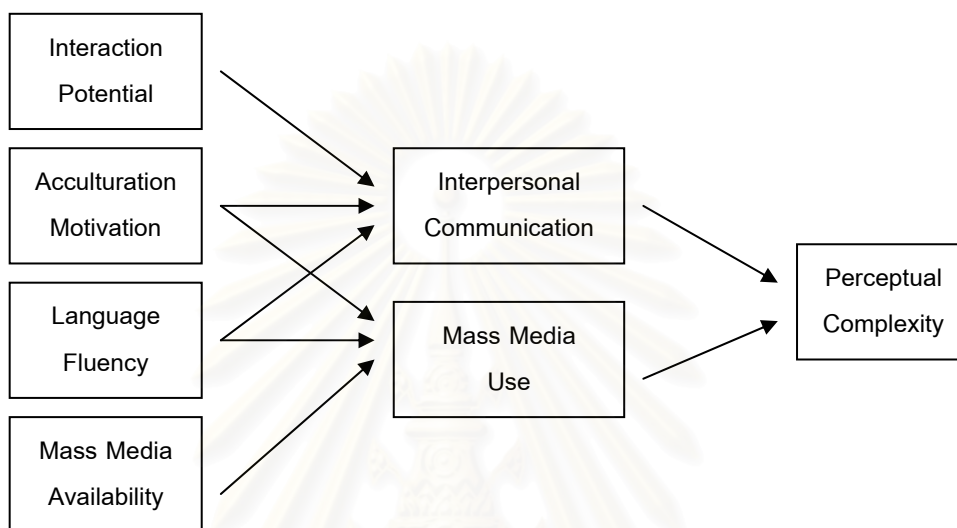
ภาพที่ 4 ระดับขั้นในการปรับตัวตามแนวคิดของ Ruben & Steward (1998)

จากแนวคิดของนักวิชาการหลายท่านในเรื่องขั้นตอนการปรับตัวของผู้เข้าไปอยู่ในวัฒนธรรมใหม่นั้น พบว่าขั้นตอนของการปรับตัวนั้นจะเริ่มด้วยความตื่นตาตื่นใจในวัฒนธรรมใหม่ แล้วก็จะเริ่มเกิดความเครียดในการที่ต้องอยู่ในวัฒนธรรมใหม่ แล้วผู้แปลกหน้าก็จะหาหนทางที่จะปรับตัวและนำไปสู่ขั้นผลที่เกิดจากการปรับตัวในที่สุด ซึ่งแนวคิดนี้สอดคล้องกับแนวคิดของ Ruben และ Steward จึงได้นำแนวคิดนี้มาเป็นกรอบในการวิจัยครั้งนี้

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

● งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

Kantima Kunjara (1982) ได้เสนอตัวแบบ Path (Path Model) ที่ใช้ในงานวิจัยเรื่องรูปแบบของการสื่อสารของนักเรียนไทยในสหรัฐอเมริกาในขั้นตอนของการปรับตัวทางวัฒนธรรมมีรายละเอียดดังนี้

ได้มีการตั้งสมมติฐานที่เกี่ยวข้องกับตัวแบบนี้กล่าวว่า ตัวแบบนี้เป็นตัวแบบที่ใช้พิจารณาถึงการปรับตัวทางวัฒนธรรมโดยปัจจัย 4 ปัจจัยทางด้านซ้ายจะเป็นปัจจัยที่ทำให้ผู้แปลกหน้าได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการใช้ช่องทางการสื่อสารในการสื่อสารระหว่างวัฒนธรรมในสังคมเจ้าบ้าน ช่องทางการสื่อสารทั้งระดับระหว่างบุคคลและระดับสื่อมวลชนนั้นก็就会导致การรับรู้ถึงความซับซ้อนของสังคมเจ้าบ้าน (Perceptual complexity) ซึ่งการรับรู้ถึงความซับซ้อนของสังคมเจ้าบ้านนี้จะนำไปสู่การปรับตัวทางวัฒนธรรม กล่าวคือ เมื่อผู้แปลกหน้าได้รับรู้ถึงความแตกต่างและแง่มุมต่างๆ ของสังคมวัฒนธรรมเจ้าบ้านแล้ว ก็จะทำให้ผู้แปลกหน้าสามารถปรับตัวและแสดงพฤติกรรมที่เหมาะสมออกมาได้

ซึ่งสมมติฐานที่ทำการทดสอบออกมาได้พบว่า

- ปัจจัยด้านความคล่องในการใช้ภาษาเจ้าบ้าน (Language fluency) จะมีผลต่อการเข้าถึงช่องทางการสื่อสารระหว่างบุคคลกับเจ้าบ้าน และการเข้าถึงสื่อมวลชนของเจ้าบ้านในเชิงบวก

- ปัจจัยด้านแรงจูงใจในการปรับตัว (Acculturation motivation) จะมีผลต่อทั้งการเข้าถึงช่องทางการสื่อสารระหว่างบุคคลกับเจ้าบ้าน และการเข้าถึงสื่อมวลชนของเจ้าบ้านในเชิงบวก
- ปัจจัยด้านโอกาสในการแสดงปฏิสัมพันธ์กับเจ้าบ้าน (Interpersonal interaction Potential) มีผลต่อการเข้าถึงช่องทางการสื่อสารระหว่างบุคคลกับเจ้าบ้านในเชิงบวก
- ปัจจัยด้านช่องทางในการเข้าถึงสื่อมวลชนของเจ้าบ้าน (Host mass media) มีผลต่อการเปิดรับสื่อมวลชนเจ้าบ้านในเชิงบวก
- ความสัมพันธ์ระหว่างช่องทางทั้ง 2 (ระหว่างบุคคลและสื่อมวลชน)กับการรับรู้ถึงความซับซ้อนของสังคมเจ้าบ้านนั้นไม่สามารถสรุปความสัมพันธ์ออกมาได้เนื่องจากข้อมูลที่ได้มานั้นไม่สามารถมาสนับสนุนสมมติฐานได้

ฉลองรัฐ ยิ่งไพบุลย์(2538) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การแสวงหาข้อมูลข่าวสารเพื่อการปรับตัวของอาจารย์ชาวต่างประเทศของสถาบันบัณฑิตบริหารธุรกิจ ศศินทร์ โดยจะเน้นไปที่การแสวงหาข้อมูลเพื่อนำมาใช้ในการปรับตัวของอาจารย์ต่างชาติ ผลการวิจัยพบว่าแหล่งข่าวสารของอาจารย์ต่างประเทศ คือ สื่อบุคคล รองลงมาคือสื่อมวลชนประเภทหนังสือพิมพ์ภาษาอังกฤษ บางครั้งแม้ว่าแหล่งข่าวสารแรกจะเป็นแหล่งอื่น อาจารย์ก็ต้องมาตรวจสอบความน่าเชื่อถือจากสื่อบุคคลเสียก่อน ประเภทของสารที่ต้องการจะทราบคือ ปัจจัยสี่ การทำงาน ความบันเทิง และข้อมูลตามความต้องการเฉพาะของแต่ละบุคคล

Jarmjuree Padunchewit (1997) ได้ทำการวิจัยเรื่องการตรวจสอบตัวเอง (Self-monitoring) และ ความสามารถทางการสื่อสารต่างวัฒนธรรม (Intercultural communication competence) ในฐานะที่จะเป็นตัวคาดการณ์ในการปรับตัวระหว่างวัฒนธรรม (Intercultural adjustment) โดยประชากรที่ใช้คือผู้จัดการชาวอเมริกันที่เข้ามาทำงานในประเทศไทย

ผลที่ออกมาพบว่าระดับของการตรวจสอบตนเองไม่มีผลต่อการปรับตัวระหว่างวัฒนธรรม แต่ความสามารถในการสื่อสารต่างวัฒนธรรมนั้นจะมีผลต่อการปรับตัวระหว่างวัฒนธรรมในเชิงบวก

ธิดารัตน์ กนิษฐนาคะ (2541) ได้ทำการวิจัยเรื่องบทบาทของสื่อมวลชนและสื่อบุคคลกับการปรับตัวทางวัฒนธรรมของนักเรียนแลกเปลี่ยนต่างชาติ โครงการเอ เอฟ เอส จะมองไปที่บทบาทของสื่อมวลชนและสื่อบุคคลที่มีต่อการปรับตัว ผลการวิจัยพบว่า สื่อมวลชนมีบทบาทช่วย

ในการปรับตัวของนักเรียนโดยเป็นแหล่งให้ข้อมูล เป็นเครื่องมือสร้างความสัมพันธ์กับครอบครัวคนไทย ช่วยลดความกังวลใจ เป็นที่ระบายอารมณ์ ให้ความเพลิดเพลิน ส่วนบทบาทของสื่อบุคคลต่อการปรับตัวนั้นจะมีบทบาทคือ เป็นแหล่งข้อมูลที่ใช้ในการปรับตัว เป็นผู้สอนภาษาไทย ให้คำปรึกษา เป็นผู้ปลอบประโลม

C. Ward & A. Rana-Deuba (2000) ได้ทำการวิจัยถึงอิทธิพลของวัฒนธรรมเดิมและวัฒนธรรมเจ้าบ้านที่มีผลต่อการปรับตัวของผู้แปลกหน้า โดยได้ทำการแจกแบบสอบถามไปยังชาวต่างชาติที่อาศัยอยู่ในประเทศเนปาล โดยมีปัจจัยที่จะทำการศึกษาดังนี้ อำนาจในการควบคุม (Locus of control) ความเหงา การแสดงอัตลักษณ์ของเจ้าบ้านและชาวต่างชาติด้วยกัน ความถี่ในการติดต่อกับชาวต่างชาติด้วยกันและความถี่ในการติดต่อกับเจ้าบ้าน ความขัดแย้งที่เกิดขึ้นระหว่างปฏิสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นจริงและปฏิสัมพันธ์ที่คาดหวังในทั้งกับเจ้าบ้านและชาวต่างชาติด้วยกัน ความพึงพอใจในความสัมพันธ์ที่มีต่อชาวต่างชาติด้วยกันและที่มีต่อเจ้าบ้าน ปัจจัยเหล่านี้จะใช้ในการทำนายการปรับตัวทางจิตวิทยาของชาวต่างชาติ (Psychological adjustment)

จากการหาค่าความถดถอยพบว่า การที่ให้ปัจจัยภายนอกมาควบคุมพฤติกรรม(External locus of control)คือกลุ่มคนที่เชื่อว่าสิ่งที่ควบคุมพฤติกรรมของเขานั้นมาจากปัจจัยภายนอก ตัวเขาเองไม่สามารถที่จะควบคุมพฤติกรรมของตนเองได้ ปัจจัยภายนอก เช่น วัฒนธรรมเจ้าบ้าน สภาพแวดล้อมที่ไม่คุ้นเคย คือจะเป็นคนที่ไม่พยายามที่จะปรับพฤติกรรมของตนเอง การมีความเหงาในระดับสูง การที่ไม่สามารถแสดงความเป็นชนชาติของตนออกมาได้ และความไม่พึงพอใจในความสัมพันธ์ทั้งกับชาวต่างชาติด้วยกันและกับเจ้าบ้าน เป็นปัจจัยที่ใช้ในการคาดการณ์ได้ว่า จะก่อให้เกิดการไม่ปรับตัวของชาวต่างชาติ

จากแนวคิด ทฤษฎี และผลงานวิจัยที่ผ่านมา นำมาสู่ปัญหานำวิจัยครั้งนี้ดังนี้

ปัญหานำวิจัยข้อที่ 1 การปรับตัวของอาจารย์ต่างชาติเป็นอย่างไร

แนวคิดที่จะใช้ในการตอบปัญหานำวิจัยข้อนี้คือ แนวคิดเรื่องการปรับตัวของผู้ที่เข้าไปอยู่ต่างวัฒนธรรม โดยจะศึกษาถึงระดับขั้นการปรับตัวของอาจารย์ต่างชาติในมหาวิทยาลัยไทย

ปัญหานำวิจัยข้อที่ 2 ความสามารถทางการสื่อสารภายใต้วัฒนธรรมไทยของอาจารย์ต่างชาติเป็นอย่างไร

แนวคิดที่ใช้ในการพิจารณาปัญหานำวิจัยข้อนี้คือ แนวคิดเรื่องความสามารถทางการสื่อสารภายใต้วัฒนธรรมเจ้าบ้านนั้นจะพิจารณาตามแนวคิดของ Kim (1994,1995) ที่ได้แยกแยะความสามารถทางการสื่อสารภายใต้วัฒนธรรมเจ้าบ้านออกเป็น 3 ประเด็นคือ ความสามารถทางความคิด(Host cognitive competence) ความสามารถทางความรู้สึกที่คนคิด(Host affective competence) และความสามารถทางการแสดงพฤติกรรม(Host behavioral competence)

ปัญหานำวิจัยข้อที่ 3 ความสัมพันธ์ระหว่างความสามารถทางการสื่อสารภายใต้วัฒนธรรมไทยกับขั้นตอนการปรับตัวของอาจารย์ต่างชาติเป็นอย่างไร

ในส่วนปัญหานำวิจัยข้อที่ 3 นี้จะนำผลที่ได้จากปัญหานำวิจัยข้อที่ 1 และ 2 มาประมวลและนำเสนอให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างความสามารถทางการสื่อสารภายใต้วัฒนธรรมเจ้าบ้านกับขั้นตอนการปรับตัวของอาจารย์ต่างชาติ

ปัญหานำวิจัยข้อที่ 4 ปัจจัยอื่นๆที่มีผลต่อการปรับตัวของชาวต่างชาติเป็นอย่างไร

ปัจจัยอื่นๆที่มีผลต่อการปรับตัวของอาจารย์ต่างชาติ นั้นจะพิจารณาถึงปัจจัยทางด้านปฏิสัมพันธ์ต่างๆที่อาจารย์ต่างชาติจะต้องเผชิญในวัฒนธรรมไทย ในที่นี้คือ พฤติกรรมการสื่อสารระหว่างบุคคล การเปิดรับสื่อมวลชน การเปิดรับผู้แปลหน้าของวัฒนธรรมไทย ความกดดันให้คล้ายตามวัฒนธรรมไทย และความเข้มแข็งของกลุ่มชนชาติเดียวกัน

ที่กล่าวมาทั้งหมดนี้จะเป็นกรอบแนวคิดที่จะใช้ในการทำวิจัยเรื่อง การสื่อสารกับการปรับตัวของอาจารย์ต่างชาติในมหาวิทยาลัยไทย และในบทต่อไปจะกล่าวถึงระเบียบวิธีวิจัยที่จะใช้ในการวิจัยครั้งนี้

บทที่ 3

ระเบียบวิธีวิจัย

งานวิจัยเรื่อง การสื่อสารกับการปรับตัวของอาจารย์ต่างชาติในมหาวิทยาลัยไทย มีการกำหนดวิธีวิจัยดังนี้

รูปแบบการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพ โดยมีการใช้การวิจัยเชิงสำรวจ (Survey research) โดยมีวิธีในการเก็บข้อมูล 2 วิธีคือ เก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถามและการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) การเก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถามและการสัมภาษณ์นี้จะช่วยให้ข้อมูลที่ได้มีความถูกต้องมากยิ่งขึ้น

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรในการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ได้แก่ อาจารย์ชาวต่างชาติที่สอนอยู่ในมหาวิทยาลัยของรัฐ ในเขตกรุงเทพมหานคร การที่ต้องกำหนดว่าเป็นมหาวิทยาลัยของรัฐและอยู่ในเขตกรุงเทพมหานครนั้น เนื่องจากในการปรับตัวของผู้ที่เข้ามาอยู่ในใหม่นั้น ปัจจัยทางสิ่งแวดล้อมได้เข้ามาามีอิทธิพลต่อการปรับตัวเป็นอย่างมาก ดังนั้นจึงต้องควบคุมปัจจัยทางสิ่งแวดล้อมนี้ให้แตกต่างกันน้อยที่สุด คือให้มีการดำรงชีวิตอยู่ในกรุงเทพมหานคร และให้ทำงานในองค์กรของรัฐ ซึ่งก็คือมหาวิทยาลัยของรัฐนั่นเอง

มหาวิทยาลัยของรัฐที่อยู่ในเขตกรุงเทพมหานครมีทั้งสิ้น 12 แห่งมีจำนวนอาจารย์ต่างชาติทั้งสิ้นดังนี้

- จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	35	คน
- มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์	21	คน
- มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้า ธนบุรี	27	คน
- มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์	54	คน
- มหาวิทยาลัยมหิดล	37	คน
- มหาวิทยาลัยรามคำแหง	7	คน

- มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร 15 คน
- มหาวิทยาลัยศิลปากร 23 คน
- มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช 1 คน
- สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหาร ลาดกระบัง 4 คน
- สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้า พระนครเหนือ 12 คน
- สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ 14 คน

รวมทั้งสิ้น 250 คน โดยได้ส่งแบบสอบถามไปให้แก่อาจารย์ต่างชาติทุกท่านที่อยู่ในมหาวิทยาลัยข้างต้น การกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างนั้น ผู้วิจัยใช้เกณฑ์จากตารางสำเร็จรูปของศิริชัย กาญจนวาสี และคณะ (2540) ซึ่งกำหนดขนาดตัวอย่างจากประชากรขนาด 300 คนไว้ที่ขนาดเท่ากับ 86 คนที่ระดับความเชื่อมั่น 90% และความผิดพลาดไม่เกิน 15% ผู้วิจัยได้รับแบบสอบถามกลับคืนมาทั้งสิ้น 104 ชุดอันเป็นที่พอใจเนื่องจากมากกว่าจำนวนขั้นต่ำที่กำหนดและผู้วิจัยได้สัมภาษณ์เจาะลึกอาจารย์ต่างชาติเป็นจำนวน 30 ท่าน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ใช้เครื่องมือสำหรับเก็บข้อมูล 2 รูปแบบด้วยกันคือ แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ (ดูภาคผนวก) การใช้เครื่องมือดังกล่าวในการตอบปัญหานำวิจัยมีรายละเอียดดังนี้

ปัญหานำวิจัย/เครื่องมือที่ใช้ตอบปัญหา	เครื่องมือที่จะใช้ในการตอบปัญหานำวิจัย
1. ปัญหานำวิจัยข้อที่ 1 การปรับตัวของอาจารย์ต่างชาติเป็นอย่างไร	แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์
ปัญหานำวิจัยข้อที่ 2 ความสามารถทางการสื่อสารภายใต้วัฒนธรรมไทยของอาจารย์ต่างชาติเป็นอย่างไร	แบบสอบถาม
ปัญหานำวิจัยข้อที่ 3 ความสัมพันธ์ระหว่างความสามารถทางการสื่อสารภายใต้วัฒนธรรมไทยกับขั้นตอนการปรับตัวของอาจารย์ต่างชาติเป็นอย่างไร	แบบสอบถาม
ปัญหานำวิจัยข้อที่ 4 ปัจจัยอื่น ๆ ที่มีผลต่อการปรับตัวของอาจารย์ต่างชาติเป็นอย่างไร	แบบสอบถาม

แบบสอบถามที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้จะประกอบไปด้วย 4 ส่วนด้วยกันประกอบด้วย

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทางด้านประชากรของอาจารย์ต่างชาติ ในส่วนนี้จะถามถึงข้อมูลทางด้านอายุ เพศ ศาสนา สัญชาติ สถานภาพสมรส ระยะเวลาที่อยู่ในประเทศไทย ประสบการณ์ในการสอนในต่างประเทศ และวิชาที่สอนในมหาวิทยาลัย

ส่วนที่ 2 ข้อมูลด้านความสามารถทางพฤติกรรมและความสามารถด้านความคิดของอาจารย์ เป็นการถามถึงความสามารถทางด้านพฤติกรรมของอาจารย์ต่างชาติในสถานการณ์ต่างๆในสังคมไทยโดยได้ดัดแปลงมาจากแนวคิดของ Cooper & Cooper (1996) คำถามในส่วนที่ 2 นี้มีทั้งสิ้น 2 ส่วนย่อยในส่วนแรกจะมี 10 ข้อโดยแบ่งเป็น 10 สถานการณ์ที่จะให้อาจารย์ต่างชาติเลือกตอบแบบปรนัยว่าในแต่ละสถานการณ์ที่ให้มา อาจารย์ต่างชาติแสดงพฤติกรรมตอบสนองไปในรูปแบบใด โดยตัวเลือกในแต่ละสถานการณ์ก็มีคะแนนความสามารถทางด้านพฤติกรรมที่แตกต่างกัน ในส่วนที่สองจะเป็นการวัดความสามารถทางด้านความคิดของอาจารย์ต่างชาติโดยจะวัดจากความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมไทยโดยทั่วไป จะเป็นลักษณะคำถามประเภทถูก-ผิด

ส่วนที่ 3 ข้อมูลด้านความสามารถทางการสื่อสารของอาจารย์ต่างชาติ ในส่วนนี้จะให้อาจารย์ประเมินความสามารถทางการสื่อสารด้านต่างของตนเอง โดยจะประเมินความสามารถทางการสื่อสารทั้ง 3 ส่วนคือในด้านความคิดจะให้อาจารย์ต่างชาติประเมินถึงทักษะในการฟัง พูด อ่าน และเขียนภาษาไทยของตนเอง ความสามารถทางด้านอารมณ์ความรู้สึกจะให้อาจารย์ต่างชาติประเมินความสามารถด้านนี้ในแง่ของความสามารถที่จะเข้าใจอารมณ์คนไทย และความสามารถที่จะเข้าใจว่าสิ่งที่ตนสื่อสารออกไปนั้นคนไทยไม่เข้าใจ ความสามารถทางด้านพฤติกรรมจะให้อาจารย์ต่างชาติประเมินถึงความสามารถของตนเองในการที่จะสื่อสารให้คนไทยเข้าใจได้ ความสามารถที่จะเข้าร่วมประเพณีของคนไทย ความสามารถในการที่จะทำงานร่วมกับคนไทยได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยเกณฑ์ในการประเมินตามประเด็นความสามารถทางการสื่อสารทั้ง 3 ประเด็นนี้จะมีทั้งสิ้น 6 ระดับคือ ไม่มีความสามารถเลย มีความสามารถต่ำ มีความสามารถค่อนข้างต่ำ มีความสามารถปานกลาง มีความสามารถค่อนข้างสูง มีความสามารถสูง

ส่วนที่ 4 ข้อมูลด้านการปรับตัวของอาจารย์ต่างชาติ ในส่วนนี้จะให้อาจารย์ต่างชาติประเมินระดับการปรับตัวของตนเองโดยในช่วงแรกจะเป็นการอธิบายถึงระดับการปรับตัวของผู้ที่เข้าไปอยู่ในวัฒนธรรมใหม่ตามแนวคิดของ Ruben & Steward (1998) และจะให้อาจารย์ต่างชาติ

ประเมินตนเองว่าตนนั้นมีระดับการปรับตัวอยู่ในระดับใด และมีคำถามปลายเปิดที่ถามถึงสาเหตุใดที่ทำให้อาจารย์ต่างชาติรู้สึกว่าคุณเองมีการปรับตัวในขั้นนั้น โดยให้อธิบายในเชิงการสื่อสาร

ส่วนที่ 5 ข้อมูลทางด้านปัจจัยอื่นๆที่มีผลต่อการปรับตัวของอาจารย์ต่างชาติ ในส่วนนี้จะถามถึงพฤติกรรมสื่อสารระหว่างบุคคล โดยถามในประเด็นที่ว่าเพื่อนที่สนิทที่สุดเป็นคนชาติใด มีการเข้าร่วมสมาคมหรือกลุ่มสังคมใดบ้างหรือไม่ และให้บอกถึงจำนวนเพื่อนสนิทที่เป็นคนไทย และที่ไม่ใช่คนไทย ในประเด็นด้านการเปิดรับสื่ออื่นจะถามถึงพฤติกรรมการดูโทรทัศน์ พฤติกรรม การดูข่าวโทรทัศน์ พฤติกรรมการฟังวิทยุ จำนวนนิตยสารหรือวารสารที่สมัครเป็นสมาชิก พฤติกรรมการใช้อินเทอร์เน็ต และอิทธิพลทางสิ่งแวดล้อมที่อาจารย์ต่างชาติได้รับผลกระทบ โดยให้อาจารย์ต่างชาติแสดงความคิดเห็นกับประเด็น 3 ประเด็นว่ามีระดับความเชื่ออย่างไรตั้งแต่ไม่เชื่ออย่างมาก ไม่เชื่อ เฉยๆ เชื่อ เชื่ออย่างมาก ประเด็นทั้ง 3 ก็คือ สังคมไทยเป็นสังคมที่เปิดรับชาวต่างชาติ สังคมไทยบีบบังคับให้ชาวต่างชาติต้องปฏิบัติตามวิถีทางแบบไทย และคุณมีเครือข่ายที่เป็นชาวต่างชาติที่เหนียวแน่น

แบบสัมภาษณ์ในการวิจัยนี้จะแบ่งคำถามโดยคร่าวๆทั้งหมด 10 ข้อ โดยจะถามถึงแรงจูงใจที่ทำให้เข้ามาทำงานในประเทศไทยและความคาดหวังที่มีต่อประเทศไทย การปรับตัวของอาจารย์ต่างชาติเมื่อเข้ามาอยู่ในประเทศไทย ปัญหาต่างๆที่ประสบในการดำเนินชีวิตในประเทศไทย

การทดสอบเครื่องมือ

- แบบสอบถาม

ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามเสนอที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบความถูกต้องทางวิชาการ และปรับปรุงเพื่อให้ได้แบบสอบถามที่นำไปสู่ประเด็นที่จะทำการศึกษาที่ตรงกับสิ่งที่ต้องการหาคำตอบมากยิ่งขึ้น อันเป็นการทดสอบหาความตรง (Validity) จากนั้นนำแบบสอบถามไปให้ชาวต่างชาติ 5 รายที่ไม่ได้อยู่ในกลุ่มตัวอย่างลองทำเพื่อทดสอบนำร่อง (Pilot test) เพื่อให้แน่ใจว่าแบบสอบถามนั้นๆสามารถสื่อความให้ผู้ตอบแบบสอบถามสามารถเข้าใจตรงกัน และวัดสิ่งที่ต้องการตามประเด็นได้อย่างสม่าเสมอ อันเป็นการทดสอบความเที่ยง (Reliability) และเนื่องจากแบบสอบถามจะต้องแจกให้ชาวต่างชาติ ผู้วิจัยจึงได้ทำเป็น 2 ภาษาคือภาษาอังกฤษและภาษาญี่ปุ่น ผู้วิจัยจึงได้ให้ผู้เชี่ยวชาญในแต่ละภาษาตรวจสอบความถูกต้องก่อนนำไปใช้จริง

- แบบสัมภาษณ์

ผู้วิจัยได้นำโครงร่างแบบสัมภาษณ์เสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบประเด็นที่ต้องการเก็บข้อมูลว่าครบถ้วนและครอบคลุมหรือไม่ และทำการทดสอบนำร่อง เพื่อนำมาปรับปรุงคำถามต่างๆ ให้มีความกระจ่างและตรงประเด็นยิ่งขึ้นก่อนลงมือสัมภาษณ์จริง

วิธีการดำเนินการเก็บข้อมูล

1. ผู้วิจัยได้ติดต่อไปยัง หน่วยงานด้านบุคลากรของแต่ละมหาวิทยาลัย เพื่อขอรายชื่ออาจารย์ต่างชาติที่สอนอยู่ในมหาวิทยาลัยนั้นๆ
2. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปแจกยังมหาวิทยาลัยต่างๆ โดยในแบบสอบถามจะสอดซองเปล่าติดแสตมป์ให้อาจารย์ต่างชาติส่งแบบสอบถามกลับมาให้ผู้วิจัย
3. ผู้วิจัยติดต่อกับอาจารย์ต่างชาติจำนวน 30 คน เพื่อขอทำการสัมภาษณ์ โดยได้สัมภาษณ์ทางโทรศัพท์ 4 คน สัมภาษณ์ผ่านทางจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ 3 คน และสัมภาษณ์แบบตัวต่อตัวจำนวน 23 คน
4. ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้ทั้งหมดไปวิเคราะห์ต่อไป

วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยคอมพิวเตอร์โปรแกรม SPSS for Windows เพื่อหาค่าทางสถิติดังต่อไปนี้

1. ข้อมูลสถิติเชิงบรรยาย(Descriptive statistics) จะใช้การแจกแจงความถี่และค่าร้อยละ
2. การวิเคราะห์ข้อมูลสถิติเชิงอนุมาน (Inferential statistics) ผู้วิจัยได้ทดสอบหาความสัมพันธ์ของตัวแปรต่างๆ โดยใช้ค่า ไค-สแควร์และค่าสหสัมพันธ์ โดยขึ้นอยู่กับลักษณะของตัวแปรที่ต้องการจะหาความสัมพันธ์นอกจากนี้ และได้ทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของตัวแปรโดยใช้ ANOVA ซึ่งการทดสอบทางสถิตินี้จะกำหนดระดับนัยสำคัญที่ 0.05

ผู้วิจัยจะนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์มาสรุปเป็นประเด็นสำคัญเพื่อใช้เป็นส่วนเสริมของการแปลผลการสรุปผลและอภิปรายผลรวมถึงข้อเสนอแนะเพื่อให้เกิดความสมบูรณ์และความชัดเจนยิ่งขึ้นต่อไป

บทที่ 4

ผลการวิจัย

การศึกษาเรื่อง การสื่อสารและการปรับตัวของอาจารย์ต่างชาติในมหาวิทยาลัยไทย มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงกระบวนการปรับตัวของอาจารย์ต่างชาติ ความสามารถในการสื่อสาร ภายใต้วัฒนธรรมไทยของอาจารย์ชาวต่างชาติ ความสัมพันธ์ระหว่างความสามารถทางการสื่อสารภายใต้วัฒนธรรมไทยกับการปรับตัวของอาจารย์ชาวต่างชาติ ตลอดจนปัจจัยที่มีผลต่อการปรับตัวของอาจารย์ชาวต่างชาติ

เพื่อให้สามารถที่จะตอบปัญหานำวิจัย ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บข้อมูลโดยใช้เครื่องมือแบบสอบถามกับอาจารย์ชาวต่างชาติที่สอนอยู่ในมหาวิทยาลัยของรัฐในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑลจำนวน 104 คน จากข้อมูลดังกล่าว สามารถที่จะสรุปผลข้อมูลเป็น 2 ตอนดังนี้

- ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลลักษณะประชากรของกลุ่มตัวอย่าง
- ตอนที่ 2 ผลการศึกษาเกี่ยวกับการสื่อสารและการปรับตัวของอาจารย์ต่างชาติในมหาวิทยาลัยไทย แจกแจงตามประเด็นปัญหานำวิจัย
- ตอนที่ 3 ผลที่ได้จากการสัมภาษณ์และแบบสอบถามปลายเปิด

ตอนที่ 1 ลักษณะทางประชากรของกลุ่มอาจารย์ชาวต่างชาติในการศึกษาวิจัย

อาจารย์ชาวต่างชาติที่เป็นกลุ่มตัวอย่างทั้ง 104 คนในครั้งนี้ จะนำเสนอข้อมูลทางประชากรในรูปแบบตารางตามประเด็นต่างๆ ดังนี้ เพศ อายุ ศาสนา เชื้อชาติ สาขาวิชาที่สอน และระยะเวลาที่อยู่ในประเทศไทย

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 1 ตารางแสดงลักษณะทางประชากรของกลุ่มตัวอย่าง

ลักษณะทางประชากรศาสตร์	จำนวน	ร้อยละ
● เพศ		
ชาย	78	75
หญิง	26	25
● อายุ		
ต่ำกว่า 25	2	1.9
26-30 ปี	14	13.5
31-35 ปี	16	15.4
36-40 ปี	14	13.5
41-45 ปี	16	15.4
46-50 ปี	12	10.6
51-55 ปี	9	8.7
56 ปีขึ้นไป	21	20.2
● ศาสนา		
โรมัน แคทอลิก	30	28.8
ไม่มีศาสนา	21	20.2
พุทธ	18	17.3
ไม่ตอบ	16	15.4
โปรเตสแตนต์	4	3.8
ผสมกันระหว่างพุทธกับคริสต์	4	3.8
ฮินดู	3	2.9
ยิว	2	1.9
แอกนอสติซิซึม (Agnosticism)	2	1.9
เซิร์ช ออฟ อิงแลนด์	1	1
แองกลิกัน (Anglican)	1	1
ออร์โธด็อกซ์	1	1
เอกิสต์ (Ekist)	1	1

ตารางที่ 1 ตารางแสดงลักษณะทางประชากรของกลุ่มตัวอย่าง(ต่อ)

ลักษณะทางประชากรศาสตร์	จำนวน	ร้อยละ
<ul style="list-style-type: none"> สาขาวิชาที่สอน 		
ภาษา	69	66.3
วิทยาศาสตร์	17	16.3
สังคมศาสตร์	14	13.5
มนุษยศาสตร์	4	3.8
<ul style="list-style-type: none"> ระยะเวลาที่อยู่ในประเทศไทย 		
น้อยกว่า 1 ปี	17	16.3
1-2.99 ปี	23	22.2
3-4.99 ปี	18	17.3
5-10 ปี	25	24
มากกว่า 10 ปี	21	20.2
<ul style="list-style-type: none"> สัญชาติ 		
อเมริกา	34	32.7
อังกฤษ	22	21.2
ออสเตรเลีย	9	8.7
เยอรมัน	7	6.7
ญี่ปุ่น	7	6.7
แคนาดา	5	4.8
ฝรั่งเศส	4	3.8
อินเดีย	4	3.8
ออสเตรเลีย	3	2.9
อิตาลี	3	2.9
อิสราเอล	1	1
อาร์เจนตินา	1	1
รัสเซีย	1	1
จีน	1	1
ฟิลิปปินส์	1	1
นิวซีแลนด์	1	1

ลักษณะทางประชากร

จากกลุ่มตัวอย่างของอาจารย์ชาวต่างชาติที่ได้ทำการสุ่มมาในงานวิจัยครั้งนี้ทั้งสิ้น 104 คนพบว่าเป็นกลุ่มตัวอย่างเป็นอาจารย์เพศชาย 78 คน คิดเป็นร้อยละ 75 เป็นอาจารย์เพศหญิง 26 คน คิดเป็นร้อยละ 25 ในกลุ่มตัวอย่าง 104 คนนี้อาจารย์ในช่วงอายุ 56 ปีขึ้นไปมีมากที่สุดคือ 21 คน คิดเป็นร้อยละ 20.2 รองลงมาคืออาจารย์ที่อยู่ในช่วงอายุ 31-35 ปี และช่วงอายุ 41-45 ปี มีจำนวนกลุ่มละ 16 คนเท่าๆกัน คิดเป็นร้อยละ 15.4 ศาสนาที่นับถือมากที่สุดคือ ศาสนาคริสต์ นิกายโรมันคาทอลิก มีจำนวน 30 คนคิดเป็นร้อยละ 28.8 กลุ่มที่รองลงมาคือไม่มีศาสนา มีจำนวน 21 คน คิดเป็นร้อยละ 20.2 สาขาวิชาของอาจารย์ต่างชาติที่สอนในมหาวิทยาลัยไทยที่สอนมากที่สุดคือทางด้านภาษา มีจำนวน 69 คน คิดเป็นร้อยละ 66.3 รองลงมาคือสาขาวิทยาศาสตร์ สังคมศาสตร์ และมนุษยศาสตร์ตามลำดับ โดยในแต่ละสาขาวิชาจะมีรายละเอียดดังนี้ วิชาทางด้านภาษานั้นจะมีทั้งสิ้น 7 ภาษาคือ ภาษาอังกฤษ ภาษาฝรั่งเศส ภาษาเยอรมัน ภาษาสเปน ภาษาอิตาลี ภาษาจีน ภาษาญี่ปุ่น อาจารย์ต่างชาติทางด้านวิทยาศาสตร์จะมีวิชาที่สอนดังนี้ คณิตศาสตร์ สถิติ สถิติ ชีววิทยา เทคโนโลยีชีวภาพ เทคโนโลยีสิ่งทอ การโทรคมนาคม พลังงานแสงอาทิตย์ อุตสาหกรรมอาหาร อาจารย์ต่างชาติทางด้านสังคมศาสตร์จะมีวิชาที่สอนดังนี้ จิตวิทยาการศึกษา การบริหารธุรกิจ การเงิน การตลาด เศรษฐศาสตร์ สื่อสารมวลชน ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ มานุษยวิทยา อาจารย์ต่างชาติทางด้านมนุษยศาสตร์จะมีวิชาที่สอนดังนี้ ดนตรีและการขับร้อง สุนทรียศาสตร์

ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในประเทศไทยของกลุ่มอาจารย์ชาวต่างชาตินั้นพบว่า กลุ่มอาจารย์ที่อาศัยอยู่ในประเทศไทยเป็นระยะเวลา 5-10 ปีเป็นกลุ่มอาจารย์ที่มีมากที่สุดมีจำนวน 25 คนคิดเป็นร้อยละ 24 รองลงมาคือกลุ่มอาจารย์ที่อาศัยอยู่ในประเทศไทยเป็นระยะเวลา 1-2.99 ปีจำนวน 23 คน คิดเป็นร้อยละ 22.2 กลุ่มอาจารย์ชาวต่างชาติในการวิจัยครั้งนี้มีสัญชาติเป็นชาวอเมริกามากที่สุดเป็นจำนวน 34 คนคิดเป็นร้อยละ 32.7 รองลงมาคือคนสัญชาติอังกฤษ 22 คนคิดเป็นร้อยละ 21.2

ตอนที่ 2 ผลการศึกษาแจกแจงตามประเด็นปัญหานำวิจัย

การปรับตัวของกลุ่มอาจารย์ต่างชาติในมหาวิทยาลัยไทยตามแนวคิดเรื่องระดับการปรับตัวของ Ruben & Steward (1998) นั้นสามารถที่จะแบ่งกลุ่มอาจารย์ต่างชาติออกได้ทั้งหมด 4 กลุ่มด้วยกัน กลุ่มที่ 1 คือกลุ่มที่มีระดับการปรับตัวอยู่ในขั้นที่มีความตื่นตาตื่นใจในวัฒนธรรมไทย (Honeymoon stage) กลุ่มที่ 2 คือกลุ่มที่มีระดับการปรับตัวอยู่ในขั้นหงุดหงิดกับวัฒนธรรมใหม่ รู้สึกว่าตนเองไม่สามารถคาดเดาพฤติกรรมและสิ่งต่างๆรอบตัวได้ (Frustration stage) กลุ่มที่ 3 คือกลุ่มที่แสวงหาวิธีการที่จะจัดการกับความหงุดหงิดใจที่เกิดขึ้น (Resolution stage) และกลุ่มที่ 4 คือกลุ่มที่สามารถหาทางออกที่จะปรับตัวได้แล้ว

ซึ่งในกลุ่มสุดท้ายนี้ยังสามารถที่จะจำแนกแนวทางในการปรับตัวของอาจารย์ออกได้อีก 3 ประเภทด้วยกัน คือกลุ่มที่ 4.1 คือ กลุ่มที่ยังรู้สึกว่าไม่ยอมรับวัฒนธรรมไทยแต่ก็ยังสามารถที่จะอยู่ในประเทศไทยได้แต่ก็รู้สึกต้องต่อสู้กับวัฒนธรรมไทยอยู่เหมือนกัน (Fight) กลุ่มที่ 4.2 คือกลุ่มที่รู้สึกว่าสามารถที่จะปรับตัวได้ (Accommodation) คือเข้ากับวัฒนธรรมไทยได้บ้าง มีความสุขที่ได้อยู่ในประเทศไทยแม้ว่าจะไม่สามารถรับวัฒนธรรมไทยได้ทั้งหมด และกลุ่มที่ 4.3 คือ กลุ่มที่สามารถปรับตัวได้อย่างสมบูรณ์ (Full participation) คือกลุ่มที่เข้าใจและยอมรับวัฒนธรรมไทยได้ทั้งหมด และรู้สึกมีความสุขที่ได้อยู่ในประเทศไทย

ปัญหานำวิจัยข้อที่ 1 การปรับตัวของอาจารย์ต่างชาติเป็นอย่างไร

ผลการศึกษาในส่วนนี้จะแสดงถึงความสัมพันธ์ระหว่างระดับของการปรับตัวและปัจจัยทางด้านประชากรศาสตร์ โดยจะนำเสนอเป็น 7 ประเด็นคือ แยกตามเพศ อายุ ศาสนา สัญชาติ สาขาวิชาที่สอน สถานภาพของอาจารย์ต่างชาติ และประสบการณ์ในการทำงานในต่างประเทศ

- เพศ

ตารางที่ 2 ตารางแสดงความสัมพันธ์ระหว่างเพศและระดับชั้นของการปรับตัว

เพศของ กลุ่มตัวอย่าง	ชั้นของการปรับตัว						χ^2	P-value
	ชั้นที่ 1	ชั้นที่ 2	ชั้นที่ 3	ชั้นที่ 4.1	ชั้นที่ 4.2	ชั้นที่ 4.3		
ชาย	4	4	6	4	42	18	2.165	0.826
หญิง	2	3	3	1	12	5		

หน่วย : คน

จากกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 104 คนแบ่งเป็นเพศชาย 78 คนและเพศหญิง 26 คน พบว่าอาจารย์ทั้งเพศชายและเพศหญิงส่วนใหญ่จะอยู่ในชั้นของสามารถปรับตัวได้ (Accommodation) โดยมีอาจารย์เป็นเพศชายในชั้นนี้ 42 คนและอาจารย์เพศหญิงในชั้นนี้ 12 คน และรองลงมาสำหรับทั้ง 2 กลุ่มคืออยู่ในชั้นสามารถปรับตัวได้อย่างสมบูรณ์ (Full participation) และได้ทำการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างระดับชั้นของการปรับตัวและเพศ ได้ผลดังนี้

จากการทดสอบด้วยค่าสถิติไค-สแควร์ พบว่าที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 เพศของอาจารย์ต่างชาติไม่มีความสัมพันธ์กับระดับของการปรับตัว นั่นคืออาจารย์ต่างชาติเพศชายและอาจารย์ต่างชาติเพศหญิง มีระดับชั้นการปรับตัวที่ไม่แตกต่างกัน

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

- อายุ

ตารางที่ 3 ตารางแสดงความสัมพันธ์ระหว่างอายุและระดับขั้นของการปรับตัว

อายุของ กลุ่มตัวอย่าง	ขั้นของการปรับตัว						χ^2	P-value
	ขั้นที่ 1	ขั้นที่ 2	ขั้นที่ 3	ขั้นที่ 4.1	ขั้นที่ 4.2	ขั้นที่ 4.3		
ต่ำกว่า 35 ปี	3	4	4	2	14	5	18.665	0.229
36-45 ปี		2	4	2	17	5		
46-55 ปี			1	1	11	8		
56 ปีขึ้นไป	3	1			13	4		

หน่วย : คน

ปัจจัยด้านอายุจะสามารถแบ่งออกมาเป็น 4 ช่วงด้วยกันคือ อาจารย์ในช่วงอายุต่ำกว่า 35 ปีมีจำนวน 32 คน อายุ 36-45 ปีมีจำนวน 30 คน อายุ 46-55 ปีจำนวน 21 คน และอาจารย์ที่มีอายุมากกว่า 56 ปีมีจำนวน 21 คน โดยในแต่ละช่วงอายุนั้นส่วนใหญ่มักจะมีการปรับตัวอยู่ในขั้นที่สามารถปรับตัวได้ (Accommodation) และในขั้นสามารถปรับตัวได้อย่างสมบูรณ์ (Full participation) ตามลำดับ และได้ทำการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างระดับขั้นของการปรับตัวและช่วงอายุของอาจารย์ต่างชาติดังนี้

จากการทดสอบด้วยค่าสถิติไค-สแควร์ พบว่าที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 อายุของอาจารย์ต่างชาติไม่มีความสัมพันธ์กับระดับการปรับตัว นั่นคืออาจารย์ต่างชาติที่มีระดับอายุที่แตกต่างกันก็จะมีระดับขั้นการปรับตัวที่ไม่แตกต่างกัน

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

- ศาสนา

ตารางที่ 4 ตารางแสดงความสัมพันธ์ระหว่างศาสนาและระดับชั้นของการปรับตัว

ศาสนาของ กลุ่มตัวอย่าง	ชั้นของการปรับตัว						χ^2	P-value
	ชั้นที่ 1	ชั้นที่ 2	ชั้นที่ 3	ชั้นที่ 4.1	ชั้นที่ 4.2	ชั้นที่ 4.3		
พุทธ		1	1		11	5	12.196	0.664
คริสต์	4	2	2	2	16	10		
ไม่ระบุ, ไม่มี	1	3	5	1	21	6		
อื่นๆ	1	1	1	2	6	2		

หน่วย : คน

จากตารางในส่วนของศาสนา อาจารย์ที่นับถือศาสนาพุทธจำนวน 18 คน อาจารย์ที่ไม่นับถือศาสนาใดๆหรือไม่ระบุศาสนามีจำนวน 37 คน มีอาจารย์ที่นับถือศาสนาคริสต์เป็นจำนวน 36 คน ซึ่งจะประกอบไปด้วยอาจารย์ต่างชาติที่นับถือนิกายโรมันคาทอลิก โปรเตสแตนต์ เซิร์ช ออฟ อิงค์ แลนด์ และออร์ทอดอกซ์ มีอาจารย์ที่นับถือศาสนาอื่นๆจำนวน 13 คนซึ่งประกอบไปด้วย ฮินดู ยิว แอคนอสติซิซึม แองกลิกัน เอกิสต์ และผสมกันระหว่างพุทธกับคริสต์ ส่วนใหญ่แล้วอาจารย์ต่างชาติในทุกๆศาสนาจะมีระดับชั้นของการปรับตัวอยู่ในระดับชั้นที่สามารถปรับตัวได้ (Accommodation) และรองลงมาก็คือระดับชั้นปรับตัวได้อย่างสมบูรณ์ (Full participation) โดยได้ทดสอบหาความสัมพันธ์ระหว่างศาสนาและระดับชั้นของการปรับตัวมีผลดังนี้

จากการทดสอบด้วยค่าสถิติไค-แอสควร์ พบว่าที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 ศาสนาของอาจารย์ต่างชาติไม่มีความสัมพันธ์กับระดับการปรับตัว นั่นคืออาจารย์ต่างชาติที่นับถือศาสนาที่แตกต่างกัน มีระดับชั้นการปรับตัวที่ไม่แตกต่างกัน

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

- สัญชาติ

ตารางที่ 5 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างสัญชาติและระดับชั้นของการปรับตัว

สัญชาติของ กลุ่มตัวอย่าง	ชั้นของการปรับตัว						χ^2	P-value
	ชั้นที่ 1	ชั้นที่ 2	ชั้นที่ 3	ชั้นที่ 4.1	ชั้นที่ 4.2	ชั้นที่ 4.3		
ตะวันออก	1	1		2	7	3	4.495	0.481
ตะวันตก	5	6	9	3	47	20		

หน่วย : คน

จากตารางอาจารย์ในสัญชาติตะวันออกมีจำนวน 14 คนประกอบด้วยอาจารย์สัญชาติอิสราเอล อินเดีย จีน ฟิลิปปินส์ และญี่ปุ่น อาจารย์ในสัญชาติตะวันตกมีจำนวน 90 คนประกอบด้วยอาจารย์สัญชาติ อเมริกา อังกฤษ เยอรมัน อิตาลี ออสเตรเลีย อาเจนตินาร์ ฝรั่งเศส แคนาดา รัสเซีย ออสเตรีย นิวซีแลนด์ พบว่าอาจารย์สัญชาติต่าง ๆ นั้นจะมีการปรับตัวอยู่ในชั้นปรับตัวได้ (Accommodation) เป็นส่วนใหญ่ โดยได้ทำการทดสอบหาความสัมพันธ์ของสัญชาติและระดับชั้นของการปรับตัวมีผลดังนี้

จากการทดสอบด้วยค่าสถิติไค-สแควร์ พบว่าที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 สัญชาติของอาจารย์ต่างชาติไม่มีความสัมพันธ์กับระดับการปรับตัว นั่นคืออาจารย์ต่างชาติที่มีสัญชาติที่แตกต่างกัน มีระดับชั้นการปรับตัวที่ไม่แตกต่างกัน

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

- สาขาวิชาที่สอน

ตารางที่ 6 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างสาขาวิชาที่สอนและระดับชั้นของการปรับตัว

สาขาวิชาของ กลุ่มตัวอย่าง	ชั้นของการปรับตัว						χ^2	P-value
	ชั้นที่ 1	ชั้นที่ 2	ชั้นที่ 3	ชั้นที่ 4.1	ชั้นที่ 4.2	ชั้นที่ 4.3		
ภาษา และ มนุษยศาสตร์	4	6	7	4	39	13	6.736	0.750
วิทยาศาสตร์	1		1	1	10	4		
สังคมศาสตร์	1	1	1		5	6		

หน่วย : คน

อาจารย์ที่สอนทางด้านภาษาและมนุษยศาสตร์ซึ่งมีจำนวน 73 คนและวิทยาศาสตร์ซึ่งมีจำนวน 17 คนส่วนใหญ่จะมีการปรับตัวได้อยู่ในชั้นที่สามารถปรับตัวได้ (Accommodation) ในขณะที่อาจารย์ทางด้านสังคมศาสตร์ซึ่งมีจำนวน 14 คนจะปรับตัวได้อยู่ในชั้นที่สามารถปรับตัวได้อย่างสมบูรณ์ (Full participation) เป็นจำนวน 6 คนและรองลงมาในชั้นสามารถปรับตัวได้เป็นจำนวน 5 คนและได้ทำการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างสาขาวิชาที่สอนและระดับชั้นของการปรับตัวดังนี้

จากการทดสอบด้วยค่าสถิติไค-สแควร์ ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 สาขาวิชาที่อาจารย์ต่างชาติสอนไม่มีความสัมพันธ์กับระดับการปรับตัว นั่นคืออาจารย์ต่างชาติที่สอนในวิชาที่สาขาวิชาที่แตกต่างกัน มีระดับชั้นการปรับตัวที่ไม่แตกต่างกัน

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

- สถานภาพสมรสของอาจารย์ต่างชาติ

ตารางที่ 7 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างสถานภาพและระดับขั้นของการปรับตัว

สถานภาพของ กลุ่มตัวอย่าง	ขั้นของการปรับตัว						χ^2	P-value
	ขั้นที่ 1	ขั้นที่ 2	ขั้นที่ 3	ขั้นที่ 4.1	ขั้นที่ 4.2	ขั้นที่ 4.3		
โสด	3	5	5	2	32	6	13.946	0.175
แต่งงานแล้ว	2	1	2	3	17	14		
แยกกันอยู่ หรือหย่าร้าง	1	1	2		3	2		

หน่วย : คน

ผลทางด้านสถานภาพสมรสของอาจารย์ต่างชาตินั้นพบว่า สถานภาพโสด(53คน) แต่งงานแล้ว(39คน) และแยกกันอยู่หรือหย่าร้าง(9คน)ส่วนใหญ่จะสามารถปรับตัวได้ในขั้น สามารถปรับตัวได้ และได้ทำการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างสถานภาพสมรสของอาจารย์และ ขั้นของการปรับตัวได้ดังนี้

จากการทดสอบด้วยค่าสถิติไค-สแควร์ พบว่าที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 สถานภาพสมรสของ อาจารย์ต่างชาติไม่มีความสัมพันธ์กับระดับขั้นการปรับตัว นั่นคืออาจารย์ต่างชาติที่มีสถานภาพ สมรสที่แตกต่างกัน มีระดับขั้นการปรับตัวที่ไม่แตกต่างกัน

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

● ประสพการณ์ในการสอนต่างประเทศ

ตารางที่ 8 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างประสพการณ์ในการสอนต่างประเทศและระดับชั้นของการปรับตัว

ประสพการณ์สอน	ชั้นของการปรับตัว						χ^2	P-value
	ชั้นที่ 1	ชั้นที่ 2	ชั้นที่ 3	ชั้นที่ 4.1	ชั้นที่ 4.2	ชั้นที่ 4.3		
เคยสอนในต่างประเทศมาก่อน	3	4	6	2	31	9	4.451	0.925
ไม่เคยสอนในต่างประเทศ	3	3	3	3	20	13		

หน่วย : คน

พบว่ากลุ่มอาจารย์ทั้งที่มีประสพการณ์สอนในต่างประเทศ(55คน)และไม่มีประสพการณ์สอนในต่างประเทศ(49คน)นั้นส่วนใหญ่แล้วจะสามารถปรับตัวได้อยู่ในชั้นของสามารถปรับตัวได้ (Accommodation) และทำการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างประสพการณ์ในการสอนต่างประเทศและชั้นของการปรับตัวแล้วพบว่า

จากการทดสอบด้วยค่าสถิติไค-สแควร์ พบว่าที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 ประสพการณ์ในการสอนในต่างประเทศของอาจารย์ต่างชาติไม่มีความสัมพันธ์กับระดับการปรับตัว นั่นคืออาจารย์ต่างชาติที่มีประสพการณ์ในการสอนต่างประเทศ และที่ไม่มีประสพการณ์สอนในต่างประเทศ มีระดับชั้นการปรับตัวที่ไม่แตกต่างกัน

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

● ระยะเวลาที่อยู่ในประเทศไทย

ตารางที่ 9 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างระยะเวลาที่อยู่ในประเทศไทยและระดับขั้นของการปรับตัว

ระยะเวลาที่อยู่ในประเทศไทย	ขั้นของการปรับตัว					
	ขั้นที่ 1	ขั้นที่ 2	ขั้นที่ 3	ขั้นที่ 4.1	ขั้นที่ 4.2	ขั้นที่ 4.3
น้อยกว่า 1 ปี	6	4	3	1	4	
1-2.99 ปี		3	4	2	9	4
3-4.99 ปี			2	1	13	3
5-10 ปี				1	18	5
10 ปีขึ้นไป					10	11

หน่วย : คน

พบว่าอาจารย์ที่อยู่ในประเทศไทยน้อยกว่า 1 ปี(18คน)จะอยู่ในช่วงของความตื่นตากับวัฒนธรรมใหม่มากที่สุด รองลงมาจะอยู่ในช่วงของความหงุดหงิดจากวัฒนธรรมใหม่และช่วงสามารถปรับตัวได้อย่างละเลาะๆกัน อาจารย์ต่างชาติที่อยู่ในประเทศไทยในช่วง ระหว่าง 1-3 ปี(22 คน) ระหว่าง 3-5 ปี(19คน) ช่วง 5-10 ปี(24คน)นั้นส่วนใหญ่จะอยู่ในขั้นสามารถปรับตัวได้ ส่วนกลุ่มที่อยู่ตั้งแต่ 10 ปีขึ้นไป(21คน)นั้นจะอยู่ในขั้นปรับตัวได้อย่างสมบูรณ์ 11 คนและอยู่ในขั้นสามารถปรับตัวได้ 10 คน โดยได้ทำการทดสอบความสัมพันธ์ของระยะเวลาที่อยู่ในประเทศไทยและระดับขั้นของการปรับตัวได้ดังนี้

ตารางที่ 9.1 แสดงความแตกต่างระหว่างระยะเวลาที่อยู่ในประเทศไทยกับระดับการปรับตัว

ระดับขั้นของการปรับตัว	ระยะเวลาเฉลี่ยที่อยู่ในประเทศไทย	S.D.	F	Sig
Honeymoon	0.4683 ปี	0.26	5.818	0.000
Frustration	0.9657 ปี	0.70		
Readjustment	1.6289 ปี	1.30		
Fight	3.9000 ปี	3.75		
Accommodation	7.6074 ปี	7.88		
Full participation	13.7535 ปี	11.61		

จากการทดสอบด้วยค่าสถิติ F ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 พบว่าระดับขั้นของการปรับตัวของอาจารย์ต่างชาติแตกต่างกันตามระยะเวลาที่อาจารย์ต่างชาติอยู่ในประเทศไทย นั่นคืออาจารย์ที่

อยู่ในประเทศไทยนานจะมีระดับการปรับตัวอยู่ในขั้นสามารถปรับตัวได้อย่างสมบูรณ์ ในขณะที่อาจารย์ที่มีระยะเวลาอยู่ในประเทศไทยไม่นานจะมีระดับการปรับตัวอยู่ในขั้น ตื่นตาตื่นใจกับวัฒนธรรมใหม่และขั้นหงุดหงิดใจ

ในปัญหานำวิจัยข้อที่ 1 นี้พบว่า ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับระดับขั้นการปรับตัวของอาจารย์ต่างชาติคือ ระยะเวลาที่อยู่ในประเทศไทย ส่วนปัจจัยทางด้านเพศ ระดับอายุ ศาสนา สัญชาติ สถานภาพของอาจารย์ต่างชาติ สาขาวิชาที่สอน และประสบการณ์ในการสอนในต่างประเทศ ไม่มีความสัมพันธ์กับระดับการปรับตัวของอาจารย์ต่างชาติ

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปัญหานำวิจัยข้อที่ 2 ความสามารถทางการสื่อสารภายใต้วัฒนธรรมไทยของอาจารย์ต่างชาติในมหาวิทยาลัยไทยเป็นอย่างไร

คะแนนความสามารถทางการสื่อสารภายใต้วัฒนธรรมเจ้าบ้านของอาจารย์ต่างชาติในมหาวิทยาลัยไทยจากกลุ่มตัวอย่าง 104 คนนั้น คะแนนความสามารถทางการสื่อสารภายใต้วัฒนธรรมไทยมีคะแนนเต็ม 142 คะแนนคะแนนเฉลี่ย 96.33 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 11.37

ในส่วนต่อไปจะเป็นการแสดงถึงความสัมพันธ์ระหว่างความสามารถทางการสื่อสารและปัจจัยทางด้านประชากร โดยจะแสดงความสัมพันธ์ตามประเด็นต่อไปนี้ตามลำดับ เพศ อายุ ศาสนา สาขาวิชาที่สอน เชื้อชาติ และระยะเวลาที่อยู่ในประเทศไทย

- เพศ

ตารางที่ 10 แสดงความแตกต่างระหว่างเพศของอาจารย์และความสามารถทางการสื่อสาร

เพศ	คะแนนความสามารถทางการสื่อสารเฉลี่ย	S.D.	t	P
ชาย	97.03	10.72	1.085	0.281
หญิง	94.23	13.17		

*ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05

จากการทดสอบด้วยค่าสถิติ F ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 พบว่าระดับความสามารถทางการสื่อสารของอาจารย์ต่างชาติเพศชายและอาจารย์ต่างชาติเพศหญิงไม่แตกต่างกัน ดังนั้นระดับความสามารถทางการสื่อสารไม่ขึ้นกับเพศของอาจารย์ต่างชาติ

- อายุ

ตารางที่ 11 แสดงความแตกต่างระหว่างอายุของอาจารย์และความสามารถทางการสื่อสาร

อายุ	คะแนนความสามารถ ทางการสื่อสารเฉลี่ย	S.D.	F	P
- น้อยกว่า 35 ปี	94	10.61	2.573	0.058
- 36-45 ปี	95.2	11.46		
- 46-55 ปี	102.4	12.39		
- 56 ปีขึ้นไป	95.72	10.16		

จากการทดสอบด้วยค่าสถิติ F ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 พบว่ากลุ่มของอาจารย์ต่างชาติที่มีระดับอายุของที่แตกต่างกัน มีความสามารถในการสื่อสารที่ไม่แตกต่างกัน ดังนั้นระดับความสามารถในการสื่อสารของอาจารย์ต่างชาติในแต่ละช่วงอายุไม่แตกต่างกัน

- ศาสนา

ตารางที่ 12 แสดงความแตกต่างระหว่างศาสนาของอาจารย์และความสามารถทางการสื่อสาร

ศาสนา	คะแนนความสามารถทางการสื่อสารเฉลี่ย	S.D.	F	P
พุทธ	99.50	11.77	0.627	0.599
คริสต์	95.44	11.63		
ไม่ระบุ, ไม่มี	95.40	11.12		
อื่นๆ	97.00	11.40		

ศาสนาคริสต์ประกอบด้วยอาจารย์ต่างชาติที่นับถือนิกายโรมันคาทอลิก โปรเตสแตนต์ เซิร์ช ออฟ อิงค์แลนด์ และออร์ทอดอกซ์ ศาสนาอื่นๆประกอบด้วยอาจารย์ที่นับถือศาสนาฮินดู ยิว แอแกนอสติสซึม แองกลิกัน เอเกิสต์ และผสมกันระหว่างพุทธกับคริสต์

จากการทดสอบด้วยค่าสถิติ F ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 พบว่ากลุ่มของอาจารย์ต่างชาติที่นับถือศาสนาแตกต่างกัน มีความสามารถในการสื่อสารที่ไม่แตกต่างกัน ดังนั้นระดับความสามารถในการสื่อสารของอาจารย์แต่ละศาสนาไม่แตกต่างกัน

- สาขาวิชาที่อาจารย์ต่างชาติสอน

ตารางที่ 13 แสดงความแตกต่างระหว่างสาขาวิชาที่สอนของอาจารย์และความสามารถทางการสื่อสาร

สาขาวิชาที่สอน	คะแนนความสามารถทางการสื่อสารเฉลี่ย	S.D.	F	P
ภาษาและมนุษยศาสตร์	96.47	10.88	0.190	0.827
วิทยาศาสตร์	94.88	11.37		
สังคมศาสตร์	97.28	14.41		

จากการทดสอบด้วยค่าสถิติ F ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 พบว่ากลุ่มของอาจารย์ต่างชาติที่สอนในสาขาวิชาที่แตกต่างกัน มีความสามารถในการสื่อสารที่ไม่แตกต่างกัน ดังนั้นอาจารย์ต่างชาติที่สอนในแต่ละสาขาวิชา มีความสามารถในการสื่อสารไม่แตกต่างกัน

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

- สัญชาติ

ตารางที่ 14 แสดงความแตกต่างระหว่างสัญชาติของอาจารย์และความสามารถทางการสื่อสาร

สัญชาติของอาจารย์	คะแนนความสามารถทางการสื่อสารเฉลี่ย	S.D.	t	P
ตะวันออก	86.64	9.32	-3.616	0.000
ตะวันตก	97.83	10.96		

อาจารย์สัญชาติตะวันออกประกอบด้วยอาจารย์สัญชาติอิสราเอล อินเดีย จีน ฟิลิปปินส์ และญี่ปุ่น อาจารย์ในสัญชาติตะวันตกประกอบด้วยอาจารย์สัญชาติ อเมริกา อังกฤษ เยอรมัน อิตาลี ออสเตรเลีย อาเจนตินาร์ ฝรั่งเศส แคนาดา รัสเซีย ออสเตรีย นิวซีแลนด์

จากการทดสอบด้วยค่าสถิติ F ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 พบว่ากลุ่มของอาจารย์ต่างชาติที่มีสัญชาติที่แตกต่างกัน มีความสามารถในการสื่อสารที่แตกต่างกัน ดังนั้นอาจารย์ต่างชาติแต่ละสัญชาติมีระดับความสามารถในการสื่อสารที่แตกต่างกัน

- ระยะเวลาที่อยู่ในประเทศไทย

ตารางที่ 15 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างระยะเวลาที่อยู่ในประเทศไทยอาจารย์ต่างชาติและความสามารถทางการสื่อสาร

ความสัมพันธ์	จำนวน	Correlation	Sig.
ระหว่างระยะเวลาที่อยู่ในประเทศไทยและความสามารถทางการสื่อสาร	104	0.503	0.000

ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 พบว่าค่าสหสัมพันธ์ของกลุ่มของอาจารย์ต่างชาติที่มีระยะเวลาที่อยู่ในประเทศไทยกับความสามารถในการสื่อสารมีที่ระดับ 0.503 ดังนั้นระยะเวลาที่อยู่ในประเทศไทยของอาจารย์ต่างชาติกับความสามารถในการสื่อสารขึ้นกับมีความสัมพันธ์อยู่ในระดับที่ค่อนข้างสูง

จากปัญหานำวิจัยข้อที่ 2 นี้ปัจจัยที่มีผลต่อระดับคะแนนความสามารถทางการสื่อสารภายใต้วัฒนธรรมไทยของอาจารย์ต่างชาติ คือ สัญชาติ และระยะเวลาที่อยู่ในประเทศไทยของอาจารย์ต่างชาติ ส่วนปัจจัยทางด้านเพศ อายุ ศาสนา สาขาวิชาที่สอน ไม่มีผลต่อระดับคะแนนความสามารถทางการสื่อสารของอาจารย์ต่างชาติ

ปัญหานำวิจัยข้อที่ 3 ความสัมพันธ์ระหว่างความสามารถทางการสื่อสารภายใต้วัฒนธรรมไทยและขั้นตอนในการปรับตัวของอาจารย์ต่างชาติในมหาวิทยาลัยไทยเป็นอย่างไร

ความสามารถในการสื่อสารภายใต้วัฒนธรรมไทยนั้นจะพิจารณาแยกออกเป็น 5 ประเด็น คือความสามารถทางด้านความคิด (Cognitive competence) ความสามารถทางด้านความรู้สึก การแสดงอารมณ์ (Affective competence) ความสามารถทางด้าน การแสดงพฤติกรรม (Behavioral competence) และความสามารถทางการสื่อสารภายใต้วัฒนธรรมเจ้าบ้านโดยรวม

● ความสามารถทางด้านความคิด (Cognitive competence)

คะแนนความสามารถทางความคิด (Cognitive competence) คะแนนเต็ม 31 คะแนน คะแนนเฉลี่ย 16.48 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 6.34 ซึ่งความสามารถทางด้านความคิดนั้นจะพิจารณาใน 5 แง่มุมดังนี้คือความสามารถในการฟังภาษาไทย ความสามารถในการพูดภาษาไทย ความสามารถในการอ่านภาษาไทย ความสามารถในการเขียนภาษาไทย และ ความรู้ที่มีเกี่ยวกับวัฒนธรรมไทยโดยทั่วไป โดยความสามารถในการใช้ภาษาไทยทั้ง 4 ทักษะนั้นจะมีคะแนนเต็ม 5 คะแนน ส่วนคะแนนความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมไทยนั้นจะมีคะแนนเต็ม 11 คะแนน ความสามารถทางด้านความคิดและขั้นตอนของการปรับตัวของอาจารย์ต่างชาติ คะแนนความสามารถทางความคิดนี้วัดจากแบบสอบถามส่วนที่ 3 และแบบสอบถามส่วนที่ 2 ในช่วงหลัง (ดูภาคผนวก ก) ในส่วนต่อไปจะเป็นการนำเสนอถึงผลของการหาความแตกต่างระหว่างปัจจัย

ตารางที่ 16 แสดงความแตกต่างระหว่างระดับขั้นของการปรับตัวและความสามารถทางการฟังภาษาไทย

ระดับขั้นของการปรับตัว	คะแนนความสามารถทางการฟังภาษาไทยเฉลี่ย	S.D.	F	P
ขั้นที่ 1 Honeymoon	1.00	0.89	1.224	0.034
ขั้นที่ 2 Frustration	1.00	0.81		
ขั้นที่ 3 Readjustment	1.56	1.01		
ขั้นที่ 4.1 Fight	2.00	0.70		
ขั้นที่ 4.2 Accommodation	2.85	4.54		
ขั้นที่ 4.3 Full participation	3.61	1.26		

จากการทดสอบค่าสถิติ F ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 พบว่าอาจารย์ต่างชาติที่มีระดับขั้นของการปรับตัวที่ต่างกัน มีระดับความสามารถในการฟังภาษาไทยที่แตกต่างกัน นั่นคือระดับความสามารถทางการฟังภาษาไทยของอาจารย์ต่างชาติที่อยู่ในแต่ละระดับขั้นการปรับตัวมีความแตกต่างกัน คือ ผู้ที่สามารถปรับตัวได้ดีกว่าจะมีความสามารถทางการฟังภาษาไทยที่สูงกว่า

ตารางที่ 17 แสดงความแตกต่างระหว่างระดับขั้นของการปรับตัวและความสามารถทางการพูดภาษาไทย

ระดับขั้นของการปรับตัว	คะแนนความสามารถทางการพูดภาษาไทยเฉลี่ย	S.D.	F	P
ขั้นที่ 1 Honeymoon	0.67	0.51	6.379	0.000
ขั้นที่ 2 Frustration	1.14	1.06		
ขั้นที่ 3 Readjustment	1.66	1.11		
ขั้นที่ 4.1 Fight	2.20	0.83		
ขั้นที่ 4.2 Accommodation	2.16	1.38		
ขั้นที่ 4.3 Full participation	3.26	1.21		

จากการทดสอบด้วยค่าสถิติ F ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 พบว่าอาจารย์ต่างชาติที่มีระดับขั้นของการปรับตัวที่ต่างกัน มีระดับความสามารถในการพูดภาษาไทยที่แตกต่างกัน นั่นคือระดับความสามารถทางการพูดภาษาไทยของอาจารย์ต่างชาติที่อยู่ในแต่ละระดับขั้นการปรับตัวมีความแตกต่างกัน คือ ผู้ที่สามารถปรับตัวได้ดีกว่าจะมีความสามารถทางการพูดภาษาไทยที่สูงกว่า

ตารางที่ 18 แสดงความแตกต่างระหว่างระดับขั้นของการปรับตัวและความสามารถทางการอ่านภาษาไทย

ระดับขั้นของการปรับตัว	คะแนนความสามารถทางการอ่านภาษาไทยเฉลี่ย	S.D.	F	P
ขั้นที่ 1 Honeymoon	0.16	0.40	4.033	0.002
ขั้นที่ 2 Frustration	1.00	0.81		
ขั้นที่ 3 Readjustment	0.55	1.01		
ขั้นที่ 4.1 Fight	1.00	1.00		
ขั้นที่ 4.2 Accommodation	1.31	1.42		
ขั้นที่ 4.3 Full participation	2.30	1.55		

จากการทดสอบด้วยค่าสถิติ F ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 พบว่าอาจารย์ต่างชาติที่มีระดับขั้นของการปรับตัวที่ต่างกัน มีระดับความสามารถในการอ่านภาษาไทยที่แตกต่างกัน นั่นคือระดับความสามารถทางการอ่านภาษาไทยของอาจารย์ต่างชาติที่อยู่ในแต่ละระดับขั้นการปรับตัวมีความแตกต่างกัน คือ ผู้ที่สามารถปรับตัวในขั้นสามารถปรับตัวได้และสามารถปรับตัวได้อย่างสมบูรณ์จะมีความสามารถทางการอ่านภาษาไทยที่สูงกว่าขั้นหยุดหงิดในและขั้นต่อสู้

ตารางที่ 19 แสดงความแตกต่างระหว่างระดับขั้นของการปรับตัวและความสามารถทางการเขียนภาษาไทย

ระดับขั้นของการปรับตัว	คะแนนความสามารถทางการเขียนภาษาไทยเฉลี่ย	S.D.	F	P
ขั้นที่ 1 Honeymoon	0.00	0.00	2.957	0.016
ขั้นที่ 2 Frustration	0.42	0.53		
ขั้นที่ 3 Readjustment	0.55	0.72		
ขั้นที่ 4.1 Fight	0.60	0.54		
ขั้นที่ 4.2 Accommodation	0.90	1.10		
ขั้นที่ 4.3 Full participation	1.52	1.34		

จากการทดสอบด้วยค่าสถิติ F ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 พบว่าอาจารย์ต่างชาติที่มีระดับขั้นของการปรับตัวที่ต่างกัน มีระดับความสามารถในการเขียนภาษาไทยที่แตกต่างกัน ซึ่งโดยรวมแล้วอาจารย์ต่างชาติจะมีความสามารถในการเขียนภาษาไทยในระดับต่ำ

ตารางที่ 20 แสดงความแตกต่างระหว่างระดับขั้นของการปรับตัวและความรู้ในวัฒนธรรมไทย

ระดับขั้นของการปรับตัว	คะแนนความรู้ในวัฒนธรรมไทยเฉลี่ย	S.D.	F	P
ขั้นที่ 1 Honeymoon	8.83	1.16	0.805	0.549
ขั้นที่ 2 Frustration	8.71	1.70		
ขั้นที่ 3 Readjustment	9.56	0.72		
ขั้นที่ 4.1 Fight	10.00	0.70		
ขั้นที่ 4.2 Accommodation	9.28	1.70		
ขั้นที่ 4.3 Full participation	9.65	1.36		

จากการทดสอบด้วยค่าสถิติ F ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 พบว่า อาจารย์ต่างชาติที่มีระดับขั้นของการปรับตัวที่ต่างกัน มีระดับความรู้ในวัฒนธรรมไทยที่ไม่แตกต่างกัน ดังนั้นความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมไทยไม่มีความสัมพันธ์กับระดับการปรับตัวของอาจารย์ต่างชาติ โดยในการวิจัยครั้งนี้ ความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมไทยจะเป็นความรู้ที่เกี่ยวกับศาสนาพุทธเป็นหลัก

ตารางที่ 21 แสดงความแตกต่างระหว่างระดับขั้นของการปรับตัวและความสามารถทางความคิด

ระดับขั้นของการปรับตัว	คะแนนความสามารถทางความคิดเฉลี่ย	S.D.	F	P
ขั้นที่ 1 Honeymoon	13.50	5.35	2.176	0.063
ขั้นที่ 2 Frustration	13.71	5.49		
ขั้นที่ 3 Readjustment	16.55	5.68		
ขั้นที่ 4.1 Fight	14.20	3.34		
ขั้นที่ 4.2 Accommodation	15.93	4.97		
ขั้นที่ 4.3 Full participation	19.87	9.00		

จากการทดสอบด้วยค่าสถิติ F ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 พบว่าความสามารถทางความคิดของอาจารย์ต่างชาติที่อยู่ในระดับการปรับตัวระดับต่างๆไม่แตกต่างกัน นั่นคือระดับอาจารย์ต่างชาติที่มีระดับขั้นของการปรับตัวที่ต่างกัน มีระดับความสามารถทางความคิดที่ไม่แตกต่างกัน ดังนั้นระดับขั้นของการปรับตัวของอาจารย์ต่างชาติไม่มีความสัมพันธ์กับความสามารถทางความคิด (Cognitive competence)

- ความสามารถทางด้านความรู้สึกและการแสดงอารมณ์ (Affective competence)

ความสามารถทางการความรู้สึกและอารมณ์นั้นจะพิจารณาใน 2 แง่มุมก็คือ ความสามารถในการที่จะตีความอารมณ์ของคนไทยได้และความสามารถที่จะเข้าใจได้ว่าคนไทยที่ตนสื่อสารด้วยนั้นไม่เข้าใจในสิ่งที่ตนต้องการที่จะสื่อสารออกไป คะแนนความสามารถทางอารมณ์และความรู้สึก (Affective competence) วัดจากแบบสอบถามส่วนที่ 3 (ดูภาคผนวก ก) โดยมีคะแนนเต็ม 10 คะแนน คะแนนเฉลี่ย 6.77 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.74 ซึ่งเมื่อนำมาหาความแตกต่างกับระดับขั้นของการสื่อสารผลที่ได้จะเป็นดังนี้

ตารางที่ 22 แสดงความแตกต่างระหว่างระดับขั้นของการปรับตัวและความสามารถทางด้านความรู้สึกและอารมณ์

ระดับขั้นของการปรับตัว	คะแนนความสามารถทางด้านความรู้สึกและอารมณ์เฉลี่ย	S.D.	F	P
ขั้นที่ 1 Honeymoon	7.00	1.78	1.051	0.392
ขั้นที่ 2 Frustration	5.43	2.57		
ขั้นที่ 3 Readjustment	6.44	1.01		
ขั้นที่ 4.1 Fight	7.20	2.49		
ขั้นที่ 4.2 Accommodation	6.87	1.66		
ขั้นที่ 4.3 Full participation	6.91	1.64		

จากการทดสอบด้วยค่าสถิติ F ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 พบว่าความสามารถทางความรู้สึกและอารมณ์ของอาจารย์ต่างชาติที่อยู่ในระดับการปรับตัวระดับต่างๆไม่แตกต่างกัน นั่นคืออาจารย์ต่างชาติที่มีระดับขั้นของการปรับตัวที่ต่างกัน มีระดับความสามารถทางความรู้สึกและอารมณ์ที่ไม่แตกต่างกัน ดังนั้นระดับขั้นของการปรับตัวของอาจารย์ต่างชาติไม่มีความสัมพันธ์กับความสามารถทางความรู้สึกและอารมณ์ (Affective competence)

- ความสามารถทางด้านพฤติกรรม (Behavioral competence)

ความสามารถทางด้านพฤติกรรมนั้นจะพิจารณาออกเป็น 5 แง่มุมด้วยกันคือ ความสามารถในการที่จะทำความเข้าใจให้คนไทยที่ตนสื่อสารด้วยเข้าใจในสิ่งที่ตนต้องการจะสื่อออกไป ความสามารถในการที่จะเริ่มสนทนากับคนไทยที่ไม่เคยรู้จักมาก่อน มีความสามารถและเต็มใจในการที่จะเข้าร่วมกิจกรรมทางวัฒนธรรมต่างๆ ของคนไทย ความสามารถในการที่จะทำงานร่วมกับคนไทยได้อย่างมีประสิทธิภาพ และความสามารถที่จะประพฤติตนในบริบทของสังคมไทยได้อย่างเหมาะสม ซึ่งคะแนนความสามารถทางพฤติกรรม (Behavioral competence) วัดจากแบบสอบถามส่วนที่ 2 และส่วนที่ 3 (ดูภาคผนวก ก) โดยมีคะแนนเต็ม 101 คะแนน คะแนนเฉลี่ย 73.21 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 6.72 เมื่อนำมาหาความแตกต่างกับระดับขั้นของการปรับตัว ได้ผลดังนี้

ตารางที่ 23 แสดงความแตกต่างระหว่างระดับขั้นของการปรับตัวและความสามารถทางด้านพฤติกรรม

ระดับขั้นของการปรับตัว	คะแนนความสามารถทางด้านพฤติกรรม	S.D.	F	P
ขั้นที่ 1 Honeymoon	66.67	6.25	2.800	0.021
ขั้นที่ 2 Frustration	65.57	4.57		
ขั้นที่ 3 Readjustment	73.22	4.68		
ขั้นที่ 4.1 Fight	75	8.45		
ขั้นที่ 4.2 Accommodation	73.76	6.61		
ขั้นที่ 4.3 Full participation	74.96	6.65		

จากการทดสอบค่าสถิติ F ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 พบว่าความสามารถทางพฤติกรรมของอาจารย์ต่างชาติที่อยู่ในระดับการปรับตัวระดับต่างๆ แตกต่างกัน นั่นคืออาจารย์ต่างชาติที่มีระดับขั้นของการปรับตัวที่ต่างกัน มีระดับความสามารถทางการแสดงพฤติกรรมที่แตกต่างกัน ดังนั้นระดับขั้นของการปรับตัวของอาจารย์ต่างชาติมีความสัมพันธ์กับความสามารถทางด้านพฤติกรรม (Behavioral competence)

● **ความสามารถในการสื่อสารในวัฒนธรรมไทย**

ความสามารถในการสื่อสารภายใต้วัฒนธรรมไทยนี้จะเป็นการรวมเอาคะแนนความสามารถทางด้านการคิด ความสามารถทางด้านความรู้สึกและอารมณ์ ความสามารถทางด้านการแสดงพฤติกรรมเข้าไว้ด้วยกัน มีคะแนนเต็ม 142 คะแนน โดยนำคะแนนมาหาความแตกต่างกับระดับชั้นของการปรับตัวได้ผลดังนี้

ตารางที่ 24 แสดงความแตกต่างระหว่างระดับชั้นของการปรับตัวและความสามารถทางการสื่อสารภายใต้วัฒนธรรมไทย

ระดับชั้นของการปรับตัว	คะแนนความสามารถทางการสื่อสารภายใต้วัฒนธรรมไทยโดยเฉลี่ย	S.D.	F	P
ชั้นที่ 1 Honeymoon	85.50	5.09	4.822	0.001
ชั้นที่ 2 Frustration	85.00	5.92		
ชั้นที่ 3 Readjustment	93.44	6.54		
ชั้นที่ 4.1 Fight	94.40	9.84		
ชั้นที่ 4.2 Accommodation	96.996	11.49		
ชั้นที่ 4.3 Full participation	102.65	10.99		

จากการทดสอบด้วยค่าสถิติ F ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 อาจารย์ต่างชาติที่มีระดับชั้นของการปรับตัวที่ต่างกัน มีระดับความสามารถทางการสื่อสารภายใต้วัฒนธรรมไทยที่แตกต่างกัน ดังนั้นระดับชั้นของการปรับตัวของอาจารย์ต่างชาติขึ้นกับความสามารถทางการสื่อสารภายใต้วัฒนธรรมไทย

ในปัญหานำวิจัยข้อที่ 3 นี้ พบว่าปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับระดับชั้นของการปรับตัวของอาจารย์ต่างชาติ คือ ปัจจัยความสามารถด้านพฤติกรรมและปัจจัยความสามารถทางการสื่อสารภายใต้วัฒนธรรมไทย ส่วนปัจจัยความสามารถทางด้านความคิด และความสามารถทางด้านความรู้สึกและอารมณ์นั้นไม่มีความสัมพันธ์กับระดับชั้นการปรับตัวของอาจารย์ต่างชาติ

ปัญหานำวิจัยข้อที่ 4 ปัจจัยอื่น ๆ ที่มีผลต่อกระบวนการปรับตัวของอาจารย์ต่างชาติ ในมหาวิทยาลัยของไทย

ประเด็นที่จะใช้ในการพิจารณาถึงปัจจัยที่จะมีผลต่อการปรับตัวนั้นก็ใช้ประเด็นในเรื่อง พฤติกรรมการสื่อสารระหว่างบุคคล การเปิดรับสื่อมวลชน และปัจจัยทางด้านบริบทของสังคมไทย โดยนำเสนอในรูปแบบตารางดังนี้

- พฤติกรรมการสื่อสารระหว่างบุคคล

ตารางที่ 25 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างสัญชาติของเพื่อนสนิทและระดับขั้นของการปรับตัว

สัญชาติของ เพื่อนสนิท	ขั้นของการปรับตัว						χ^2	P-value
	ขั้นที่ 1	ขั้นที่ 2	ขั้นที่ 3	ขั้นที่ 4.1	ขั้นที่ 4.2	ขั้นที่ 4.3		
เป็นคนไทย	3	3	6	3	31	20	8.896	0.542
ไม่ใช่คนไทย	3	4	3	2	22	3		

หน่วย : คน

จากตารางพบว่าไม่ว่าเพื่อนสนิทของอาจารย์ต่างชาติเป็นคนไทย หรือ ไม่ใช่คนไทย ส่วนใหญ่แล้วจะมีระดับการปรับตัวอยู่ในขั้นสามารถปรับตัวได้ แต่เป็นที่น่าสังเกตว่าในระดับของผู้ที่สามารถปรับตัวได้อย่างสมบูรณ์นั้นส่วนใหญ่แล้วจะมีเพื่อนสนิทเป็นคนไทย และทำการทดสอบหาความสัมพันธ์ระหว่างสัญชาติของเพื่อนสนิทและระดับขั้นของการปรับตัว ด้วยค่าสถิติไค-สแควร์ ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 พบว่าอาจารย์ต่างชาติที่มีเพื่อนสนิทเป็นคนไทยและที่มีเพื่อนสนิทไม่ใช่คนไทย มีระดับขั้นการปรับตัวที่ไม่แตกต่างกัน ดังนั้นระดับขั้นการปรับตัวจึงไม่มีความสัมพันธ์กับสัญชาติของเพื่อนสนิทของอาจารย์ต่างชาติ

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

- การเปิดรับสื่อมวลชน

ตารางที่ 26 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างการเปิดรับชมข่าวโทรทัศน์และระดับชั้นของการปรับตัว

การรับชมข่าว โทรทัศน์	ชั้นของการปรับตัว						χ^2	P-value
	ชั้นที่ 1	ชั้นที่ 2	ชั้นที่ 3	ชั้นที่ 4.1	ชั้นที่ 4.2	ชั้นที่ 4.3		
- ไม่บริโภคสื่อนี้เลย	2	3	2	1	13	5	13.10	0.594
- 1-2 ครั้งต่อสัปดาห์		2	3	2	12	3		
- 3-5 ครั้งต่อสัปดาห์				1	10	8		
- มากกว่า 5 ครั้งต่อ สัปดาห์	2	2	3	1	18	6		

หน่วย : คน

กลุ่มอาจารย์ที่มีการรับชมข่าวโทรทัศน์ทั้ง 4 ระดับต่างส่วนใหญ่แล้วจะมีการปรับตัวอยู่ในชั้นสามารถปรับตัวได้เป็นส่วนใหญ่ จากการทดสอบด้วยค่าสถิติไค-สแควร์ ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 พบว่าอาจารย์ต่างชาติที่มีปริมาณการรับชมข่าวโทรทัศน์ที่แตกต่างกัน มีระดับชั้นการปรับตัวที่ไม่แตกต่างกัน ดังนั้นระดับชั้นการปรับตัวจึงไม่มีความสัมพันธ์กับปริมาณการรับชมข่าวโทรทัศน์ของอาจารย์ต่างชาติ

ตารางที่ 27 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างการเปิดรับฟังวิทยุและระดับชั้นของการปรับตัว

การรับฟังวิทยุ	ชั้นของการปรับตัว						χ^2	P-value
	ชั้นที่ 1	ชั้นที่ 2	ชั้นที่ 3	ชั้นที่ 4.1	ชั้นที่ 4.2	ชั้นที่ 4.3		
- ไม่บริโภคสื่อนี้เลย	4	5	7	2	34	5	25.98	0.038
- 1-2 ครั้งต่อสัปดาห์			1	1	5	10		
- 3-5 ครั้งต่อสัปดาห์		1	1		5	2		
- มากกว่า 5 ครั้งต่อสัปดาห์	1	1		2	9	6		

หน่วย : คน

พบว่าสื่อวิทยุนั้นเป็นสื่อที่ไม่ค่อยจะมีคนเปิดรับมากนักส่วนใหญ่แล้วผู้ที่ไม่บริโภคสื่อนี้เลยและผู้บริโภคสื่อนี้เป็นจำนวนมากก็จะมีระดับการปรับตัวในชั้นของสามารถปรับตัวได้ และได้ทำการทดสอบหาความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการบริโภคสื่อวิทยุและระดับชั้นของการปรับตัวด้วยค่าสถิติไค-สแควร์ ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 พบว่า อาจารย์ต่างชาติที่มีปริมาณการรับฟังวิทยุที่แตกต่างกัน มีระดับชั้นการปรับตัวที่แตกต่างกัน ดังนั้นระดับชั้นการปรับตัวจึงมีความสัมพันธ์กับปริมาณการรับฟังวิทยุของอาจารย์ต่างชาติ

ตารางที่ 28 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างการใช้อินเทอร์เน็ตและระดับชั้นของการปรับตัว

การเข้าใช้ อินเทอร์เน็ต	ชั้นของการปรับตัว						χ^2	P-value
	ชั้นที่ 1	ชั้นที่ 2	ชั้นที่ 3	ชั้นที่ 4.1	ชั้นที่ 4.2	ชั้นที่ 4.3		
- ไม่บริโภคสื่อได้เลย					1		8.44	0.905
- 1-2 ครั้งต่อสัปดาห์			1		2	1		
- 3-5 ครั้งต่อสัปดาห์	2		1		10	6		
- มากกว่า 5 ครั้งต่อ สัปดาห์	3	7	7	5	41	16		

หน่วย : คน

สื่ออินเทอร์เน็ตเป็นสื่อที่กลุ่มอาจารย์ต่างชาตินิยมใช้มากที่สุด โดยส่วนใหญ่แล้วอาจารย์ต่างชาติที่มีระดับการเข้าใช้อินเทอร์เน็ตที่แตกต่างกันก็จะมีระดับชั้นของการปรับตัวอยู่ในชั้นสามารถปรับตัวได้ ซึ่งได้ทำการหาความสัมพันธ์ของพฤติกรรมการใช้อินเทอร์เน็ตและระดับการปรับตัวของอาจารย์ต่างชาติด้วยค่าสถิติไค-สแควร์ ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 พบว่าอาจารย์ต่างชาติที่มีปริมาณการเข้าใช้อินเทอร์เน็ตที่แตกต่างกัน มีระดับชั้นการปรับตัวที่ไม่แตกต่างกัน ดังนั้นระดับชั้นการปรับตัวจึงไม่มีความสัมพันธ์กับปริมาณการเข้าใช้อินเทอร์เน็ตของอาจารย์ต่างชาติ

● ปัจจัยทางด้านสิ่งแวดล้อม

ปัจจัยทางด้านสิ่งแวดล้อมนั้นจะพิจารณาใน 3 แง่มุมคือ การเปิดรับชาวต่างชาติของสังคมไทย การที่สังคมไทยมีผลให้ชาวต่างชาติต้องปรับพฤติกรรมให้เป็นแบบสังคมไทย และความเข้มแข็งของสังคมชาวต่างชาติ โดยมีคะแนนเต็ม 15 คะแนน โดยจะให้อาจารย์ชาวต่างชาติแสดงความเห็นต่อประเด็นปัจจัยทางด้านสิ่งแวดล้อมใน 3 ประเด็นดังนี้ “สังคมไทยเป็นสังคมที่เปิดรับชาวต่างชาติ” “สังคมไทยบังคับให้คนต่างชาติต้องปฏิบัติตามแบบไทย” “คุณมีเครือข่ายทางสังคมที่เป็นคนต่างชาติด้วยกันที่เหนียวแน่น” เมื่อนำมาหาความแตกต่างกับระดับขั้นของการปรับตัวได้ผลดังนี้

ตารางที่ 29 แสดงความแตกต่างระหว่างระดับขั้นของการปรับตัวและปัจจัยทางด้านสิ่งแวดล้อม

ระดับขั้นของการปรับตัว	คะแนนความคิดเห็นในประเด็นปัจจัยทางสิ่งแวดล้อมโดยเฉลี่ย	S.D.	F	P
ขั้นที่ 1 Honeymoon	7.00	3.09	1.712	0.139
ขั้นที่ 2 Frustration	8.00	1.52		
ขั้นที่ 3 Readjustment	8.67	2.59		
ขั้นที่ 4.1 Fight	7.40	2.08		
ขั้นที่ 4.2 Accommodation	8.31	1.71		
ขั้นที่ 4.3 Full participation	9.17	1.34		

จากการทดสอบด้วยค่าสถิติ F ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 พบว่าอาจารย์ต่างชาติที่มีความเห็นเกี่ยวกับปัจจัยทางด้านสิ่งแวดล้อมที่ต่างกััน มีระดับขั้นการปรับตัวที่ไม่ต่างกััน ดังนั้นระดับขั้นการปรับตัวจึงไม่มีความสัมพันธ์กับปัจจัยทางด้านสิ่งแวดล้อมทั้ง 3 ประเด็นที่ได้กล่าวมาแล้ว

ตอนที่ 3 ผลที่ได้จากแบบสอบถามปลายเปิดและการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก

ในส่วนนี้จะแสดงให้เห็นถึงปัจจัยในแง่ของการสื่อสารที่ทำให้อาจารย์ต่างชาติรู้สึกว่าเป็นปัจจัยสาเหตุที่ทำให้อาจารย์ต่างชาติอยู่ในระดับขั้นของการปรับตัวในระดับต่างๆ ผลที่ออกมาแยกแยะตามระดับของการปรับตัวได้ดังนี้

1. ระดับขั้นตื่นตาตื่นใจกับวัฒนธรรมใหม่ (Honeymoon stage)

อาจารย์ในกลุ่มนี้มีทั้งสิ้น 6 คน ระยะเวลาที่อยู่ในเมืองไทยโดยเฉลี่ยของอาจารย์ในกลุ่มนี้คือประมาณครึ่งปี อาจารย์ส่วนใหญ่จะให้ความเห็นว่าเนื่องจากเพิ่งเข้ามาอยู่ในประเทศไทยได้ไม่นาน จึงยังรู้สึกตื่นเต้นในความแปลกใหม่ที่ได้พบเจอในวัฒนธรรมไทย(4คน) อาจารย์บางคนมีโอกาสดูกลับไปเยี่ยมบ้านบ่อยครั้งจึงทำให้ไม่รู้สึกกดดันที่ต้องทำงานในประเทศไทย(1คน) เนื่องจากเพิ่งเข้ามาอยู่ใหม่จึงยังไม่รู้จักใคร เพื่อนที่คอยพูดคุยด้วยส่วนใหญ่จะเป็นคนชาติเดียวกัน ซึ่งอยู่มานานแล้วจึงสามารถที่จะให้คำปรึกษาได้ดี(2คน) อาจารย์ในกลุ่มนี้ส่วนใหญ่จะมองว่าคนไทยเป็นคนที่ เป็นมิตร ยิ้มแย้มแจ่มใสและชอบช่วยเหลือ(4คน)

2. ระดับขั้นหงุดหงิดใจ (Frustration stage)

อาจารย์ในกลุ่มนี้มีทั้งสิ้น 7 คน ในขั้นนี้ความตื่นตาตื่นใจกับสังคมไทยเริ่มหมดไป เริ่มมีความไม่เข้าใจ หงุดหงิดใจ และรู้สึกว่าไม่สามารถที่จะคาดเดาเหตุการณ์หรือแสดงพฤติกรรมที่เหมาะสมออกไปได้ สาเหตุหลักที่สำคัญที่ทำให้เกิดความหงุดหงิดใจคือ ความขาดทักษะในการใช้ภาษาไทย(5คน) ทำให้ไม่สามารถที่จะสื่อสารหรือหาข้อมูลต่างๆ ได้อย่างที่ต้องการ นอกจากนี้ยังมีประเด็นที่ทำให้หงุดหงิดใจอื่นๆ อีก เช่น ความคิดถึงบ้าน หรือไม่สามารถทนพฤติกรรมต่างๆ ของคนไทยได้(1คน) เช่น การไม่เข้าแถว การส่งเสียงดังในที่สาธารณะ เช่น รถขายผลไม้ที่ขับผ่านหมู่บ้าน เป็นต้น

3. ระดับขั้นหาหนทางในการปรับตัว (Readjustment stage)

อาจารย์ในกลุ่มนี้มีทั้งสิ้น 9 คน ในขั้นนี้อาจารย์จะหาหนทางที่จะปรับตัวให้สามารถที่จะดำรงชีวิตอยู่ในประเทศไทยได้อย่างมีความสุข แนวทางในการปรับตัวนั้นอาจารย์ต่างชาติได้เสนอไว้หลายวิธีดังนี้ ต้องพยายามเรียนรู้ภาษาไทยเพื่อที่จะเอาไว้อใช้ในการสื่อสาร(6คน) ต้องใจเย็น (Calm) ในเรื่องที่สถานการณ์ต่างๆไม่เป็นไปอย่างที่คาดหวัง(3คน) และอดทน (Tolerance) ต่อปัญหาต่างๆที่เกิดขึ้น ความโกรธจะทำให้สถานการณ์ต่างๆแย่ลง(1คน)

4. ระดับขั้นที่สามารถหาทางออกให้กับการปรับตัวได้แล้ว (Resolution stage)

ในขั้นนี้สามารถที่จะแบ่งอาจารย์ต่างชาติออกได้ทั้งหมด 3 กลุ่มดังนี้

4.1 กลุ่มอาจารย์ที่รู้สึกว่าจะต้องต่อสู้อยู่ตลอดเวลา (Fight)

อาจารย์ในกลุ่มนี้มีทั้งสิ้น 5 คน ในกลุ่มนี้นั้นเป็นกลุ่มที่ไม่ค่อยมีความสุขนักในการที่อยู่ในประเทศไทย รู้สึกว่าจะต้องต่อสู้กับระบบต่างๆ ในสังคมไทยอยู่ตลอดเวลา ซึ่งปัญหาต่างๆที่เกิดขึ้นสามารถที่จะแยกเป็นประเด็นใหญ่ๆได้ 2 ประเด็น คือ ปัญหาที่เกิดขึ้นจากผู้ร่วมงานที่เป็นคนไทย คือ อาจารย์ต่างชาติจะรู้สึกว่าการปฏิบัติของคนไทยแสดงออกมาไม่ตรงกับทัศนคติจริงที่อยู่ภายในใจ (1คน) อาจารย์ต่างชาติจะถูกปฏิบัติในฐานะที่เป็นทรัพยากรของหน่วยงานมากกว่าที่จะเป็นบุคคล (1คน) คือรู้สึกว่ามีหน้าที่รับผิดชอบมากเกินไป (Over-worked) แต่ได้รับการเห็นคุณค่าต่ำ (Under-appreciated) อาจารย์ต่างชาติส่วนใหญ่จะรู้สึกว่าผู้ร่วมงานคนไทยปฏิบัติต่อตนเหมือนกับว่าตนเองเป็นคนนอก ไม่เป็นส่วนหนึ่งของหน่วยงาน(3คน) ผู้ร่วมงานคนไทยชอบนินทา(2คน)

อีกประเด็นหนึ่งที่ทำให้อาจารย์ต่างชาติรู้สึกว่าจะต้องต่อสู้อยู่ตลอดเวลา คือ เรื่องระบบการทำงานแบบไทย ซึ่งอาจารย์ต่างชาติหลายคนได้ให้ความเห็นไว้ดังนี้ การประเมินผลบุคคลนั้น คนไทยมักจะประเมินผลจากความสัมพันธ์ทางสังคมมากกว่าที่จะประเมินผลจากความสามารถ(1คน) อาจารย์ต่างชาติมักจะไม่ได้รับข้อมูลข่าวสารต่างๆที่เกี่ยวข้องหรือมีผลกระทบต่ออาจารย์ต่างชาตินั้นในขณะที่ผู้ร่วมงานคนไทยคนอื่นๆจะได้รับข้อมูลนั้นทุกคน(3คน) และคนไทยมักจะหลีกเลี่ยงการแก้ไขปัญหาความขัดแย้ง(2คน) ซึ่งหนทางที่อาจารย์ส่วนใหญ่เสนอในการแก้ปัญหาเหล่านี้คือ พยายามหลีกเลี่ยงสถานการณ์ที่จะก่อให้เกิดความไม่พอใจ(2คน)

4.2 กลุ่มอาจารย์ที่สามารถปรับตัวได้ (Accommodation)

อาจารย์ในกลุ่มนี้มีทั้งสิ้น 54 คน กลุ่มอาจารย์ที่สามารถปรับตัวได้นี้ เป็นกลุ่มที่มีระดับการพัฒนาตนเองให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมไทยได้ แต่ในขณะเดียวกันก็เชื่อว่าจะยอมรับวัฒนธรรมไทยได้ทั้งหมด ซึ่งจะเสนอผลการศึกษาเป็น 2 ประเด็น คือปัจจัยหรือพฤติกรรมที่ส่งเสริมให้อาจารย์ต่างชาติรู้สึกว่าการปรับตัวได้ และปัจจัยหรือพฤติกรรมที่เป็นอุปสรรคในการที่จะทำให้ให้อาจารย์ต่างชาติพัฒนาไปสู่ระดับที่สามารถปรับตัวได้อย่างสมบูรณ์

ประเด็นสำคัญที่ส่งเสริมให้อาจารย์ต่างชาติสามารถปรับตัวได้คือ อาจารย์ต่างชาติจำเป็นต้องเรียนรู้ เข้าใจ และยอมรับวัฒนธรรมไทย(21คน) ต้องพยายามที่จะเรียนรู้และพัฒนาทักษะการใช้ภาษาไทย ซึ่งทักษะที่จำเป็นคือในเรื่องของการพูดและการฟัง(5คน) ต้องยอมรับถึงความแตกต่างทางสังคมและวัฒนธรรมดั้งเดิมของตนเองกับสังคมวัฒนธรรมไทย(15คน) อาจารย์ต่างชาติหลายคนได้เสนอแนวทางในการปรับตัวไว้ดังนี้คือ พยายามที่จะพูดคุยกับคนไทยและเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆของคนไทย ลดการติดต่อกับคนต่างชาติดัง ต้องรู้จักวิเคราะห์ตนเอง (Self analysis) ในแง่ที่ว่าตนเองมีความรู้สึกพอใจ หรือไม่พอใจในเรื่องอะไรเพราะเหตุใด แล้วหาทางแก้ไขปัญหานั้น(1คน) เวลาที่มีความไม่พอใจกับสิ่งที่เกิดขึ้นในสังคมไทยให้ลองนึกถึงแง่มุมที่น่าประทับใจในสังคมไทยเพื่อที่จะนำมาหักล้างกับความไม่พอใจนั้น(1คน) ต้องรู้จักการแก้ปัญหาความขัดแย้งด้วยการที่ไม่เผชิญหน้าโดยตรง ต้องยอมรับความไม่ดีของสังคมไทยให้ได้(2คน) เช่น การปากออย่างใจอย่าง (Hypocrisy) ต้องลดระดับการรักษาสีทิ (Assertiveness) ให้ลดลง และจะต้องพูดแสดงเหตุผลหรือความต้องการให้มากกว่าที่เคยปฏิบัติในวัฒนธรรมเดิมของตนเอง นอกจากนี้ปัจจัยทางด้าน การแต่งงานกับคนไทยและการมีประสบการณ์สอนในต่างประเทศมาก่อนก็ช่วยให้สามารถที่จะปรับตัวได้ดีขึ้น(4คน)

ในส่วนของปัจจัยที่เป็นอุปสรรคที่ทำให้อาจารย์ต่างชาติไม่สามารถพัฒนาไปสู่การปรับตัวในขั้นปรับตัวได้อย่างสมบูรณ์ ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยสำคัญที่มีผลคือ ความแตกต่างทางวัฒนธรรมดั้งเดิมของอาจารย์ต่างชาติกับวัฒนธรรมไทย(12คน) ความแตกต่างนี้สะท้อนออกมาในพฤติกรรมต่างๆมากมาย เช่น เมื่ออาจารย์ต่างชาติมีความขัดแย้งกันกับผู้ร่วมงานคนไทย ปัญหาจะไม่ได้รับการแก้ไขโดยตรงแบบเผชิญหน้า ผู้ร่วมงานคนไทยจะนำเรื่องไปพูดให้บุคคลที่ 3 ฟังจนสุดท้ายก็จะมาเข้าหาอาจารย์ต่างชาติเอง(2คน) พื้นฐานสังคมไทยเป็นสังคมแบบรวมกลุ่ม (Collectivism) ในขณะที่ทางตะวันตกจะเป็นแบบสังคมปัจเจก (Individualism) การบริหารงาน

แบบตะวันตกจะเน้นที่ความคิดสร้างสรรค์และ การกระจายอำนาจ ในขณะที่แบบไทยจะเน้นที่การรวมอำนาจ การรักษาหน้า ยึดตามขนบธรรมเนียมดั้งเดิม ระบบการทำงานมีงานเอกสารมากทำให้ไม่คล่องตัว(7คน) นอกจากนี้ยังมีประเด็นอื่นอีกคือ อาจารย์ต่างชาติบางส่วนยังมีความภูมิใจในวัฒนธรรมดั้งเดิมของตนอยู่ และไม่ได้มีความต้องการที่จะเป็นคนไทย(2คน)

4.3 กลุ่มอาจารย์ที่สามารถปรับตัวได้อย่างสมบูรณ์

อาจารย์ในกลุ่มนี้มีทั้งสิ้น 23 คน ในกลุ่มนี้ระยะเวลาเฉลี่ยของอาจารย์ต่างชาติที่อาศัยอยู่ในประเทศไทย คือ ประมาณ 14 ปี อาจารย์ต่างชาติได้ให้ความเห็นไว้ถึงปัจจัยที่ทำให้รู้สึกว่าจะสามารถที่จะปรับตัวได้อย่างสมบูรณ์มีดังนี้ มีความสามารถทางด้านภาษาไทยมากจนกระทั่งสามารถที่จะสื่อสารกับคนไทยได้อย่างที่ต้องการ(15คน) มีทัศนคติที่ดีต่อสังคมไทย คือจะต้องเป็นคนที่น่าสนใจและยอมรับในวัฒนธรรมไทย รู้จักเอาใจเขามาใส่ใจเรา (Empathy) อดทน (Tolerant) พยายามสนใจถึงความตั้งใจจริงของคนไทยที่สื่อสารด้วยมากกว่าที่จะสนใจในตัวถ้อยคำหรือพฤติกรรม(1คน) เพราะอาจนำไปสู่ความเข้าใจผิดได้ การแต่งงานกับคนไทยและความสัมพันธ์ระหว่างญาติทางครอบครัวคนไทยกับอาจารย์ต่างชาติจะมีส่วนช่วยให้สามารถปรับตัวได้ดีขึ้น(8คน) นอกจากนี้ยังมีปัจจัยอื่นๆ อีกเช่น ชอบวัฒนธรรมไทย อาหารไทย รู้สึกว่าอาชีพครูเป็นอาชีพที่ได้รับการยอมรับจากคนไทย(1คน) อีกทั้งมีความเจริญก้าวหน้าในชีวิตการทำงานจึงทำให้มีความสุขที่ได้อยู่ในประเทศไทย(1คน)

นอกจากแบบสอบถามแล้วผู้วิจัยได้ทำการสัมภาษณ์เพิ่มเติมเพื่อใช้เสริมกับผลที่ได้จากแบบสอบถาม โดยในการทำวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์อาจารย์ชาวต่างชาติทั้งสิ้นจำนวน 30 คน โดยประเด็นที่จะใช้ในการสัมภาษณ์นั้นจะมีด้วยกันอยู่ 3 ประเด็นหลักคือ แรงจูงใจและความคาดหวังที่อาจารย์ต่างชาติมีต่อประเทศไทย ความเห็นที่เกี่ยวกับเรื่องการปรับตัวและปัจจัยที่มีผลต่อการปรับตัว และปัญหาที่อาจารย์ต่างชาติได้พบเจอในการดำรงชีวิตในประเทศไทย ซึ่งผลของการวิจัยในส่วนนี้จะแยกแยะออกตามประเด็นข้างต้นได้ดังนี้

● แรงจูงใจและความคาดหวังที่อาจารย์ต่างชาติมีต่อประเทศไทย

ผลการวิจัยพบว่า แรงจูงใจที่สำคัญที่ทำให้อาจารย์ต่างชาติเลือกที่จะเข้ามาสอนในประเทศไทยเนื่องจาก ความรู้สึกหลงใหลและชื่นชมในวัฒนธรรมไทย และชื่นชอบในอัธยาศัยไมตรีของคนไทย ส่วนใหญ่แล้วอาจารย์ต่างชาติจะเคยมาประเทศไทยในฐานะนักท่องเที่ยวมาแล้วอย่าง

น้อย 1 ครั้ง(20คน) แล้วจึงตัดสินใจที่จะมาทำงานในประเทศไทย อาจารย์บางส่วนจะมีเพื่อนที่เป็นคนไทยอยู่แล้ว จึงเดินทางมาทำงานในประเทศไทย(6คน) ประเด็นที่รองลงมาของแรงจูงใจก็คือความต้องการประสบการณ์ที่แปลกใหม่(12คน) นอกจากนี้แล้วยังมีอาจารย์บางส่วนที่เคยเข้ามาเป็นอาสาสมัครสันติภาพมาก่อน (Peace corps) แล้วเมื่อมีโอกาสก็อยากที่จะกลับเข้ามาทำงานที่เมืองไทยอีก(2คน) ในส่วนของความคาดหวังนั้นส่วนมากแล้วอาจารย์ต่างชาติจะมีความคาดหวังตั้งแต่ระดับเฉยๆ ไม่คาดหวังอะไรมากไปจนถึงมีความคาดหวังในทางที่ดีต่อประเทศไทย

● ความเห็นที่เกี่ยวกับเรื่องการปรับตัวและปัจจัยที่มีผลต่อการปรับตัว

ในส่วนนี้นั้นจะพิจารณาออกเป็นหลายประเด็น โดยมุ่งเน้นที่แสดงให้เห็นถึงแนวทางการปรับตัวของอาจารย์ต่างชาติในประเทศไทย ผลที่ได้มีดังนี้

สิ่งที่สำคัญที่เป็นปัจจัยสำคัญของอาจารย์ต่างชาติในการปรับตัวในวัฒนธรรมไทยคือต้องเรียนรู้และยอมรับในความเป็นไทย ต้องยอมรับถึงความแตกต่างของวัฒนธรรมเดิมของตนและวัฒนธรรมไทยให้ได้ ต้องเรียนรู้ภาษาไทย เรียนรู้ระบบการทำงานแบบไทย วิธีการสร้างความสัมพันธ์กับบุคคลที่มีสถานภาพในสังคมต่างๆกัน(1คน) มีจิตใจเปิดกว้างกับมุมมองใหม่ๆ(16คน) อดทนต่อสิ่งที่ไม่คาดหวัง(3คน) พยายามทำความเข้าใจกับคนไทยที่ตัวบุคคลอย่ามีความคิดแบบเหมารวม (Stereotype) ซึ่งการที่จะดำรงชีวิตให้มีความสุขในประเทศไทยนั้น อาจารย์ต่างชาติหลายคนได้ให้ความเห็นไว้ดังนี้ ต้องเป็นคนที่มีความยืดหยุ่น(5คน) และมีจิตใจที่เปิดกว้างในการยอมรับแนวคิดใหม่ อย่าเอาวัฒนธรรมหรือระบบความคิดเดิมมาตัดสินเหตุการณ์ต่างๆในประเทศไทย(7คน) เรียนรู้วัฒนธรรมไทยไว้(13คน) ต้องมีความตั้งใจที่จะปรับตัว มองโลกในแง่ดีเมื่อเจอปัญหาหรืออุปสรรคให้มองว่าเป็นประสบการณ์ที่ดี อย่าเลียนแบบพฤติกรรมคนไทยทั้งหมด(1คน) ควรเป็นตัวของตัวเองทำความเข้าใจพฤติกรรมต่างๆ แล้วปฏิบัติตามที่ตนเห็นว่าเหมาะสม(3คน)

ประเด็นสำคัญที่อาจารย์หลายคนได้ให้ความเห็นเอาไว้ก็คือ การปรับตัวนั้นจะต้องเกิดจากความต้องการของตัวอาจารย์เองมิใช่มีปัจจัยอื่นๆเข้ามามีอิทธิพลต่อการเหตุผลที่จะต้องปรับตัว(5คน) คือ อาจารย์จะต้องเป็นคนที่มีความตั้งใจจริงและมีความมุ่งมั่น และต้องการที่จะอยู่ในสังคมไทยได้อย่างมีความสุข

วิธีการที่จะเรียนรู้วัฒนธรรมไทยนั้น วิธีการที่ดีและเป็นวิธีการที่ได้นำมาปฏิบัติจริงมากที่สุด(14คน) คือ การเข้าไปอยู่ในสถานการณ์ต่างๆ จริงและเกิดการเรียนรู้ มีอาจารย์ต่างชาติหลาย

คนที่พูดภาษาไทยได้โดยไม่ได้เข้ารับการอบรมจากที่ใดเลย แต่อาศัยการจดจำและเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆที่จัดขึ้นไม่ว่าจะเป็นของหน่วยงาน หรือ สถาบันต่างๆ สื่อที่สำคัญที่สุดในการถ่ายทอดเรื่องราวเกี่ยวกับวัฒนธรรมหรือภาษาไทยก็คือ สื่อบุคคล ซึ่งก็คือ เพื่อนและนิสิตนักศึกษา ของอาจารย์ต่างชาตินั่นเอง มีอาจารย์ต่างชาติบางคนที่มีความรู้ภาษาไทยมาก่อนที่จะเข้ามาทำงานในประเทศไทยได้ให้ความเห็นไว้ว่า ความรู้ด้านภาษาไทยที่ได้เรียนมานั้นเป็นพื้นฐานที่ดี แต่การที่ได้มาอยู่ในประเทศไทย มีเพื่อนคนไทย เป็นส่วนช่วยให้สามารถที่จะพัฒนาความสามารถทางภาษาไทยให้ดีขึ้น สิ่งที่สำคัญคือจะต้องไม่อายที่จะแสดงความไม่รู้และเรียนรู้จากประสบการณ์ที่ได้รับ

ในส่วนของการปรับตัวของผู้ร่วมงานคนไทยนั้น อาจารย์ต่างชาติส่วนใหญ่จะเห็นว่าผู้ร่วมงานคนไทยไม่จำเป็นต้องปรับอะไรมาก(20คน) เนื่องจากเมื่ออาจารย์ต่างชาติเข้ามาทำงานในประเทศไทยก็ย่อมที่จะถูกคาดหวังให้เป็นผู้ที่ต้องปรับตัวอยู่แล้ว อีกทั้งมีอาจารย์ต่างชาติหลายคนให้ความเห็นว่า ผู้ร่วมงานคนไทยนั้นส่วนใหญ่จะเคยศึกษาในต่างประเทศมาก่อน ทำให้สามารถที่จะเข้าใจแนวคิดและวิธีการดำเนินงานในแบบตะวันตกได้(5คน)

ปัจจัยทางด้านสถานภาพต่างๆ เช่น ตำแหน่งทางวิชาการ มิใช่เป็นปัจจัยที่เป็นแรงจูงใจที่ทำให้อาจารย์ต่างชาติอยากทำงานในประเทศไทย(27คน) ส่วนใหญ่แล้วแรงจูงใจที่ทำให้อาจารย์ต่างชาติอยากทำงานในประเทศไทยก็คือ ชอบประเทศไทยและต้องการที่จะหาประสบการณ์ที่แปลกใหม่ ปัจจัยทางด้านครอบครัวนั้นพบว่า หากอาจารย์ต่างชาติแต่งงานกับคนไทยก็ยินดีที่จะใช้ชีวิตอยู่ในประเทศไทย ในขณะที่อาจารย์ต่างชาติหลายคนที่มีครอบครัวอยู่ในต่างประเทศก็ให้ความเห็นไว้ว่า ความต้องการส่วนตัวที่จะทำงานในประเทศไทยนั้นมีอิทธิพลมากกว่าความต้องการของครอบครัวที่จะให้กลับไปยังประเทศบ้านเกิด(18คน)

ในส่วนของเพื่อนหรือเครือข่ายทางสังคมจะพบว่า ส่วนใหญ่แล้วอาจารย์ต่างชาติจะไม่มีเครือข่ายแบบที่เป็นทางการกับคนในชนชาติเดียวกัน(25คน) เช่น คนอเมริกาก็จะไม่ได้เข้าร่วมกับสมาคมคนอเมริกาในประเทศไทยเป็นต้น เพื่อนที่เป็นชาวต่างชาตินั้นส่วนใหญ่แล้วก็คือเพื่อนอาจารย์ด้วยกันไม่มีเครือข่ายแบบที่เป็นทางการ นอกจากนั้นก็จะเป็นเพื่อนคนไทย และจะมีเพื่อนคนไทยมากกว่าเพื่อนที่เป็นชาวต่างชาติด้วย อาจารย์ต่างชาติส่วนใหญ่จะสนิทกับนิสิตนักศึกษาไทย และได้เรียนรู้เรื่องราวต่างๆที่เกี่ยวกับประเทศไทยจากเพื่อนที่เป็นคนไทย บทบาทของเพื่อนที่เป็นคนไทยและเพื่อนที่เป็นคนต่างชาติจะมีความแตกต่างกัน เพื่อนที่เป็นคนไทยจะเป็นคนที่สามารถให้ความช่วยเหลือในการดำรงชีวิตในประเทศไทย(6คน) และเป็นที่พักพิงทางจิตใจ(4คน)

ในขณะที่เพื่อนที่เป็นคนต่างชาตินั้นมักจะเป็นเพื่อนร่วมงานดังนั้นประเด็นที่พูดคุยกันจึงเป็นประเด็นในเรื่องงานเป็นส่วนใหญ่(5คน)

- **ปัญหาที่อาจารย์ต่างชาติได้ประสบในการดำรงชีวิตในประเทศไทย**

ปัญหาที่อาจารย์ต่างชาติได้พบในประเทศไทยนั้นจะสามารถพิจารณาได้เป็น 4 ประเด็น คือ ปัญหาในการทำงานหรือติดต่อกับระบบราชการไทย ปัญหากับผู้ร่วมงานคนไทย ปัญหาในการสอนนักเรียนไทย และปัญหาในการดำเนินชีวิตประจำวัน

ปัญหาในเรื่องการทำงานหรือติดต่อกับระบบราชการไทยนั้น อาจารย์ต่างชาติส่วนใหญ่ (22คน) จะมีปัญหากับเรื่องใบอนุญาตทำงาน (Work permit) คือรู้สึกว่าการที่ต้องไปทำใบอนุญาตทำงานเป็นเรื่องที่ยุ่งยากมากมีหลายขั้นตอนและเสียเวลามาก ปัญหาที่พบก็คือ เจ้าหน้าที่ไม่สามารถพูดภาษาอังกฤษได้ เจ้าหน้าที่ไม่สุภาพ แต่ส่วนใหญ่แล้วจะยอมรับได้เพราะเป็นเรื่องที่จำเป็นต้องทำและไม่สามารถแก้ไขได้ ในส่วนของปัญหาในการทำงานในระบบราชการไทยนั้น อาจารย์ส่วนใหญ่ไม่มีปัญหานี้เพราะว่า อาจารย์ต่างชาติส่วนใหญ่จะเป็นพนักงานที่มีสัญญาจ้างแบบปีต่อปี หรือ 2 ปีแล้วแต่การเจรจาต่อรอง ซึ่งทำให้สถานภาพดูเหมือนไม่มั่นคงคือ อาจจะไม่ทำต่อก็ได้ ซึ่งทำให้อาจารย์ต่างชาติไม่ได้รับมอบหมายหน้าที่บริหารงานใดๆในหน่วยงาน หน้าที่เดียวที่ต้องทำคือสอนหนังสือ ดังนั้นจึงทำให้อาจารย์ต่างชาติเข้าไปยุ่งเกี่ยวกับระบบราชการไม่มากนัก

ปัญหากับผู้ร่วมงานคนไทย ปัญหานี้เป็นปัญหาสำคัญที่อาจารย์ต่างชาติต้องประสบ ปัญหาส่วนใหญ่แล้วจะเกิดจากความเข้าใจผิด อาจารย์ต่างชาติหลายคนได้กล่าวถึงปัญหาที่พบจากผู้ร่วมงานคนไทยไว้อย่างหลากหลาย เช่น ผู้ร่วมงานคนไทยมักจะปฏิบัติต่ออาจารย์ชาวต่างชาติเหมือนเป็นคนนอก ไม่ใช่คนในหน่วยงานเดียวกัน(12คน) อาจารย์ชาวต่างชาติไม่ถูกรับเชิญให้เข้าร่วมในการประชุมต่างๆ(6คน) เอกสารต่างหรือข้อมูลต่างๆที่จะมีผลกระทบต่ออาจารย์ต่างชาติมักจะเป็นภาษาไทย ผู้ร่วมงานคนไทยชอบพูดถึงอาจารย์ต่างชาติลับหลังในทางที่ไม่ดี(3คน) ในแง่ของการทำงานด้วยกันนั้นก็ยังมีปัญหาต่างๆ เช่น วิธีการทำงานของคนไทยดูเล่นๆ ไม่จริงจังไม่เหมือนกับของวัฒนธรรมเดิมของอาจารย์ต่างชาติ(1คน) อาจารย์คนไทยมักจะให้เกรด A ไม่เกินร้อยละ 10 ของนักเรียนในห้อง ในขณะที่นักเรียนในห้องหลายคนสมควรที่จะได้รับเกรดนี้(1คน) ผู้ร่วมงานคนไทยมองว่าการที่อาจารย์ต่างชาติชี้ให้เห็นข้อผิดพลาดทางภาษาอังกฤษของผู้ร่วมงานคนไทยเป็นการทำให้เสียหน้า(1คน) นอกจากนี้ยังมีประเด็นปัญหาอื่นๆ อีกเช่น อาจารย์ฝรั่งเป็นที่ชื่นชอบของนักศึกษามากกว่าจึงทำให้อาจารย์คนไทยไม่พอใจ(1คน) ผู้ร่วมงานไทยไม่

สอนหรือแนะนำถึงระบบการทำงานของหน่วยงานทำให้สับสน(3คน) ผู้ร่วมงานคนไทยมักจะไม่ว่างถึงภาระงานของอาจารย์ต่างชาติจึงมักจะเพิ่มภาระงานให้แก่อาจารย์ต่างชาติ(2คน) เป็นต้น

ในแง่ของปัญหาการสอนหนังสือนั้น พฤติกรรมการเรียนหนังสือของนิสิตนักศึกษาไทยนั้นไม่เป็นปัญหากับอาจารย์ต่างชาติ(21คน) เรื่องการไม่ค่อยแสดงความคิดเห็นต่างๆในห้องนั้น เป็นสิ่งที่อาจารย์ต่างชาติมองว่าเป็นสิ่งที่ทำลายความสามารถในการสอนของตนเอง ส่วนใหญ่แล้วจะมองว่าปัญหาในการสอนนั้นอยู่ที่ระบบคือ นิสิตนักศึกษาไทยไม่ค่อยจะถูกสอนให้มีความคิดเชิงวิพากษ์ (Critical Mind) จึงไม่สามารถที่จะแสดงความคิดเห็นในเชิงลึกได้มากนัก อาจารย์ต่างชาติหลายคนมองว่า นิสิตนักศึกษาไทยมีความสามารถมากเกินกว่างานที่มอบหมายให้ทำ แต่นิสิตนักศึกษาไม่มีโอกาสที่จะแสดงความสามารถที่แท้จริงของตนออกมา(6คน) เรื่องส่งงานช้า หรือเข้าเรียนสายนั้นเป็นเรื่องที่มีอยู่ทุกที่ในโลก อาจารย์บางคนมีความเห็นว่า นิสิตนักศึกษาไทยเมื่อเทียบกันแล้วจะดีกว่านิสิตนักศึกษาในตะวันตกในด้านของความเคารพครู(3คน)

ปัญหาในด้านการดำเนินชีวิตประจำวัน ปัญหาที่พบส่วนใหญ่ก็จะเป็นปัญหาในเรื่องที่คนไทยมักมองว่าชาวต่างชาติเป็นคนรวยเวลาต้องซื้อของอะไรมักจะได้ราคาสูงกว่าปกติ(5คน) นอกจากนี้ปัญหาที่พบก็เป็นเหมือนกับเรื่องทั่วไป(15คน) เช่น เรื่อง มลพิษในกรุงเทพมหานคร ปัญหาจราจร ปัญหาเรื่องการส่งเสียงดังในที่สาธารณะ เป็นต้น

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง “การสื่อสารและการปรับตัวของอาจารย์ต่างชาติในมหาวิทยาลัยไทย” มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงการปรับตัวของอาจารย์ต่างชาติในมหาวิทยาลัยไทย ความสามารถทางการสื่อสารของอาจารย์ต่างชาติ ความสัมพันธ์ระหว่างความสามารถทางการสื่อสารและการปรับตัวของอาจารย์ต่างชาติ และปัจจัยอื่น ๆ ที่มีผลต่อการปรับตัวของอาจารย์ต่างชาติ

รูปแบบการวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey research) โดยมีเครื่องมือในการวิจัยคือ แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ โดยขนาดกลุ่มตัวอย่างที่เป็นอาจารย์ต่างชาติในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑลจำนวน 104 คน และได้สัมภาษณ์เจาะลึกเพิ่มเติมเป็นจำนวน 30 คน

ในการวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยได้นำแบบสอบถาม 104 ชุดเข้าประมวลผลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป SPSS for windows วิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ และได้สรุปประเด็นสำคัญจากการสัมภาษณ์ เพื่อตอบปัญหานำวิจัยตามวัตถุประสงค์ดังกล่าว

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลลักษณะประชากรของกลุ่มตัวอย่างอาจารย์ต่างชาติ พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีลักษณะทางประชากรในด้านที่เหมือนกัน คือส่วนใหญ่แล้วจะเป็นอาจารย์เพศชาย สาขาวิชาที่สอนส่วนใหญ่แล้วจะเป็นด้านภาษา โดยเป็นชาวตะวันตกมากกว่าตะวันออก เป็นอาจารย์สัญชาติอเมริกามากที่สุด ลักษณะทางประชากรในด้านอื่นเช่น ระบุอายุ ศาสนา ระยะเวลาที่อยู่ในประเทศไทยก็มีความหลากหลายกันไป

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการสื่อสารและการปรับตัวของอาจารย์ต่างชาติในมหาวิทยาลัยไทย สามารถสรุปได้ตามประเด็นดังต่อไปนี้

- การปรับตัวของอาจารย์ต่างชาติในมหาวิทยาลัยไทย
  - ความสามารถทางการสื่อสารของอาจารย์ต่างชาติ
  - ความสัมพันธ์ระหว่างความสามารถทางการสื่อสารและการปรับตัวของอาจารย์ต่างชาติในมหาวิทยาลัยไทย
  - ปัจจัยอื่นๆ ที่มีผลต่อการปรับตัวของอาจารย์ต่างชาติในมหาวิทยาลัยไทย
  - ลักษณะการปรับตัวของอาจารย์ต่างชาติ
  - แรงจูงใจและความคาดหวังที่อาจารย์ต่างชาติมีต่อประเทศไทย
  - ปัจจัยที่มีผลต่อการปรับตัวของอาจารย์ต่างชาติ
  - ปัญหาที่อาจารย์ต่างชาติประสบในการดำรงชีวิตในประเทศไทย
- การปรับตัวของอาจารย์ต่างชาติในมหาวิทยาลัยไทย

ในส่วนนี้ผู้วิจัยได้ทดสอบทางสถิติเพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยทางประชากรและการปรับตัวของอาจารย์ต่างชาติพบว่า ระยะเวลาที่อยู่ในประเทศไทยเป็นปัจจัยเดียวที่มีความสัมพันธ์การปรับตัวของอาจารย์ต่างชาติ

- **ความสามารถทางการสื่อสารของอาจารย์ต่างชาติ**

ผู้วิจัยได้ทดสอบทางสถิติเพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยทางประชากรและ ความสามารถทางการสื่อสารภายใต้วัฒนธรรมไทยของอาจารย์ต่างชาติ พบว่าสัญชาติและ ระยะเวลาที่อยู่ในประเทศไทยมีผลต่อความสามารถทางการสื่อสารของอาจารย์ต่างชาติ

- **ความสัมพันธ์ระหว่างความสามารถทางการสื่อสารและการปรับตัวของอาจารย์ ต่างชาติในมหาวิทยาลัยไทย**

ความสามารถทางการสื่อสารนั้นประกอบด้วยองค์ประกอบย่อย 3 ส่วนคือความสามารถ ทางความคิด ความสามารถทางอารมณ์และความรู้สึก ความสามารถทางพฤติกรรม เมื่อทดสอบ ค่าทางสถิติเพื่อหาความแตกต่างของคะแนนความสามารถทางการสื่อสารระหว่างในแต่ละระดับ ขั้นของการปรับตัวพบว่า ที่ระดับการปรับตัวที่แตกต่างกันนั้นความสามารถทางความคิด และ ความสามารถทางอารมณ์และความรู้สึกไม่แตกต่างกัน ในขณะที่ความสามารถทางด้าน พฤติกรรมและความสามารถทางการสื่อสารภายใต้วัฒนธรรมไทยแตกต่างกันในกลุ่มอาจารย์ที่มี ระดับการปรับตัวที่แตกต่างกัน

- **ปัจจัยอื่นๆ ที่มีผลต่อการปรับตัวของอาจารย์ต่างชาติในมหาวิทยาลัยไทย**

ปัจจัยอื่นที่จะพิจารณาแบ่งออกเป็น 3 ประเด็น คือพฤติกรรมสื่อสารระหว่างบุคคล พฤติกรรมการเปิดรับสื่อมวลชน และปัจจัยทางด้านสิ่งแวดล้อม เมื่อทดสอบหาความสัมพันธ์ ระหว่างปัจจัยทั้ง 3 ประเด็นดังกล่าวกับระดับการปรับตัวของอาจารย์ต่างชาติ พบว่าอาจารย์ ต่างชาติที่มีเพื่อนสนิทเป็นคนไทยและมีเพื่อนสนิทไม่ใช่คนไทยมีระดับการปรับตัวที่ไม่แตกต่าง กัน พฤติกรรมการเปิดรับสื่อโทรทัศน์และการเปิดรับสื่ออินเทอร์เน็ต ไม่มีผลต่อการปรับตัวใน ขณะที่การเปิดรับสื่อวิทยุมีผลต่อการปรับตัว ในส่วนของปัจจัยสิ่งแวดล้อม จะพิจารณาโดย แบ่งเป็น 3 ประเด็นคือ การเปิดรับชาวต่างชาติในสังคมไทย การที่สังคมไทยบีบบังคับให้อาจารย์ ต้องปรับตัว และเครือข่ายทางสังคมของอาจารย์ต่างชาติที่เป็นคนต่างชาติ พบว่าปัจจัยทั้ง 3 ประเด็นดังกล่าวไม่มีผลต่อระดับการปรับตัวของอาจารย์ต่างชาติ

● **ลักษณะการปรับตัวของอาจารย์ต่างชาติ**

ขั้นที่ 1 ขั้นตื่นตาตื่นใจกับวัฒนธรรมใหม่ (Honeymoon stage) อาจารย์กลุ่มนี้จะมีระยะเวลาที่อยู่ในประเทศไทยโดยเฉลี่ยประมาณครึ่งปี ไม่มีความรู้สึกกดดันอะไรรู้สึกว่าคนไทยเป็นมิตรเวลาที่มีปัญหา ก็จะปรึกษากับเพื่อนที่เป็นคนชาติเดียวกันที่เคยอยู่ในประเทศไทยมาก่อน

ขั้นที่ 2 ขั้นหงุดหงิดใจ (Frustration stage) อาจารย์กลุ่มนี้รู้สึกว่าตนเองไม่สามารถที่จะเข้าใจสังคมไทยได้ รู้สึกหงุดหงิดใจ ซึ่งเกิดจากอุปสรรคสำคัญคือ อุปสรรคทางด้านภาษาทำให้ไม่สามารถติดต่อสื่อสารได้อย่างที่ต้องการ

ขั้นที่ 3 ขั้นหาหนทางในการปรับตัว (Readjustment stage) อาจารย์ต่างชาติกลุ่มนี้จะพยายามหาหนทางที่จะปรับตัว คือ เรียนรู้ภาษาไทย มีความใจเย็นและอดทนมากขึ้น

ขั้นที่ 4 ขั้นที่สามารถหาทางออกให้กับการปรับตัวได้แล้ว (Resolution stage)

- กลุ่มอาจารย์ที่รู้สึกต่อสู้อยู่ตลอดเวลา (Fight) อาจารย์กลุ่มนี้จะมีปัญหาที่สำคัญอยู่ 2 ด้าน คือปัญหากับผู้ร่วมงานคนไทย คือรู้สึกว่าผู้ร่วมงานคนไทยไม่ได้มองว่าอาจารย์ต่างชาติเป็นส่วนหนึ่งของหน่วยงาน และปัญหาเรื่องระบบการทำงานของไทย คือ อาจารย์ต่างชาติไม่สามารถยอมรับระบบการทำงานของไทยในหลายด้าน เช่น ค่าจ้าง มีงานเอกสารมาก และอาจารย์ต่างชาติมักจะไม่ได้ข้อมูลข่าวสารต่างๆของหน่วยงานที่จะมีผลกระทบต่อตนเอง หรือถ้าได้ก็มักจะเป็นข้อมูลที่เป็นภาษาไทยซึ่งทำให้ไม่สามารถที่จะอ่านได้
- กลุ่มอาจารย์ที่สามารถปรับตัวได้ (Accommodation) ประเด็นที่จะพิจารณาในอาจารย์กลุ่มนี้คือ ปัจจัยส่งเสริมให้อาจารย์ต่างชาติสามารถที่จะปรับตัวได้ และปัจจัยอุปสรรคที่ทำให้อาจารย์ต่างชาติไม่สามารถที่จะปรับตัวได้อย่างสมบูรณ์ ปัจจัยที่ส่งเสริมการปรับตัวของอาจารย์ต่างชาติ คือจะต้องยอมรับถึงความแตกต่างทางสังคมและวัฒนธรรมของตนเองและสังคมวัฒนธรรมไทย ปัจจัยอุปสรรคคือความแตกต่างในการทำงานแบบไทยและแบบวัฒนธรรมตน คือ วิธีการแก้ปัญหาที่แตกต่างกัน วิธีการแก้ไขความขัดแย้งที่แตกต่างกัน วิธีการบริหารงานที่แตกต่างกัน ล้วนแล้วแต่เป็นอุปสรรคที่อาจารย์ต่างชาติไม่สามารถที่จะปรับตัวได้อย่างสมบูรณ์

- กลุ่มอาจารย์ที่ปรับตัวได้อย่างสมบูรณ์ (Full participation) อาจารย์กลุ่มนี้มีระยะเวลาเฉลี่ยที่อาศัยอยู่ในประเทศไทยประมาณ 14 ปี ซึ่งปัจจัยที่สำคัญที่ทำให้อาจารย์ต่างชาติสามารถที่จะปรับตัวได้อย่างสมบูรณ์นั้น คือ ความสามารถที่จะสื่อสารด้วยภาษาไทย เข้าใจและยอมรับในวัฒนธรรมไทย และส่วนใหญ่จะแต่งงานกับคนไทย

- **แรงจูงใจและความคาดหวังที่อาจารย์ต่างชาติมีต่อประเทศไทย**

แรงจูงใจที่สำคัญที่ทำให้อาจารย์ต่างชาติต้องการที่จะเข้ามาทำงานในประเทศไทยก็คือ ความรู้สึกหลงใหลและชื่นชมในวัฒนธรรมไทย ความต้องการที่จะได้รับประสบการณ์ที่แปลกใหม่ และความรู้สึกเบื่อก่อนที่จะทำงานในประเทศเดิมของตนเอง ความคาดหวังที่อาจารย์ต่างชาติมีต่อประเทศไทยนั้นส่วนใหญ่แล้วจะไม่คาดหวังอะไรมาก ไปจนถึงมีความคาดหวังในทางที่ดีต่อประเทศไทย

- **ปัจจัยที่มีผลต่อการปรับตัวของอาจารย์ต่างชาติ**

การเรียนรู้และยอมรับถึงความแตกต่างระหว่างวัฒนธรรมเดิมของตนเองกับวัฒนธรรมไทย การมีจิตใจเปิดกว้างยอมรับแนวคิดใหม่ๆ มองโลกในแง่ดี และเรียนรู้วัฒนธรรมไทย เป็นปัจจัยที่สำคัญในการที่จะปรับตัวให้เข้ากับวัฒนธรรมไทยให้ได้ การเรียนรู้วัฒนธรรมที่ดีที่สุดคือ จะต้องปฏิบัติจริง เข้าไปอยู่ในสถานการณ์นั้นจริงๆ การมีเครือข่ายทางสังคมที่เป็นคนไทยจะมีส่วนช่วยในการปรับตัวได้ดียิ่งขึ้น

- **ปัญหาที่อาจารย์ต่างชาติประสบในการดำรงชีวิตในประเทศไทย**

ปัญหาที่สำคัญที่อาจารย์ต่างชาติพบคือ เรื่องการขอใบอนุญาตทำงาน ซึ่งมีขั้นตอนที่ล่าช้าและยุ่งยากอีกทั้งเจ้าหน้าที่คนไทยยังไม่สามารถพูดภาษาอังกฤษได้ดีเท่าที่ควร นอกจากนี้ก็จะเป็นปัญหาที่เกิดกับผู้ร่วมงานคนไทย คือ ผู้ร่วมงานคนไทยมักปฏิบัติต่ออาจารย์ต่างชาติเหมือนไม่ใช่คนในหน่วยงาน ซึ่งก่อให้เกิดปัญหาต่างๆ ตามมามากมาย

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยเรื่อง “การสื่อสารและการปรับตัวของอาจารย์ต่างชาติในมหาวิทยาลัยไทย” สามารถอภิปรายผลการวิจัยในประเด็นต่างๆ ดังต่อไปนี้

- ปัจจัยภายในของอาจารย์ต่างชาติแต่ละบุคคลที่มีผลต่อการปรับตัวของตนเอง

ปัจจัยข้อนี้ นับว่าเป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุดในการปรับตัวของอาจารย์ต่างชาติ กล่าวคือ จากการสัมภาษณ์และแบบสอบถามพบว่า อาจารย์ต่างชาติส่วนใหญ่ให้ความเห็นว่าผู้ที่ควรจะต้องเป็นฝ่ายที่ปรับตัวคือตัวอาจารย์ต่างชาติเอง เนื่องจากเมื่ออาจารย์ต่างชาติตัดสินใจที่จะเดินทางมาในประเทศไทยแล้วก็ต้องปรับตัวให้อยู่ในประเทศไทยให้ได้ สามารถกล่าวได้ว่าสิ่งที่มีอิทธิพลมากที่สุดในการปรับตัวของอาจารย์ต่างชาติก็คือตัวอาจารย์ต่างชาติเอง ส่วนบทบาทของสื่อบุคคล เช่น เพื่อนที่เป็นคนไทย หรือ สื่อมวลชนประเภทต่างๆ เป็นสิ่งที่เป็นหนทางในการช่วยให้อาจารย์ต่างชาติสามารถที่จะปรับตัวได้ดียิ่งขึ้น หากพิจารณาตามแนวคิดของ Ting-toomey (1999) ในเรื่องปัจจัยในระดับบุคคล (Individual-level factors) ก็พบว่า แรงจูงใจและความคาดหวังของอาจารย์ต่างชาติมีบทบาทสำคัญในการปรับตัวของอาจารย์ต่างชาติ กล่าวคือ อาจารย์ต่างชาติส่วนใหญ่จะให้ความเห็นว่า ปัจจัยที่ทำให้อยากที่จะเข้ามาทำงานในประเทศไทยก็คือ ความหลงใหลและชื่นชมในวัฒนธรรมไทย และความต้องการที่จะได้รับประสบการณ์ที่แปลกใหม่เป็นหลัก ตำแหน่งทางวิชาการ ผลตอบแทน ไม่ใช่แรงจูงใจที่ทำให้อยากมาทำงานในประเทศไทย

ในด้านของความคาดหวังส่วนใหญ่แล้วอาจารย์ต่างชาติจะมีความคาดหวังอยู่ในระดับเฉยๆคือไม่มีความคาดหวังอะไรมาก ไปจนถึงมีความคาดหวังในทางที่ดีต่อประเทศไทย ความคาดหวังในทางที่ดีในที่นี้คือ มองโลกในแง่ดีเมื่อเกิดปัญหาที่นอกเหนือจากความคาดหวังก็จะไม่รู้สึกเสียใจมากนัก

ประเด็นต่อมาคือการเตรียมตัวก่อนที่จะเดินทางมาประเทศไทย อาจารย์ต่างชาติส่วนใหญ่แล้วจะเตรียมตัวหาข้อมูลเกี่ยวกับประเทศไทยก่อนที่จะเดินทางเข้ามาในประเทศไทย โดยส่วนใหญ่แล้ว การที่เข้ามาทำงานในประเทศไทยนี้มักจะไม่ใช่การเดินทางมาประเทศไทยในครั้งแรก อย่างน้อยก็เคยเดินทางมาท่องเที่ยวบ้างแล้ว และมีอาจารย์ต่างชาติหลายคนที่มีเพื่อนที่เป็นคนไทยและได้แนะนำให้มาทำงานในประเทศไทย กลุ่มอาจารย์ที่เตรียมตัวเป็นอย่างดีก่อนที่จะเข้ามาทำงานในประเทศไทยก็คือ อาจารย์ที่เคยเดินทางมาเป็นอาสาสมัคร (Peace corps) มาก่อนซึ่ง

อาจารย์กลุ่มนี้จะได้รับการอบรมเกี่ยวกับภาษาและวัฒนธรรมไทยเป็นอย่างดี นอกจากนี้ยังมีอาจารย์ที่เรียนภาษาไทยเป็นวิชาเอกในระดับปริญญาตรีมาก่อน ก็จะมีความสามารถในการใช้ภาษาไทยในระดับที่สูงมากเมื่อเทียบกับอาจารย์ต่างชาติคนอื่นๆ และยังมีอาจารย์บางคนเข้ามาทำงานในประเทศไทยแล้วสนใจในวัฒนธรรมไทยจนกระทั่งเรียนภาษาไทยในระดับปริญญาโทและปริญญาเอก อาจารย์ส่วนใหญ่จะให้ความเห็นว่าการเรียนรู้เรื่องราวเกี่ยวกับวัฒนธรรมไทยมาก่อนนั้นเป็นสิ่งที่ดีแต่ไม่จำเป็นที่จะต้องเรียนรู้มากนักก็ได้ เพราะการเรียนรู้ที่ดีที่สุดก็คือการที่ได้เข้าไปอยู่ในสถานการณ์ต่างๆ ในสังคมไทยจริงๆ มีอาจารย์หลายคนที่ไม่ได้เรียนภาษาไทยมาก่อน แต่สามารถที่จะพูดภาษาไทยได้โดยอาศัยการเข้าร่วมกิจกรรมกับคนไทยเสมอ และเรียนรู้จากสิ่งต่างๆ ที่อยู่รอบตัว ไม่ว่าจะเป็นนิสิตนักศึกษา ไปจนกระทั่งพ่อค้าแม่ค้าในร้านอาหาร และจะต้องไม่อายที่จะถามไม่กลัวที่จะทำผิด

ในเรื่องของบุคลิกลักษณะของอาจารย์ต่างชาติที่เหมาะสมที่จะสามารถที่จะอยู่ในสังคมไทยได้อย่างมีความสุขนั้น อาจารย์ต่างชาติได้ให้ความเห็นไว้อย่างหลากหลาย แต่มีประเด็นหนึ่งที่สามารถสรุปออกมาได้คือ อาจารย์ต่างชาติจะต้องเรียนรู้และยอมรับถึงความแตกต่างระหว่างวัฒนธรรมไทยให้ได้ ซึ่งตรงกับแนวคิดของ Kim (1995) ที่ว่าการที่มีมุมมองที่เปิดกว้าง เปิดใจรับสิ่งใหม่เป็นบุคลิกภาพที่จำเป็นในการปรับตัว และตรงตามแนวคิดของ Ting-toomey (1999) ที่ว่าจะต้องมีลักษณะที่ยืดหยุ่น อดทนต่อความกำกวมได้ ประเด็นในเรื่องลักษณะที่สำคัญคือ จะต้องเป็นคนที่มีความมุ่งมั่นในใจต่อแรงจูงใจและเป้าหมายของตนเอง (Internal locus of control) เพราะว่าปัจจัยที่สำคัญที่สุดในการปรับตัวก็มาจากแรงขับเคลื่อนภายในตัวของอาจารย์แต่ละคนเอง

เมื่อพิจารณาถึงปัญหาที่อาจารย์ต่างชาติประสบทั้งในกลุ่มที่รู้สึกหงุดหงิดใจ กลุ่มที่รู้สึกว้าวุ่นใจต่อผู้อยู่ตลอดเวลา และแม้แต่กลุ่มที่สามารถปรับตัวได้ ปัญหาส่วนหนึ่งก็มาจากการที่ไม่ยอมรับถึงความแตกต่างทางวัฒนธรรม เช่น การทำงานแบบไทย มีงานเอกสารเยอะ บริหารงานแบบรวมอำนาจ ไม่มีความคิดสร้างสรรค์ ทำตามชนบประเพณีโดยเคร่งครัด ฯลฯ ซึ่งประเด็นเหล่านี้ล้วนแล้วแต่เกิดจากความไม่สามารถที่จะยอมรับความแตกต่างทางวัฒนธรรมทั้งสิ้น

หากพิจารณาในแง่ผลของการปรับตัวของอาจารย์ต่างชาติตามแนวคิดของ Ting-toomey (1999) นั้นพบว่า มีอาจารย์หลายคนที่ปรับตัวให้เข้ากับวัฒนธรรมไทยโดยการเปลี่ยนแปลงตัวเอง โดยได้ให้ความเห็นว่า การที่จะอยู่ในประเทศไทยให้ได้อย่างมีความสุขก็จะต้องรู้จักใจเย็นและปล่อยวางบ้าง บางทีต้องทำเป็นไม่รู้ไม่เห็นในบางเรื่อง มีอาจารย์หลายคนที่ย้ายมานับถือ

ศาสนาพุทธ และก็มีอาจารย์หลายคนที่ใช้แนวคิดของมุมมองวัฒนธรรมที่ 3 (Third culture perspective) คือนับถือศาสนาผสมกันระหว่างพุทธกับคริสต์คือเลือกเอามุมมองที่เห็นว่าเหมาะสมของแต่ละศาสนา มาปฏิบัติ

ตามแนวคิดของ Ting-toomey (1999) อาจารย์ต่างชาติส่วนใหญ่จะมีการปรับตัวในแบบมีอัตลักษณ์คู่ (Bicultural identity) ยังคงดำรงความเป็นชาติพันธุ์ของตัวเองอยู่แต่ก็สามารถที่ยอมรับและปฏิบัติตามวัฒนธรรมไทยได้ สอดคล้องกับการยอมรับความแตกต่างระหว่างวัฒนธรรมไทยและวัฒนธรรมดั้งเดิมของตนเอง

เมื่อได้ลองมาศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องนั้นก็พบว่า มีปัจจัยหลายอย่างที่น่าสนับสนุนกับผลการวิจัยในครั้งนี้ งานวิจัยของกันทิมา กุญชร ณ อยุธยา (Kantima Kunjara, 1982) ที่ได้เสนอถึงรูปแบบการสื่อสารของนักเรียนไทยในสหรัฐอเมริกาในขั้นตอนของการปรับตัวทางวัฒนธรรมพบว่า ปัจจัยเรื่องแรงจูงใจในการปรับตัว (Acculturation motivation) มีผลต่อการเข้าถึงช่องทางในการสื่อสารระหว่างบุคคล และมีผลต่อการปรับตัวของนักเรียนไทย ซึ่งสอดคล้องกับผลวิจัยที่ได้ในการวิจัยครั้งนี้ นอกจากนี้ งานวิจัยของ C.Ward & A.Rana-Deuba (2000) ที่ได้ศึกษาถึงอิทธิพลของวัฒนธรรมเดิมและอิทธิพลของวัฒนธรรมเจ้าบ้านที่มีผลต่อการปรับตัวของผู้แปลกหน้า ซึ่งได้สรุปออกมาว่า ปัจจัยที่ใช้ทำนายการปรับตัวทางจิตวิทยา (Psychological adjustment) ของชาวต่างชาติ นั้นปัจจัยสำคัญคือ อำนาจในการควบคุมตัวเอง (Locus of control) ผู้ที่มีจิตใจมุ่งมั่นและมีแรงจูงใจที่แน่วแน่ สามารถควบคุมตัวเองได้ (Internal locus of control) จะเป็นผู้ที่สามารถที่จะปรับตัวได้ดีกว่าผู้ที่ปล่อยให้ปัจจัยภายนอกเข้ามาควบคุมพฤติกรรม (External locus of control)

- ความสามารถทางการสื่อสารและระดับการปรับตัวของอาจารย์ต่างชาติ

ปัจจัยที่สำคัญที่มีผลต่อการปรับตัวตามแนวคิดของ Kim (1995) คือความสามารถทางการสื่อสารของอาจารย์ต่างชาติซึ่งก็คือความสามารถในการสื่อสารภายใต้วัฒนธรรมเจ้าบ้าน ประกอบด้วยความสามารถทางด้านความคิด ความสามารถทางด้านความรู้สึก ความสามารถทางด้านพฤติกรรม ซึ่งเมื่อทำการทดสอบพบว่าความสามารถทางด้านพฤติกรรมเท่านั้นที่มีผลต่อการปรับตัว ในขณะที่ความสามารถทางด้านความคิดและความสามารถทางด้านอารมณ์และความรู้สึกไม่มีผลต่อการปรับตัว แต่เมื่อนำคะแนนความสามารถทั้ง 3 ส่วนมารวมกันเป็นความสามารถทางการสื่อสารภายใต้วัฒนธรรมไทยแล้วนำมาทดสอบหาความแตกต่างของระดับ

คะแนนความสามารถทางการสื่อสารภายใต้วัฒนธรรมไทยกับระดับการปรับตัวของอาจารย์ต่างชาติพบว่า อาจารย์ต่างชาติที่มีระดับความสามารถทางการสื่อสารแตกต่างกันก็จะมีระดับการปรับตัวที่แตกต่างกัน

ซึ่งผลที่ได้ออกมามีส่วนที่ไม่สอดคล้องกับแนวคิดเรื่องการปรับตัวของ Kim คือ Kim จะกล่าวว่าความสามารถทางการสื่อสารทั้งในแง่ของความคิด อารมณ์และความรู้สึกและการแสดงพฤติกรรมล้วนแล้วแต่มีผลต่อการปรับตัว เมื่อพิจารณาถึงความสามารถทางด้านความคิดซึ่งประกอบไปด้วยทักษะในการใช้ภาษาไทยและความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมไทย พบว่าทักษะทางด้านภาษาไทยมีผลต่อการปรับตัว ในขณะที่ความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมไทยไม่มีผลต่อการปรับตัว ทั้งนี้เมื่อพิจารณาผลที่ได้จากการสัมภาษณ์และแบบสอบถามปลายเปิดพบว่า ปัจจัยที่สำคัญในการปรับตัวก็คือ ความสามารถในการใช้ภาษาไทยในการสื่อสาร ผู้ที่สามารถฟัง พูด อ่าน เขียนภาษาไทยได้จะเป็นผู้ที่รู้สึกว่าสามารถที่จะปรับตัวได้ดีที่สุด ในขณะที่ความรู้ที่เกี่ยวกับวัฒนธรรมไทยในเรื่องทั่วไปนั้นไม่มีความจำเป็นมากนัก เพราะอาจารย์ส่วนใหญ่จะรู้ว่า ห้ามใช้เก้าอี้ของห้ามผู้หญิงโดนตัวพระสงฆ์ ฯลฯ ความรู้เหล่านี้ไม่ได้มีความจำเป็นมากนักในการปรับตัว ความรู้ในเรื่องวัฒนธรรมไทยที่สำคัญคือ ความรู้วัฒนธรรมในเรื่องเฉพาะ เช่นวัฒนธรรมการทำงานแบบไทย วิธีสร้างความสัมพันธ์กับคนไทย ซึ่งเรื่องราวเหล่านี้เป็นประเด็นที่ไม่ค่อยพบเจอแหล่งข้อมูลที่อาจารย์ต่างชาติจะสามารถศึกษามาก่อนได้ ทำให้อาจารย์ต่างชาติไม่สามารถที่จะเตรียมตัวในเรื่องวัฒนธรรมเฉพาะที่จะต้องประสบได้ วิธีการที่อาจารย์ต่างชาติใช้ในการปรับตัวก็คือ เรียนรู้และแก้ไขหรือปรับปรุงพฤติกรรมของตนเองจากประสบการณ์จริง

ในด้านความสามารถทางด้านอารมณ์และความรู้สึกนั้น อาจารย์ต่างชาติส่วนใหญ่จะมีความสามารถอยู่ในขั้นปานกลางถึงค่อนข้างสูง และในระดับการปรับตัวที่แตกต่างกันก็ไม่ได้มีระดับความสามารถทางอารมณ์และความรู้สึกที่แตกต่างกันเนื่องจาก อาจารย์ส่วนใหญ่จะมีความสามารถที่เข้าใจในอารมณ์และความรู้สึกของคนไทยและสามารถที่จะแสดงอารมณ์และความรู้สึกให้ผู้ร่วมงานคนไทยเข้าใจได้ อาจารย์หลายคนแสดงความคิดเห็นว่าเข้าใจว่าผู้ร่วมงานไทยมีอารมณ์โกรธ อารมณ์ดีใจ แต่ไม่เข้าใจว่าทำไมจะต้องเกิดอารมณ์โกรธ หรือดีใจในเรื่องนั้นๆ ด้วย ซึ่งเป็นสาเหตุที่ทำให้ความสามารถทางอารมณ์และความรู้สึกของอาจารย์ต่างชาติไม่มีผลต่อระดับการปรับตัว

ในด้านความสามารถทางด้านพฤติกรรม พฤติกรรมที่แสดงออกไปนั้นอาจกล่าวได้ว่าเป็นผลที่เกิดจากความคิดและความรู้สึกของอาจารย์ต่างชาติ และ ความสามารถทางพฤติกรรมก็มีผล

ต่อระดับการปรับตัวของอาจารย์ต่างชาติ ซึ่งสามารถที่จะอธิบายได้ว่า ทักษะในการแสดงพฤติกรรมมีส่วนสำคัญที่สุดในความสามารถในการสื่อสาร กล่าวคือ พฤติกรรมที่แสดงออกมาได้อย่างถูกต้องเหมาะสมนั้นก็เปรียบเสมือนเป็นการโน้มน้าวใจตนเอง (Self persuasion) ให้อยอมรับและแสดงออกถึงวัฒนธรรมไทยได้ ซึ่งการที่สามารถโน้มน้าวใจตัวเองได้ก็จะมีผลต่อการปรับตัวได้มากที่สุด

และเมื่อได้ทำการทดสอบเพื่อหาความสัมพันธ์ของภาพรวมของความสามารถทางการสื่อสารทั้งหมดกับการปรับตัวของอาจารย์ต่างชาติก็พบว่า ความสามารถทางการสื่อสารมีความสัมพันธ์กับการปรับตัวของอาจารย์ต่างชาติ นั่นหมายความว่าความสามารถส่วนย่อยเป็นส่วนๆไม่สำคัญเท่ากับความสามารถโดยรวม คือจะต้องมีความสามารถทั้งในด้านความคิด อารมณ์และความรู้สึก และการแสดงพฤติกรรม โดยผลที่ได้นี้สอดคล้องกับแนวคิดของ Kim (1995) และงานวิจัยของจามจุรี ผดุงชีวิต (Jarmjuree Padunchewit, 1997) ที่พบว่าความสามารถทางการสื่อสารมีผลในเชิงบวกต่อการปรับตัวของผู้จัดการชาวอเมริกาที่ทำงานในประเทศไทย

นอกจากนี้หากพิจารณาประเด็นที่มีผลต่อความสามารถทางการสื่อสารของอาจารย์ต่างชาติก็คือ ระยะเวลาที่อยู่ในประเทศไทย ผู้ที่อยู่ในประเทศไทยเป็นระยะเวลานานจะมีความสามารถทางการสื่อสารเพิ่มมากขึ้นและมีระดับการปรับตัวที่สูงขึ้น คือผู้ที่สามารถที่จะอาศัยอยู่ในประเทศไทยได้เป็นระยะเวลานานย่อมเกิดจากความเต็มใจและยินดีที่เรียนรู้วัฒนธรรมไทย เพิ่มความสามารถทางการสื่อสารของตนเองและสามารถที่จะปรับตัวให้สามารถที่จะอาศัยอยู่ในประเทศไทยได้อย่างมีความสุข

- สื่อมวลชนและสื่อบุคคลที่มีผลต่อการปรับตัวของอาจารย์ต่างชาติ

ปัจจัยทางด้านพฤติกรรมกรสื่อสารระหว่างบุคคลนั้นพบว่าบทบาทของเพื่อนของอาจารย์ต่างชาติที่เป็นคนไทย และที่เป็นคนต่างชาตินั้นมีความแตกต่างกันคือ เพื่อนที่เป็นคนไทยนั้นจะสามารถให้ความช่วยเหลือในด้านเป็นแหล่งข้อมูลและเป็นที่พักพิงทางจิตใจได้ ในขณะที่เพื่อนที่เป็นชาวต่างชาติจะเป็นแหล่งข้อมูลในระยะแรก ส่วนใหญ่แล้วจะมีความสัมพันธ์ในลักษณะเพื่อนร่วมงานเป็นส่วนใหญ่ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของธิดารัตน์ กนิษฐนาคะ (2541) ที่ว่าสื่อบุคคลที่เป็นคนไทยนั้นช่วยลดความกังวลใจของชาวต่างชาติลงได้

เมื่อพิจารณาถึงเครือข่ายทางสังคมแล้วพบว่า อาจารย์ต่างชาติส่วนใหญ่แล้วจะไม่มีเครือข่ายกับคนในชนชาติเดียวกันในแบบที่เป็นทางการ (เช่น สมาคม ชมรมต่างๆ) ความสัมพันธ์

กับคนต่างชาติด้วยกันจะมีในลักษณะของเพื่อนร่วมงานเป็นส่วนใหญ่ เครือข่ายทางสังคมที่อาจารย์ต่างชาติส่วนใหญ่มีปฏิสัมพันธ์ในชีวิตประจำวันก็คือ คนไทย โดยคนไทยที่อาจารย์ต่างชาติรู้สึกว่าจะสามารถที่จะเรียนรู้และมีส่วนช่วยในการปรับตัวได้เป็นอย่างดีคือ นิสิตนักศึกษาในชั้นเรียนนั่นเอง มีอาจารย์หลายคนทีกล่าวว่า สิ่งที่ทำให้ยังคงอยู่ในประเทศไทยจนถึงขณะนี้เนื่องจากว่า รักที่จะสอนหนังสือ และมีความสุขที่จะได้พบปะพูดคุยกับนิสิตนักศึกษานักเรียนไทย

ปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการสื่อสารระหว่างบุคคล ปัญหาหลักที่พบก็คือปัญหากับผู้ร่วมงานคนไทย คือ ผู้ร่วมงานคนไทยมักจะปฏิบัติต่ออาจารย์ต่างชาติเหมือนว่าอาจารย์ต่างชาติไม่ใช่คนในหน่วยงาน และอาจารย์ต่างชาติส่วนใหญ่จะรู้สึกไม่พอใจกับวิถีแก้ไขความขัดแย้งของคนไทย คือ อาจารย์ต่างชาติที่มาจากสังคมตะวันตกส่วนใหญ่จะเน้นการแก้ไขความขัดแย้งด้วยการเผชิญหน้า ซึ่งสังคมไทยจะไม่แก้ปัญหาดังวิธีนี้ทำให้อาจารย์ต่างชาติไม่พอใจ นอกจากนี้ยังมีปัญหาในเรื่องการทำงาน คือคนไทยจะทำงานแบบไม่เคร่งเครียดในขณะที่อาจารย์ชาวญี่ปุ่นจะรู้สึกว่าคนไทยทำงานไม่เต็มประสิทธิภาพ เพราะคนญี่ปุ่นจะมีความตั้งใจในการทำงานที่สูงมาก ซึ่งปัญหาที่พบคือความไม่ยอมรับและไม่เข้าใจในความแตกต่างทางวัฒนธรรมนั่นเอง

ในแง่ของสื่อมวลชนนั้นพบว่าอาจารย์ต่างชาติส่วนใหญ่ไม่นับดูโทรทัศน์ จึงทำให้โทรทัศน์ไม่มีบทบาทในการปรับตัวของอาจารย์ต่างชาติ ในขณะที่อาจารย์ต่างชาติส่วนใหญ่มีพฤติกรรมการใช้อินเทอร์เน็ตในอัตราที่ค่อนข้างสูง โดยบทบาทของสื่อประเภทนี้นั้นไม่มีส่วนช่วยในการปรับตัวของอาจารย์ต่างชาติ เพราะว่าอาจารย์ต่างชาติจะใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อติดตามข่าวสารความเป็นไปของโลก และใช้เพื่อติดต่อกับเพื่อนที่เป็นชาวต่างชาติด้วยกันที่อยู่ในประเทศเดิมของตนเอง คือ ใช้สื่ออินเทอร์เน็ตเสมือนเครื่องมือที่ช่วยให้ตัวเองกลับเข้าไปอยู่ในวัฒนธรรมตนเอง เจอภาษาที่คุ้นเคย ๆ ได้พบปะพูดคุยกับเพื่อนที่อยู่ในประเทศของตนเอง

- ปัจจัยทางด้านสิ่งแวดล้อม ที่มีผลต่อการปรับตัวของอาจารย์ต่างชาติ

ปัจจัยทางด้านสิ่งแวดล้อม ซึ่งตามแนวคิดของ Kim (1995) ได้กล่าวไว้ว่าปัจจัยทางสิ่งแวดล้อมที่ประกอบด้วยการเปิดรับของสังคมไทย การบังคับให้ต้องปฏิบัติตามสังคมไทย และการมีเครือข่ายที่เป็นคนต่างชาติด้วยกันนั้นพบว่าไม่มีผลต่อการปรับตัว เนื่องจากปัจจัยทางด้านสิ่งแวดล้อมนั้นดูเหมือนว่าจะให้ภาพที่กว้างแก่อาจารย์ต่างชาติมากเกินไป ปัจจัยทางด้านสิ่งแวดล้อมที่พบว่ามีส่วนในการปรับตัวของอาจารย์ต่างชาติคือ ปัจจัยทางด้านสิ่งแวดล้อมขององค์กรหรือหน่วยงานที่อาจารย์ต่างชาติได้เข้าไปทำงาน ซึ่งตรงตามแนวคิดของ Ting-toomey (1999) ที่ว่าสถาบันท้องถิ่น (Local institution) คือสถาบันที่จะต้องติดต่อกับอาจารย์ต่างชาติ

โดยตรงมีอิทธิพลต่อการปรับตัวของอาจารย์ต่างชาติเป็นอย่างมาก ปัญหาที่อาจารย์ต่างชาติประสบนั้นส่วนใหญ่แล้วจะเกิดในสถานที่ทำงานทั้งนั้นไม่ว่าจะเป็นปัญหากับผู้ร่วมงานคนไทยหรือปัญหากับระบบการทำงานแบบไทย

หากพิจารณาตามแนวคิดของ Ting-toomey (1999) ในประเด็นเรื่องปัจจัยระดับระบบ (System-level factors) ที่จะมีผลต่อการปรับตัวของอาจารย์ต่างชาติพบว่า ในแง่สภาพสังคม เศรษฐกิจของประเทศไทยนั้น คนไทยมิได้มองว่าอาจารย์ต่างชาติเข้ามาแย่งงานของคนไทยเพราะอาจารย์ต่างชาติส่วนใหญ่จะเข้ามาสอนในวิชาภาษาต่างประเทศซึ่งเป็นภาษาของอาจารย์เอง อีกทั้งอาชีพครูในสังคมไทยเป็นอาชีพที่ได้รับการยกย่องจึงทำให้อาจารย์ต่างชาติไม่เป็นที่ไม่ยอมรับในสังคมไทย เมื่อมองในประเด็นเรื่องการที่จะต้องปฏิบัติตามสังคมไทย (Cultural assimilation) แล้วนั้นพบว่า สังคมไทยเป็นสังคมที่เปิดรับชาวต่างชาติ ค่อนข้างที่จะไม่มีอคติต่อคนต่างชาติมากนัก แต่ก็มีอาจารย์ต่างชาติหลายคนให้ความเห็นว่าคนไทยไม่มีอคติต่อคนต่างชาติที่ผิวขาวหรือเป็นคนเอเชียด้วยกัน ส่วนอาจารย์ที่เป็นคนผิวดำก็ยังถูกคนไทยมองอย่างมีอคติอยู่ นอกจากนี้ยังมีบางแง่มุมของสังคมไทยบังคับให้คนต่างชาติต้องปฏิบัติตาม เช่น ข้อมูลต่างๆจะประกาศเป็นภาษาไทย เป็นต้น ซึ่งทำให้อาจารย์ต่างชาติบางที่เกิดความสับสน แต่ก็ส่วนใหญ่จะยอมรับได้ เพราะเมื่อเข้ามาอยู่ในประเทศไทย เอกสารทุกอย่างก็ต้องเป็นภาษาไทย

ปัญหาอื่นที่อาจารย์ต่างชาติต้องพบก็คือ ปัญหาเกี่ยวกับสังคมไทย เช่น การไม่เข้าคิว การส่งเสียงดังในที่สาธารณะ ฯลฯ ซึ่งอาจารย์ส่วนใหญ่ก็ให้ความเห็นว่าไม่ได้เห็นว่าปัญหาเหล่านี้มีผลต่อตนเองมากนักและ คิดว่าปัญหาเหล่านี้ก็เป็นปัญหาแบบเดียวกับที่คนไทยได้รับเหมือนกัน

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ข้อเสนอแนะ

● ข้อเสนอแนะสำหรับการปรับตัวของอาจารย์ต่างชาติ

การปรับตัวของอาจารย์ต่างชาตินั้นมีปัจจัยที่สำคัญก็คือปัจจัยภายในตัวของอาจารย์ต่างชาติเอง ความมุ่งมั่นแรงจูงใจและความคาดหวังที่มีต่อประเทศไทย จะเป็นแรงผลักดันที่สำคัญที่จะมีส่วนช่วยให้อาจารย์ต่างชาติเรียนรู้วัฒนธรรมไทย และสามารถปรับตัวอยู่ในวัฒนธรรมไทยได้ในที่สุด แนวทางที่จะทำให้การปรับตัวเป็นไปในทิศทางที่ดีก็คือ ความเข้าใจและยอมรับในความแตกต่างของวัฒนธรรมไทยและวัฒนธรรมเดิมของตนเอง นอกจากนี้ปัจจัยทางด้านผู้ร่วมงานคนไทยก็มีผลอย่างมากต่อการปรับตัว ดังจะเห็นได้จากปัญหาส่วนใหญ่ที่อาจารย์ต่างชาติประสบก็คือ ปัญหาเกี่ยวกับเพื่อนร่วมงานดังนั้น ผู้ร่วมงานคนไทยก็ควรที่จะพยายามทำความเข้าใจกับอาจารย์ต่างชาติมากขึ้น เพิ่มการพูดคุยให้มากขึ้น เพื่อสร้างความเข้าใจอันดี ซึ่งจะส่งผลให้อาจารย์ต่างชาติและผู้ร่วมงานคนไทยทำงานร่วมกันได้อย่างมีประสิทธิภาพ

● ข้อเสนอแนะสำหรับงานวิจัยในอนาคต

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการศึกษาถึงการปรับตัวของคนต่างชาติในเชิงการสื่อสารระหว่างวัฒนธรรม ซึ่งเป็นเรื่องที่ยังมีการศึกษาอยู่ไม่มากนักในประเทศไทย การวิจัยในครั้งนี้จึงเสมือนเป็นการปูพื้นฐานองค์ความรู้ในศาสตร์นี้ ซึ่งในการวิจัยในครั้งนี้มีข้อจำกัดในการวิจัยที่จะเสนอแนะเป็นแนวทางในการวิจัยในอนาคตต่อไปดังนี้

1. ประเด็นในเรื่องแนวคิดในการปรับตัวในการสื่อสารระหว่างวัฒนธรรมนั้นพิจารณาตามแนวคิดของ Kim โดยพิจารณาจากองค์ประกอบต่างๆ 5 องค์ประกอบโดยยังไม่พิจารณาไปถึงองค์ประกอบที่ 6 ในแง่ของการเปลี่ยนรูประหว่างวัฒนธรรมหรือผลของการปรับตัว ในการวิจัยต่อไปสามารถที่จะพิจารณาในประเด็นนี้ได้
2. แนวคิดในเรื่องความสามารถในการสื่อสารระหว่างวัฒนธรรมนั้นจะพิจารณาแยกออกเป็น 3 ประเด็นคือในเรื่องของความสามารถทางความคิด ความสามารถทางอารมณ์และความรู้สึกละและความสามารถทางพฤติกรรม ซึ่งในแต่ละประเด็นนั้นเกณฑ์ที่ใช้วัดก็จะมีข้อจำกัดกล่าวคือ

- 2.1 ความสามารถทางด้านความคิดนั้นจะวัดใน 2 แง่มุมคือจะพิจารณาในเรื่องของทักษะทางภาษาไทยและความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมไทยในเชิงกว้างๆ โดยในแง่ของทักษะทางภาษาไทยนั้นจะให้อาจารย์ต่างชาติประเมินทักษะทางภาษาไทยด้วยตนเอง และประเด็นเกี่ยวกับความรู้ในเรื่องวัฒนธรรมไทยก็จะเน้นไปในเชิงวัฒนธรรมด้านศาสนา ในการวิจัยต่อไปก็สามารถที่จะใช้การประเมินทักษะทางภาษาไทยในแง่ อื่น เช่น การให้อ่านภาษาไทย หรือเขียนภาษาไทยให้ดู เป็นต้น หรือจำกัดขอบเขตความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมให้เฉพาะมากขึ้น เช่น วัฒนธรรมในการทำงาน ฯลฯ
- 2.2 ความสามารถทางด้านอารมณ์ความรู้สึกนั้นวัดโดยมองในแง่มุมมองของความเข้าใจในอารมณ์และสามารถที่จะตีความอารมณ์นั้นออกมาได้ โดยให้อาจารย์ต่างชาติประเมินผลเอง ในการวิจัยต่อไปสามารถที่จะปรับเปลี่ยนรูปแบบการประเมินและเพิ่มแง่มุมในการศึกษาในประเด็นนี้ให้เพิ่มมากขึ้น
- 2.3 ความสามารถทางด้านพฤติกรรม จะวัดใน 2 ส่วนคือวัดจากความสามารถในการแสดงพฤติกรรมที่เหมาะสมจากวิธีการประพฤติตนในสถานการณ์ต่างๆ และให้อาจารย์ต่างชาติประเมินความสามารถของตนเอง ซึ่งสามารถที่จะปรับเปลี่ยนประเด็นสถานการณ์ต่างๆให้เพิ่มมากขึ้นและ เพิ่มการประเมินความสามารถทางด้านพฤติกรรมที่ประเมินจากบุคคลที่อยู่แวดล้อมอาจารย์ต่างชาติ
3. พฤติกรรมการสื่อสารระหว่างบุคคลและการเปิดรับสื่อมวลชนของอาจารย์ต่างชาตินั้น ในการวิจัยครั้งนี้จะพิจารณาถึงประเภทและความถี่ของสื่อที่เปิดรับ โดยจะพิจารณาสื่อประเภทข่าว โทรทัศน์ สื่อวิทยุ และสื่ออินเทอร์เน็ตเป็นสำคัญ ในการวิจัยต่อไปสามารถที่จะพิจารณาถึงบทบาทของสื่อแต่ละชนิด ทั้งในแง่ของสื่อบุคคล และสื่อมวลชนว่าจะมีส่วนในการปรับตัวอย่างไร
4. ปัจจัยทางด้านสิ่งแวดล้อม ในส่วนที่พิจารณานั้นจะพิจารณาตามแนวคิดของ Kim เป็นหลัก ซึ่งในประเด็นนี้ก็มีแนวคิดของนักวิชาการหลายคนที่สามารถนำมาปรับใช้ได้ เช่น ในแง่ของปัจจัยระดับระบบของ Ting-toomey เป็นต้น และวิธีการประเมินก็สามารถที่จะปรับเปลี่ยนเป็นการประเมินจากบุคคลที่อยู่รอบข้างอาจารย์ต่างชาติ แทนที่จะใช้ผลที่เกิดจากอาจารย์ต่างชาติเพียงอย่างเดียว
5. ในเรื่องของระดับขั้นการปรับตัวนั้น สามารถที่จะปรับเปลี่ยนไปใช้แนวคิดของนักวิชาการคนอื่นและรูปแบบที่จะใช้ในการประเมินว่าอาจารย์ต่างชาติอยู่ในระดับขั้นการปรับตัวใดก็

สามารถที่จะใช้การประเมินจากทั้งตัวอาจารย์ต่างชาติเอง เพื่อนร่วมงาน นักเรียน ตลอดจนบุคคลที่อาจารย์ต่างชาติมีปฏิสัมพันธ์ด้วย

6. ในการวิจัยครั้งนี้ผลที่ได้จากการวิเคราะห์ทางสถิติและผลที่ได้จากการแบบสอบถาม ปลายเปิดและการสัมภาษณ์มีบางส่วนที่มีความขัดกัน เช่น การมีประสบการณ์สอนในต่างประเทศเมื่อทดสอบหาความสัมพันธ์ทางสถิติแล้วพบว่า ไม่มีความสัมพันธ์กับการปรับตัว แต่เมื่อสัมภาษณ์พบว่าอาจารย์ต่างชาติ 4 คนให้ความเห็นว่าการมีประสบการณ์ในการสอนในต่างประเทศมีผลต่อการปรับตัวให้สามารถที่จะอยู่ในชั้นสามารถปรับตัวได้ ในการวิจัยต่อไปขอเสนอให้หาหลักเกณฑ์ในการพิจารณาอื่นๆเข้ามาประกอบด้วย เช่น ระยะเวลาที่สอนในต่างประเทศ ประเทศที่ได้เข้าไปอยู่ก่อนที่จะมายังประเทศไทยมีความเหมือนหรือแตกต่างจากประเทศไทยมากน้อยเพียงใด เป็นต้น
7. ลักษณะทางประชากรของกลุ่มอาจารย์ต่างชาติที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีการกระจายอย่างมาก กล่าวคือ อาจารย์ต่างชาติทั้ง 104 คนที่ตอบแบบสอบถามกลับมาประกอบไปด้วยคน 13 ศาสนา 16 สัญชาติ มีระดับอายุที่แตกต่างกัน 8 ระดับ ซึ่งเมื่อนำมาทดสอบทางสถิติแล้วจะทำให้เกิดความคลาดเคลื่อนขึ้นได้ แนวทางในงานวิจัยต่อไป หากประชากรของงานวิจัยมีจำนวนไม่มากนักควรที่จะเก็บข้อมูลให้ได้มากที่สุด เพื่อที่จะลดปัญหาในการทดสอบค่าทางสถิติต่อไป
8. วิธีวิทยาการวิจัยต่อไปก็สามารถที่จะปรับเปลี่ยนเพื่อให้ได้ข้อมูลที่สมบูรณ์มากขึ้น เช่น การประเมินความสามารถทางการสื่อสารควรที่จะประเมินทั้งจากตัวอาจารย์ต่างชาติเองและผู้ที่อยู่แวดล้อมอาจารย์ต่างชาติ เช่น ผู้ร่วมงานทั้งที่เป็นคนไทยและคนต่างชาติ ครอบครัว นิสิต นักศึกษา นอกจากนี้ยังสามารถที่จะปรับรูปแบบจากการวิจัยเชิงสำรวจมาเป็น การวิจัยโดยใช้วิธีการสังเกตอย่างมีส่วนร่วม
9. สำหรับงานวิจัยต่อไปในอนาคตในแง่ของการปรับตัวในเชิงการสื่อสารระหว่างวัฒนธรรมนั้นสามารถที่จะทำได้ เช่นการปรับตัวของคนจีนที่อยู่ในประเทศไทย โดยศึกษาในแง่ของความเปลี่ยนแปลงและการปรับตัวในแต่ละชั้นอายุ (Generation) หรือศึกษาในเชิงเจาะลึกถึงการสื่อสารและการปรับตัวของชาวตะวันตกและชาวตะวันออกในประเทศไทย เป็นต้น

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

ฉลองรัฐ ยิงไพบูลย์. (2538). การแสวงหาข้อมูลข่าวสารเพื่อการปรับตัวของอาจารย์ชาวต่างประเทศของสถาบันบัณฑิตบริหารธุรกิจ ศศินทร์. วิทยาลัยนิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต ภาควิชาการสื่อสารมวลชน บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ธิดารัตน์ กนิษฐนาคะ. (2541). บทบาทของสื่อมวลชนและสื่อบุคคลกับการปรับตัวทางวัฒนธรรมของนักเรียนแลกเปลี่ยนชาวต่างชาติ โครงการ เอ เอฟ เอส. วิทยาลัยนิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต ภาควิชาการสื่อสารมวลชน บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภัทรานุจ แสงจันทร์. (2542). สถานภาพการศึกษาวิจัยทางการสื่อสารระดับวัฒนธรรมในประเทศไทย. วิทยาลัยนิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต ภาควิชาวาริชวิทยาและสื่อสารการแสดงผล บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ศิริชัย กาญจนวาสี, ทวีวัฒน์ ปิตยานนท์ และดิเรก ศรีสุข.(2540). การเลือกใช้สถิติที่เหมาะสมสำหรับกรวิจัย. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร : พรกานต์พัลลิกะชั่น.

ศิริชัย พงษ์วิชัย. (2542). การวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วยคอมพิวเตอร์. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาษาอังกฤษ

Cooper, R., and Cooper,N. (1996). Culture Shock ! Thailand. 3rd ed. Singapore: Time Editions Pte.

Gudykunst, W.B. (2001). Asian American ethnicity and communication. Thousand oaks, CA .USA: Sage.

Gudykunst, W.B. (1998). Applying anxiety/uncertainty management(AUM) theory to intercultural adjustment training. International journal of intercultural relation.22 :227-250.

- Gudykunst, W.B. & Kim, Y.Y. (1992). Communicating with strangers. USA: Mcgraw-Hill, Inc
- Jarmjuree Padunchewit. (1997). Self-monitoring and intercultural communication competence as predictors of intercultural adjustment: A study of U.S. expatriate managers in Thailand. Doctoral dissertation, Graduate School of Communication, Bangkok University.
- Kantima Kunjara. (1982). Communication Patterns of Thai students in the process of acculturation. Doctoral dissertation, The University of Oklahoma Graduate College, University of Oklahoma, Normon.
- Kim, Y.Y. (1994). Adapting to new culture. In Samovar, L.A.& Porter, R.E.(ed.), Intercultural communication: A reader,392-403. California: Wadsworth.
- Kim, Y.Y. (1995). Cross-cultural adaptation: an integrative theory. In Wiseman, R.L.(ed.), Intercultural communication theory,170-193. California: Sage.
- Kim, Y.Y. (1995). Intercultural adaptation. In Asante, M.K.& Gudykunst,W.B.(ed.), Handbook of international and intercultural adaptation,275-294. California: Sage.
- Lustig, Myron W.,& Koester, J. (1993). Intercultural competence : Interpersonal across cultures. New York : Harper Collins College Publishers.
- Ruben, B.D. & Steward, L.P. (1998). Communication and human behavior. Boston:Allyn and Bacon.
- Ting-toomey,S. (1999). Communication across cultures. New York:The Guildford Press.
- Ward, C. & Rana-Deuba, A. (2000). Home and host culture influences on sojourner adjustment. International journal of intercultural relation,22 :227-250.

ภาคผนวก

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ก

January 3, 2002

Dear Sir / Madam

Mr.Thanit Kongkaew, a graduate student in the Department of Speech Communication and Performing Arts, Chulalongkorn University as my advisee, is asking for your cooperation by participating in his research study.

The study is aimed at investigating the process of adjustment for working as a lecturer in Thailand. The results of this study should help the Thai understand the process and problems of the adjustment process and should help facilitate the adjustment of foreigners who work in Thailand.

It is important that you participate in the study since it is necessary to have a representative sample of persons in order to make meaningful generalization of results.

All of the data gathered in this study will be used for academic purposes only and be reported on a group basis with no individuals identified. If you desire a copy of these study findings, Mr. Kongkaew will be happy to provide it to you.

If you have any questions regarding the study, please contact me and I will be happy to answer them.

Sincerely,

Orawan Pilunowad, Ph.D.

Associate Professor / Adviser

Questionnaire

Section 1: Demographic Data

Instruction: Indicate your answer to each of the following questions

1. Age: under 25   26-30   31-35
                   36-40   41-45   46-50
                   51-55   56 and above
2. Gender   male   female
3. Religion _____
4. Home of residence: _____
 Nationality: _____
5. Marital Status: single   married
                                   separated   divorced
6. If married, your spouse is now staying with you in Thailand:
                                   Yes   No
7. How long have you been in Thailand?
 _____ Year(s)
8. How long have you been a teacher/lecturer?
 _____
9. Have you ever had prior overseas teaching/working experiences?
                                   Yes   No
10. If yes to question 9, How many years of working experiences have you had in your professional career? Please indicate:
- 10.1 number of years of overseas working experiences _____
- 10.2 List your countries of your overseas working experiences.
 _____
 _____

11. Please indicate the subject(s) that you have been assigned to teach since you have been working in this university.

Section 2: Situation Question*

To function positively and effectively in a new culture requires much more than simply learning a list of social taboos. To be successful, you must get a feel for situations so that correct behavior comes almost naturally. So this section provides you the situations that you are likely to meet. Tick in the place that you think correct

Situation 1

During the lunchtime, you accidentally met your Thai friends in the cafeteria. They invited you to sit down and eat hot curry and rice with them. You dislike spicy food and have no wish to join the group. Do you? (one response)

	Tick Here
Lie and say you have just eaten	
Say you are sorry but you don't have time	
Refuse, explaining that you cannot eat curry and rice.	
Eat a little bit, hoping to get away quickly	
Ignore them and hurry away	

Situation 2

Your Thai colleague, a reliable source of office gossip, tells you one day that the clerk is pushing for his brother to be recommended to you for employment in your research project. He is treating the personnel officer, whom you rely on for recommendations, to lunch almost every day and at one lunch he introduced his brother. Do you? (one response)

* section 2 : adapted from Culture Shock by Robert&Nanthana Cooper

	Tick Here
Tick off the clerk and say that you cannot allow bribery.	
Tell the personnel officer to remove the brother from the list of applicants.	
Wait until you get the recommendation, look at the other applicants and choose one.	
Tell your colleague to mind her own business.	
Pay special attention to selection and pick the one you consider the best candidate.(everyone has an equal chance to be picked)	

Situation 3

Which is the most appropriate way of saying 'thank you' in each of the following situations

	No reaction	Smile	Smile & Nod	Say 'Thank you'	Wai
A taxi driver gives you a change after you pay the fare.					
A monk gives you something.					
A hotel boy opens the door for you.					
You buy something from the street vendor who say 'thank you' to you.					
A stranger points out the location of a place you are looking for.					
A polite immigration officer extends your visa to stay in Thailand without making you come back the next day.					

Situation 4

You have to go to field research up-country for 1 week and you have 1 class to teach in that week. You know that your colleague in the same department can teach that lesson but she is very busy doing her own work. You don't want to cancel the class and make it up later because it will make the class go slowly than the plan. Do you? (One response)

	Tick Here
Ask your colleague to teach in that class and you prepare the teaching materials for her.	
Cancel the class and assign a report for the students to do and go on to the next lesson when you come back.	
Cancel the class and make it up later.	

Situation 5

You are wandering along 'minding your own business' when a stranger sitting on a bench by the roadside says 'You!' at you. Do you? (one response)

	Tick Here
Assume he is looking for trouble and hurry on by.	
Say 'You!' in return.	
Carry on walking.	
Tell him that it's rude to say 'You!'	
Point your feet at him.	

Situation 6

When assessing your status relatively in Thai Society, a Thai is likely to consider which of the following points? (Select as many as you think appropriate)

	Tick Here		Tick Here
Social connection		Age	
Family		Car and house	
Education		Religion	
Wage/wealth		Race	
Occupation		Ability to speak Thai	
Dress and manners		Friendliness	

Situation 7

A foreigner who wants to make himself popular with Thais should follow which maxims? (Select as many as you think appropriate.)

	Tick Here
Never do or say anything to cause offence.	
Be honest and say exactly what you think.	
Be yourself and people will respect you for it.	
Be generous	
Do as Thais do	
Smile and take it easy.	

Situation 8

You received a printed invitation to a wedding of the clerk in your office on early Saturday morning. You want to maintain good relations, but this is the third wedding in four months; you do not know her family or the groom and you would much rather stay at home and get up late. Do you? (one response)

	Tick Here
Make the effort to go in order to maintain good relations.	
Thank her for the invitation and simply not turn up.	
Drop by for a short period and leave.	
Give her an envelope with a sizeable amount of money inside and say you are sorry you cannot make it.	
Give the envelope with the money to a colleague who is certain to attend.	

Situation 9

Visiting a reasonably important Thai for official or business matters in his office, you are received and invited to sit. A girl enters with a tray, sinks to her knees and places a cup of coffee and a glass of water in front of you. Your host has nothing. You do not drink coffee and are not thirsty. Do you? (one response)

	Tick Here
Inform the girl that you would prefer tea.	
Inform the host that you would prefer tea.	
Leave both coffee and water untouched	
Drink the coffee rather than risk offence.	
Take a sip of the coffee and leave the rest.	

Drink the water and leave the coffee.	
---------------------------------------	--

Situation 10

A staff member never speaks to you and seems to have avoided you ever since you arrived. When she/he has work to give you, it is usually passed through another person. Her/his work seems all right. At first you thought she/he was simply shy. But you see him/her happily chatting with other staff members and even outsiders. You begin to feel that unwittingly you might have offended the staff member. Do you? (one response)

	Tick Here
Call the person into your office for a coffee and a chat and carefully ask if everything is all right.	
Ask your secretary to find out what the problem is.	
Encourage more interactions by giving the person duties that require more contact.	
Make a point of speaking socially to the person whenever you pass her/him	
Let things continue as they are	

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

Please tick in either the true or false column corresponding to your answer

	True	False
Eating in Temple is prohibited.		
Shoes must be removed when you go into a church or a temple.		
Monks do not eat after noon.		
Thai Buddhist monks do not eat meat.		
It's forbidden for a woman to touch a monk or his ropes.		
The subordinate always pays for the superior.		
Thai believe in fair criticism.		
Thais generally feel that no problem is too big for them to tackle.		
You can point at things by using your foot instead of your fingers.		
You have to take yours shoes off when you enter Thai house		
When Thai people have their meal together in a restaurant, normally the most senior one will pay for the food.		

Section 3: Communication competence.

Please respond to question “How would you rate yourself in the following statement?”

0	1	2	3	4	5
No competence	Low Competence	Fairly Low Competence	Moderate Competence	Fairly high Competence	High Competence

Statement	0	1	2	3	4	5
Ability to interpret the emotion of the Thais						
Ability to understand that Thais do not understand what you are trying to communicate						
When communicating with Thais ineffectively, You can make it clear yourself.						
Ability to start a conversation with Thai strangers						
Ability to join the Thai culture Ritual as Songkran, Loykratong, Wedding Ceremony, Funeral, etc.						
Ability to work with Thais effectively						
Ability to understand Thai language.						
● Listening						
● Speaking						
● Reading						
● Writing						

Section 4: Stage of adaptation

There are many scholars interested in adaptation process of the people who live their life in the new cultural environment. After reviewing many works, the adaptation process can be categorized into 4 phases as show in the picture below.

Preparation for Change	Phase 1 Honeymoon	Phase 2 Frustration	Phase 3 Readjustment	Phase 4 Resolution
				Full Participation
				Accommodation
				Flight
				Fight
Anticipation; Planning	Exploration; Novelty; Excitement	Frustration; Novelty worn Off; Annoyance	Coping; Search for Options	

Phase 1 is a Honeymoon period during which individuals adjusting to a new culture are excited by the novelty of the people and new surroundings.

Phase 2 is a period where fascination and novelty often turn into frustration, anxiety, and even hostility. You feel like you cannot predict or control any situation anymore

Phase 3 in this phrase, you realize the cause of your frustration and try to develop ways of coping with your frustration

Section 5

Interpersonal communication behavior

1. Please indicate the nationality of your closest friend in Thailand
_____
2. Do you participate in any social club in Thailand? (Such as Church, Charity Club, etc.) Yes (go to 2.1) No (go to 3)
  - 2.1 The members in your club are mostly
 Thai Non-Thai
3. How many Thai people that you identify as your closed friend?
_____
4. How many Non-Thai people that you identify as your closed friend?
_____

Mass Media Consumption

1. What is your most favorite TV program?
 News Entertainment Variety
 Others (Please specify _____)
2. From Question 1, is that program presented in Thai language?
 Yes No
3. Indicated number of all printed media you have or subscribe regularly
Foreign newspaper(s) _____
Foreign journal(s)/magazine(s) _____
Thai newspaper(s) _____
Thai journal(s)/magazine(s) _____
4. How often do you usually listen to radio?
 Not at all Once or twice a week
 3-5 times a week More than 5 times a week

5. How often do you usually spend time watching TV news?

- Not at all   Once or twice a week
 3-5 times a week   More than 5 times a week

6. How long do you usually spend time watching TV everyday?

- Less than 30 minutes   30-59 minutes
 1-2 hours   2.01-3 hours
 More than 3 hours

7. How often do you usually spend time using the Internet?

- Not at all   Once or twice a week
 3-5 times a week   More than 5 times a week

8. Please indicate your most frequent logged on websites?

- 1) _____
 2) _____
 3) _____

Environment Influence

Evaluate each statement and assess its degree of agreement on a range below

1	2	3	4	5
Strongly Disagree	Disagree	Neutral	Agree	Strongly Agree

Statement	1	2	3	4	5
Thai society opens and accepts foreigners.					
Thai society has strongly forced you to behave yourself in a Thai way.					
Your foreign community is really strong.					

© *Thank You Very Much For Your Cooperation* ©

こんにちは。

チュロンコン大学のマスコミ学部大学院のターニット・コーンゲーウと申します。今、「タイの大学にいる外国人の教師の順応性及びコミュニケーション」という論文テーマを書いておりますが、ご協力を頂きたいのです。つきましてはアンケート調査用紙を備えて添付しておりますので御協力をお願い致します。

今回、ご協力を頂いた内容は論文作成に大変役に立つと思います。なぜかという、タイにいる外国人の教師の順応性に対する問題、順応の仕方などを把握できるからです。調査して頂いた情報、データは研究論文だけに利用させていただきます。個人的なデータですので秘密を厳守します。

空の封筒も一緒に送付しますのでアンケートした後、この封筒に入れて添付して下さい。

よろしく、お願い致します。

ターニット・コーンゲーウ

(携帯:0-1995-0575 / 電子メール:hlek@hotmail.com)

追伸:(大変申し訳ございませんが、英語のアンケート調査用紙を持っている方は今回、日本語のアンケートもご協力をお願い致します。)

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

アンケート調査

Part 1- パーソナルデータについて

あなたに当てはまる項目を選び、書き込んでください。

1. 年齢   25 才以下   26-30 才   31-35 才
                  36-40 才   41-45 才   46-50
                  51-55 才   56 才以上
2. 性別   男性   女性
3. 宗教   _____
4. 国籍   _____
5. 結婚状態   独身   既婚
    離婚   _____
6. 結婚している方のみお答えください。結婚してからいっしょにタイにいらっしゃいますか？
    います   いません
7. タイには何年間で住んでいますか？
    _____ 年間
8. 教師としてどのくらい働いていますか？
    _____
9. タイ、自国以外の国では教師をしたことがありますか？
    あります   ありません
10. ありましたら、次の質問をお答えください。
     10.1 その国の教えた期間 _____ 年間
     10.2 その国はどこ国ですか。
    _____
    _____
11. 大学ではなんの科目を担当していたか、教えて頂けますか。
    _____

Part 2 - 場面による質問 (Robert&Nanthana Cooper, Culture Shock という本を参考にしています。)

下記の場面に応じて適当と思われる項目を選んでください。

場面 1

昼間、あなたは食堂にご飯を食べにいきました。そこではタイ人の友達が辛いカレーを食べているのを見ました。それから、その友達に「いっしょにたべませんか？」と誘われました。ただし、あなたは辛いものが苦手です。あなたならどうしますか？ (一つ選ぶ)

	ここにチェック
もうご飯を食べたとウソをつきます。	☐
急いでいるから、お先にと行って言い逃れます。	☐
辛いものが苦手だと丁寧に断って説明します。	☐
少しだけ食べてみて速く出て行きます。	☐
無視して離れて行きます。	☐

場面 2

あるタイ人の友達に「クラークさんは弟が大学の運転手に選ばれる為に、毎日人事課のスタッフにご飯をご馳走しています」と聞きました。あなたが大学の新しい運転手の決定者だとしたら、どうしますか？ (一つ選ぶ)

	ここにチェック
コネが見苦しいので絶対に許せないとそのクラークを非難に行きます。	☐
その弟さんの名前を運転手の応募者リストから削除するように人事課のスタッフに言います。	☐
何も知らないふりをするけど、運転手を決める時にその人は選びません。	☐
人のことなので余計なことをしない方がいいと思います。	☐
応募者に選抜するのを配慮します。等しく決められる権利を与えます。	☐

場面 3

お礼を言う時にどういふに答えますか。

	無表情	にっこり 笑う	笑いな がら頷 く	ありがと うと言う	拝む
タクシー運転手におつりをもらった時					
お坊さんにものをもらった時					
ホテルのスタッフからドアを開けてもらった時					
店員に「お買い上げて頂いて有難うございま す」と言われた時					
タイ人に行く場所の行き方を教えてもらった時					
入国事務所の人に当日(1日のみで)ビザの更 新してもらった時。(明日、又来る必要ない場合)					

場面 4

あなたは研究計画があつて地方に情報を集めに行くことになります。ですが、その週は授業がいっぱいある予定です。しかし休講したくありません。同僚も忙しそうですけど、同じ講義をしたことがありますので、どうしますか？

	ここにチェック
同僚に講義をしてもらいます。	
休講するが、学生に宿題をさせます。来週、新しいレッスンを始めるつもりです。	
休講するが、あと補習を行います。	

場面 5

散歩している間に、ある人に、あなたの顔を指されて喧嘩を売ろうとしている態度で「お前どこ行くんか！」と無礼に言われました。

	ここにチェック
喧嘩になってしまうから逃げて行きます。	
「あんたに、関係ないだろう」と振り向いて答えます。	
無視して散歩しつづけます。	
「そんな態度はとても失礼だ」と注意します。	
その人を足でさします。	

場面 6

タイ人はどういう方法で社会人のランクをつけていると思いますか？(複数チェック可)

	ここにチェック		ここにチェック
コネ		年齢	
家族		車及び家	
学歴		宗教	
階級		民族	
職業		思いやり、歓待	
マナー及び服装			

場面 7

タイ人に認められる外国人はどんな人であるべきだと思いますか？

	ここにチェック
タイ人を満足させる事はしなくて会話もしません。	
何事にも正直にします。思っていることは素直に言います。	
自分自身らしいです。	
度量の広いです。	
タイ人のようにまねをして行動します。	
よくほほえみ、考えすぎません。	

場面 8

あまり親しくないタイ人の同僚の結婚式に招待されました。ですが、当日は家でんびりしたいのです。あなたはどうしますか？(一つ選ぶ)

	ここにチェック
仲良くなる為、行きます。	
ありがとうと言うけど、行きません。	
行くけど、しばらくいたら帰ります。	
その人にあやまってお金の封筒しか出しません。	
結婚式に行く人にお金の封筒をあずかって頂き、提出してもらいます。	

場面 9

あなたはタイ人の目上の人を訪ねる用事がありました。その人の家で打ち合わせている間に秘書さんは跪いてこちらにきました。あなたは水とコーヒーを入れてもらいました。その目上の方は水さえももらっていませんでした。あなたは普段、コーヒーは飲まないのです。どうしますか？(一つ選ぶ)

	ここにチェック
その秘書に「お茶をください」と頼みます。	
その上の方に「お茶をください」と頼みます。	
水もコーヒーも飲まずに打ち合わせをつづけます。	
仕方のないけど、コーヒーを飲みます。	
少しコーヒーを飲んでみて、打ち合わせをつづけます。	
水だけを飲みます。	

場面 10

学科のスタッフの中には、あまりあなたと話しをしていない人が一人います。初めはその人が無口な人だと思いましたが、他の人とは良く話します。その人はあなたのことを嫌っているような気がします。どうしますか？(一つ選ぶ)

	ここにチェック
その人を呼んで来て、どうして私と話しをしたがらないのかを聞きます。	
他のスタッフに聞きます。	
本人を話しができる様仕事の話しをし、仕事をその人に任せます。	
その人に会う度、挨拶をします。	
そのままにしておきます。	

あなたの意見ではどう思いますか？

	○	×
お寺でご飯は食べてはいけない。		
お寺に入る前に靴をぬぐ。		
お坊さんは 12 時以降にはご飯を食べてはいけない。		
お坊さんは肉は食べてはいけない。		
女性はお坊さんの身体、衣にも触ってはいけない。		
上司に部下は払う。		
タイ人は自由に批判されるのを認めている。		
タイ人は「何でも問題にならないよ」といつも思っている。		
ものを足でさす。		
タイ人の家に入るには靴を脱ぐ。		
タイ人といっしょにご飯を食べる時、一番目上の人がお金を払う。		

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

Part 3 - コミュニケーションの能力について

下記の項目にて自分のコミュニケーションの能力を評価してください。

0	1	2	3	4	5
全然ない	やや少しある	少しある	ある	たくさんある	じゅうぶんある

能力のチェック項目	0	1	2	3	4	5
タイ人の気持ちが分かる事。						
タイ人があなたの伝えたい事が分からないのが分かる事。						
たしかにタイ人があなたの伝えたいことが分からないような 気がします。けど、分かるまで説明し直します。						
知らないタイ人と話し出せる事。						
タイ伝統的なお祭りに出られる事。例：ロイクラトン、ソンクラーン						
タイ人と一緒に仕事をうまくできる事。						
あなたのタイ語のレベルはどうですか。						
・聞く事。						
・話す事。						
・読む事。						
・書く事。						

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

Part 4 - 順応性について

自国でないところで働いている人は順応しなければなりません。下記のように4ステップの順応仕方が分けられています。

Preparation for Change	Phase 1 Honeymoon	Phase 2 Frustration	Phase 3 Readjustment	Phase 4 Resolution
				Full Participation Accommodation Flight Fight
Anticipation; Planning	Exploration; Novelty; Excitement	Frustration; Novelty worn off; Annoyance	Coping; Search for Options	

ステップ1 新しく入ったばかりなので、タイの風習に初めてふれて興奮状態です。

ステップ2 タイにいる興奮が無くなって何だか不安な気持ちを持っています。違うところにいるような感じです。帰国したくなります。

ステップ3 いらいらさせる原因及び困難の解決方法をを求めています。

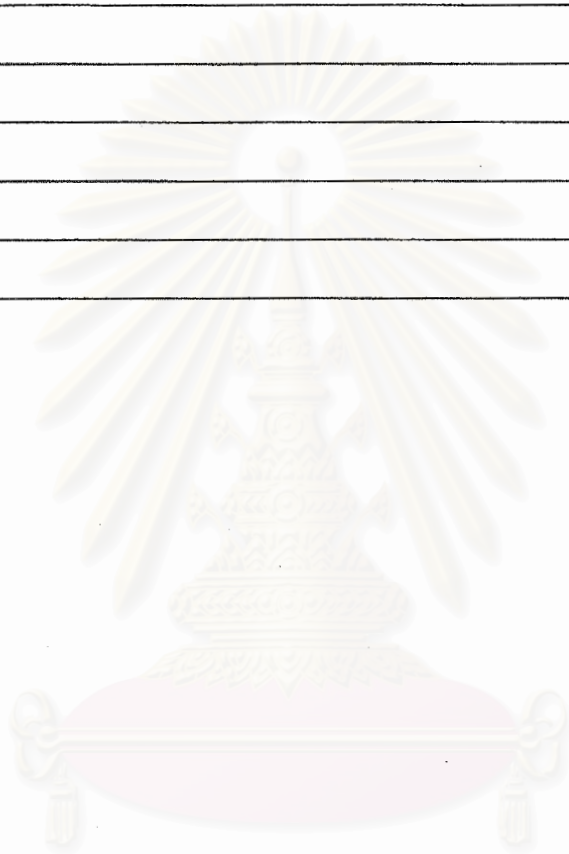
ステップ4 解決してから結果が4つになる可能性があります。

- すごく係わり合いになるステップ(Full participation) :タイ社会のひとつになれてうまく生活できます。いろいろな出来事が想像でき、どんな場面でも適切行動できます。
- 入られるくらいのステップ(Accommodation) :タイ社会の構造はすべて認めていないけど、あなたに関係のあるタイ風習しか認めていません。例えば、タイの大学の仕事体制
- 戦うステップ(Fight) :タイで働くのはつらくて幸せではないと思います。無理な努力をしなければならないような気持ちです。
- 帰るステップ(Flight) :もう我慢できないと思います。帰国した方がいいです。

上記のデータにより、

1. あなたはどのステップにいると思いますか？(4ステップがあります)

2. なぜ、そう思いますか？説明してください。

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

Part 5

コミュニケーションの行動について

1. 一番仲の良い友達はどこの人ですか？

---

2. 何かのクラブ活動、協会などに参加していますか？

しています していません(3へ行ってください)

2.1 主な会員はタイ人ですか。タイ人ではない人ですか。

タイ人 タイ人ではない人

3. 仲の良いタイ人の友達は何人いますか。

---

4. 仲の良いタイ人でない友達は何人いますか。

マスコミについて

1. 一番好きなテレビの番組はどれですか。

ニュース 芸能

その他(.....)

2. 1番目からですが、その番組はタイ語で出ていますか。

はい、そうです。 いいえ、違います。

3. よく読んでいる本は何冊ありますか？

タイ語でない新聞 _____

タイ語でない雑誌 _____

タイ語の新聞 _____

タイ語の雑誌 _____

4. ラジオのニュースは聞いていますか？

全然聞いていません。 週に一回聞きます。

週に五回聞きます。 週に五回以上聞きます。

5. テレビのニュースは見ていますか？

全然見ていません。 週に一二回見ます。

週に五回見ます。 週に五回以上見ます。

6. テレビを見る時間はどれくらいですか？

30 分間以下   30-59 分間

1-2 時間   2.01-3 時間

3 時間以上

7. インターネットする回数はどれくらいですか？

全然していません。   週に一二回します。

週に五回します。   週に五回以上します。

8. よく利用しているウェブサイトの名前を3つ教えてください。

1) _____

2) _____

3) _____

環境要素について

あなたの意見では下記の内容に対してどう思いますか？

1	2	3	4	5
全然信じていない	信じていない	まあまあ	信じている	深く信じている

内容	1	2	3	4	5
タイ社会は外国人を認めている社会です。					
タイ社会はタイ人のようにあなたを順応させている社会です。					
あなたの外国人の友達のグループは団結しています。					

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ข

Department of Speech Communication and Performing Arts
Faculty of communication Arts
Chulalongkorn University.

Dear Sir / Madam

First, I would like to thank you for your good cooperation in completing the questionnaire in Mr. Thanit Kongkaew's thesis entitled, *Communication and Adjustment of Foreign Lecturers in Thai Universities*.

Besides academic development, the findings of this study will help Thai people understand the process of adjustment and the problems of foreign lecturers in Thailand. In order to achieve the meaningful results of this research, the interviewing is required. The question for interviewing is attached.

Please kindly be assured that all information provided would be only for academic purpose and no individual name will be revealed in the thesis without permission. On behalf of the department, we wish to receive your kind cooperation again and we will highly appreciate any assistance you could give us regarding this thesis

Thank you very much,

Sincerely yours,

Orawan Pilunowad, Ph.D.

Associated Professor / Adviser

Question for interviewing

1. What were the factors that motivated you to come to Thailand? Do you find yourself motivated by different things now that you work in Thailand?
2. In your opinion, how do Thai people adapt themselves in order to work effectively with foreign lecturers?
3. How do foreign lecturers likewise make an effort to adapt to the Thai work environment?
4. How do you learn about Thai culture? (Through which media such as TV, Radio, Thai friends, etc.)
5. Can you share some specific examples of problems you've encountered working in Thailand?
  - Dealing with Thai government bureaucracy system
  - Working with Thai colleagues
6. Does status (i.e. professorship, title, bureaucratic rank) factor into your decision to work in Thailand?
7. What are your observations about Thai students and their attitude to school? This can include classroom behavior, study habits, punctuality, and completing assignments. Have you found it necessary to adjust your expectations as a teacher since coming to Thailand?
8. What sort of problems, if any, do you encounter in your daily life in Thailand?
9. How do family factors either in Thailand or abroad affect your adaptation process?
10. Can you look to other foreigners, especially teachers and others living and working in Thailand, for support? What formal or informal associations exist in which foreigners assist one another?

ภาคผนวก ค

ภาควิชาวาทยวิทยาและสื่อสารการแสดง
คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ถนนพญาไท เขตปทุมวัน กรุงเทพฯ 10330

9 พฤศจิกายน 2544

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ข้อมูลให้แก่ นิสิตปริญญาโท เพื่อใช้ในการทำวิทยานิพนธ์
เรียน

ด้วยนายธานีษฎ์ กองแก้ว นิสิตปริญญาโทสาขาวาทยวิทยา ภาควิชาวาทยวิทยาและสื่อสารการแสดง คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย กำลังทำวิทยานิพนธ์เรื่อง “การสื่อสารกับการปรับตัวของอาจารย์ต่างชาติในมหาวิทยาลัยไทย” โดยมีรองศาสตราจารย์ ดร. อรรวรรณ ปิลันธน์โอวาท เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา ซึ่งการทำวิทยานิพนธ์ในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษากระบวนการปรับตัวของอาจารย์ชาวต่างชาติในเชิงการสื่อสารระหว่างวัฒนธรรม

เนื่องจากหน่วยงานของท่านเป็นหน่วยงานที่สามารถให้ข้อมูลอันเป็นประโยชน์ยิ่งในการทำวิทยานิพนธ์ครั้งนี้ จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์ให้ข้อมูลแก่นายธานีษฎ์ กองแก้ว โดยข้อมูลที่ต้องการในครั้งนี้ คือ รายชื่ออาจารย์ชาวต่างชาติทั้งหมดที่สอนอยู่ในมหาวิทยาลัย/สถาบันของท่านและคณะที่อาจารย์ชาวต่างชาติแต่ละท่านสังกัดอยู่

ภาควิชาฯ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความร่วมมือจากองค์กรของท่าน โดยข้อมูลที่ได้จะนำไปใช้ในประโยชน์ทางวิชาการเท่านั้น และขอขอบคุณล่วงหน้ามา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รศ.ดร. อรรวรรณ ปิลันธน์โอวาท)

ประธานคณะกรรมการหลักสูตรปริญญาโท สาขาวิชาวาทยวิทยา

โทรศัพท์ : 0-2218-2182 (ภาควิชาฯ)

โทรศัพท์ : 0-2511-2743 หรือ 0-1995-0575 (ธานีษฎ์ กองแก้ว)

ภาคผนวก ง

ตารางแสดงความสัมพันธ์ระหว่างศาสนาและระดับชั้นของการปรับตัว

	ชั้นของการปรับตัว					
	ชั้นที่ 1	ชั้นที่ 2	ชั้นที่ 3	ชั้นที่ 4.1	ชั้นที่ 4.2	ชั้นที่ 4.3
โรมัน แคธอลิก	3	2	1	1	14	9
ไม่มีศาสนา	1		4	1	11	4
พุทธ		1	1		11	5
ไม่ตอบ		3	1		10	2
โปรเตสแตนต์				1	2	1
ผสมกันระหว่างพุทธกับคริสต์					3	1
ฮินดู		1		1		1
ยิว	1			1		
แอกนอสติซิซึม (Agnosticism)					2	
เชิร์ช ออฟ อิงแลนด์			1			
แองกลิกัน (Anglican)			1			
ออร์โธด็อกซ์	1					
เอกิสต์ (Ekist)					1	

หน่วย : คน

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางแสดงความสัมพันธ์ระหว่างสัญชาติและระดับชั้นของการปรับตัว

สัญชาติของ กลุ่มตัวอย่าง	ชั้นของการปรับตัว					
	ชั้นที่ 1	ชั้นที่ 2	ชั้นที่ 3	ชั้นที่ 4.1	ชั้นที่ 4.2	ชั้นที่ 4.3
อเมริกา		3	3	1	18	9
อังกฤษ	1		3	1	14	3
เยอรมัน	2	2			2	1
อิตาลี					2	1
ออสเตรเลีย			1		5	3
อาเจนตินาร์					1	
ฝรั่งเศส		1			1	2
แคนาดา			1	1	2	1
อิสราเอล	1					
อินเดีย		1		1		2
รัสเซีย	1					
จีน				1		
ออสเตรเลีย	1		1		1	
ฟิลิปปินส์						1
นิวซีแลนด์					1	
ญี่ปุ่น					7	

หน่วย : คน

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางแสดงความแตกต่างระหว่างศาสนาของอาจารย์และความสามารถทางการสื่อสาร

ศาสนา	คะแนนความสามารถ ทางการสื่อสารเฉลี่ย	S.D.
โรมัน แคทอลิก	95.13	11.55
ไม่มีศาสนา	93.04	8.67
พุทธ	99.5	11.77
ไม่ตอบ	98.5	13.36
โปรเตสแตนต์	99.75	99.75
ผสมกันระหว่างพุทธกับคริสต์	103.25	7.88
ฮินดู	86.6	8.02
ยิว	91.5	17.56
แอกนอสติซิซึม (Agnosticism)	99.0	15.55
เชิร์ช ออฟ อิงแลนด์	92.0	-
แองกลิกัน (Anglican)	98.0	-
ออร์โธด็อกซ์	91.0	-
เอกิสต์ (Ekist)	109.0	-

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางแสดงความแตกต่างระหว่างสัญชาติของอาจารย์และความสามารถทางการสื่อสาร

สาขาวิชาที่สอน	คะแนนความสามารถทางการสื่อสารเฉลี่ย	S.D.
อเมริกา	104.09	10.99
อังกฤษ	94.45	9.04
เยอรมัน	87.00	8.44
อิตาลี	98.00	9.00
ออสเตรเลีย	94.56	10.06
อาเจนตินาร์	91.00	-
ฝรั่งเศส	99.25	9.32
แคนาดา	95.80	9.52
อิสราเอล	79.50	-
อินเดีย	86.50	6.55
รัสเซีย	91.00	-
จีน	82.00	-
ออสเตรเลีย	89.67	6.02
ฟิลิปปินส์	75.00	-
นิวซีแลนด์	107.00	-
ญี่ปุ่น	90.14	10.79

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์

นายธานีษฐ์ กองแก้ว เกิดวันที่ 30 มกราคม 2523 ที่กรุงเทพมหานคร จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาจากโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย ระดับปริญญาตรี บริหารธุรกิจบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย สาขาการธนาคารและการเงิน เข้าศึกษาต่อในหลักสูตรนิเทศศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิทยานิพนธ์ในปีการศึกษา 2543

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย